

ГЛАС ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ

Гласило
Епархије нишке
за хришћанску просвету
и културу

Пета серија
Број 16-17
(2-3/2020)

Евагрије Понтски
САВЕТИ
ДЕВСТВЕНИЦИ

Митрополит
Антоније Блум
ПОЧЕТАК,
А НЕ КРАЈ

Свети Арсеније Бока
„ЈА НЕ ВОЛИМ
БОГА“

Митрополит
месогејски Николај
МЛАДИ –
РАСПЕТИ
ИЗМЕЂУ ВЕРЕ
И ЗНАЊА

Митрополит
лимасолски Атанасије
ЧЕМУ НАС УЧИ
ПАНДЕМИЈА?

САДРЖАЈ

УВОДНО СЛОВО

1 Ивица Живковић
РЕЧ УРЕДНИКА

БОГОСЛОВЉЕ

2 Свети Јован Златоусти
ЊЕМУ ПРЕПУСТИМО ТРЕНУТАК
ОСЛОБАЂАЊА

3 Схи-архимандрит Габриел Бунге
ПОСТ ЈЕ ДЕЛО ДУШЕ

5 Евагрије Понтски
САВЕТИ ДЕВСТВЕНИЦИ

6 Митрополит Антоније Блум
ПОЧЕТАК, А НЕ КРАЈ

8 Презвитер Вацлав Жежек
ЕМОЦИЈЕ И ЊИХОВА УЛОГА
У БОГОСЛОВЉУ

11 Александар Глишовић
НИСМО ВИДЕЛИ НИШТА,
А ВИДЕЛИ СМО СВЕ

13 Митрополит нишки Калиник
ПРУЖИ РУКУ СВОЈУ И МЕТНИ
У РЕБРА МОЈА

ДУХОВНЕ ПОУКЕ

15 Протојереј ставрофор Милан Николић
КАКО ДА СЕ БОРИМО ПРОТИВ
ИСКУШЕЊА

18 Свети Арсеније Бока
„ЈА НЕ ВОЛИМ БОГА“

ЦРКВА И САВРЕМЕНИ СВЕТ

19 Јереј Дејан Крстић
ПОТРАГА ЗА ЉУБАВЉУ,
СЛОБОДОМ И СМИСЛОМ
Сведочанство Клауса Кенета

21 Митрополит месогојски Николај
МЛАДИ – РАСПЕТИ ИЗМЕЂУ
ВЕРЕ И ЗНАЊА

23 Протојереј Зоран Филиповић
АУТОРИТЕТ ЦРКВЕ И
АУТОРИТЕТ ВЛАСТИ

25 Презвитер Стенли Харакас
БОЛЕСТ У ХРИШЋАНСКОЈ
ПЕРСПЕКТИВИ

26 Патријарх руски Кирил
СТРПЉИВО ИЗДРЖИМО ЖАЛОСТ
КОЈА НАС ЈЕ ЗАДЕСИЛА
Свештеник Валерије Духањин
БОЛЕСТИ КАО МУДРО
ДОПУШТЕЊЕ БОЖЈЕ

27 Митрополит лавовски
и галички Филарет
ДА ЛИ ЈЕ БОЛЕСТ КАЗНА БОЖЈА?
Архиепископ бојарски Теодосије
(викар Митрополита украјинског)
ЦРКВА МОРА БИТИ СПРЕМНА

28 Митрополит лимасолски Атанасије
ЧЕМУ НАС УЧИ ПАНДЕМИЈА?

ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ

29 СПАШАВАЊЕ ЦРКВЕНЕ
АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У ПИРОТУ
Лични допринос Жељка Перовића

31 ДОБРОТВОРНА ДЕЛАТНОСТ
У ПАРОХИЈИ БАБУШНИЧКОЈ

32 НОВЕ КУЋЕ ЗА ВИШЕЧЛАНЕ
ПОРОДИЦЕ У МЕДВЕЂИ

33 Епископ нишки Арсеније
ПОБЕДА КРСТОМ
Беседа на дан Св. цара Константина
и царице Јелене

35 Проф. др Иван Николић
УМОМ И ЗНАЊЕМ СЕ ЧУВА КОСОВО
Из беседе на Видовданској академији
у Нишу 2020. године

ИЗ ПРОШЛОСТИ

40 СИНЂЕЛИЈА МИТРОПОЛИТА
НИШАВСКОГ НЕКТАРИЈА

41 Јереј Милан Ристић
ХРАМ СВЕТИХ АРХИСТРАТИГА НА
АЛЕКСИНАЧКОМ ГРОБЉУ – ЗАДУЖБИНА
ПРОТЕ СТЕВАНА ДИМИТРИЈЕВИЋА

43 Горан Ђирић
КАЗИВАЊА О ЈЕРОМОНАХУ КСЕНОФОНТУ

45 Протођакон Далибор Мидић
ЈЕДАН НЕОБИЧАН СПОМЕНИК
НА НИШКОМ СТАРОМ ГРОБЉУ

47 Миљан Коцановић
СЕЂАЊА НА ПРОФЕСОРА
ЈОРДАНА П. ИЛИЋА (1883-1950)

КАТИХЕЗА

49 Разговор са вероучитељицом
Биљаном Стаменковић
ПОЛОЖАЈ ВЕРОУЧИТЕЉА ЈЕ
САДА МНОГО БОЉИ

52 ЦРКВЕНИ ЖИВОТ ДЕЦЕ И
ОМЛАДИНЕ У НИШУ ДЕВЕДЕСЕТИХ
Пастирска мисија протојереја ставрофора
Ненада Микића

54 Ивица Живковић
КАТИХЕТА КАО ЧОВЕК ОДЛУКЕ

57 Проф. др Димитар Илиев
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРИНЦИПИ
СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ВЕЛИКОГ – РЕЧ МЛАДИМА

ИЗ СВЕТА КУЛТУРЕ

59 Стефан Пешић
СХИМНИК КАО ИДЕАЛ ЧОВЕКА И УМЕТНИКА

ЕПАРХИЈСКИ ЖИВОТ

62 ПРИКАЗИ И ДОГАЂАЈИ

65 ВЕЧАН СПОМЕН

67 ВАСКРШЊА СЛОВА

71 ИЗ ЛЕТОПИСА ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ

74 СЛУЖЕЊА
Епископа нишког г. Арсенија

76 Епископ нишки Арсеније
КОЛИКА ЈЕ ИСТИНСКА ЧОВЕКОВА СЛАВА

Гласило
Епархије нишке
за хришћанску
просвету и културу

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
Епископа нишког
господина Арсенија

Пета серија,
број 16-17 (2-3/2020)
Први број прве серије
објављен 1899. године
Излази четири пута годишње

Издавач:

Православна
епархија нишка

Адреса:

Епархија нишка,
Епископска 3, 18000 Ниш

E-mail:

glas@eparhija-niska.rs

ISSN 2560-3469

Уређивачки одбор:
протојереј Дејан Јовановић
јеромонах Нектарије (Ђурић)
протођакон Далибор Мидић
Лазар Павловић

Уредник:

Ивица Живковић

Лектура:

Милена Мишић Филиповић

Дизајн и компјутерска обрада:
Ђакон Милорад Милосављевић

Фотографије на корицама
Михајло Лазаревић

Штампа:

„Пергамент принт“, Ниш

Тираж:

1000 примерака

Глас Епархије нишке излази
уз помоћ Управе за сарадњу са
црквама и верским заједницама
Министарства правде Владе
Републике Србије.

РЕЧ УРЕДНИКА

Провели смо дане четрдесетнице и васкршње празнике лета Господњег 2020. под ударом пандемије која је захватила читав свет. Град Ниш и област Јужне Србије били су посебно погођени ширењем ове болести. Између многих пострадалих, представили су се у Царству небеском један од најзнаменитијих нишких свештеника, као и дивни млади човек – члан управе црквеног хора, као и широм Србије познат и омиљен лекар из Ниша... Молимо се Господу за упокојење душа ових драгих људи и свих преминулих у нашој епархији, у читавој земљи, у православном свету и свој васељени.

Налазимо се у периоду неизвесности. Различите су процене о томе хоће ли се и када појавити нови талас епидемије, те колико ће он бити тежак. Хоћемо ли морати да се суочимо са новим искушењима? Колико смо на то спремни? Свима нама ово је било прво искуство дуготрајнијег одвајања од црквених богослужења, и то у најзначајнијем периоду једне календарске године. Православни хришћани свих крајева наше цркве показали су одговорност у поштовању прописаних мера заштите. Уједно, ово је био и велики духовни испит за све.

На који начин смо разумели смисао догађаја који су иза нас? Јесмо ли у њима препознавали тајанствене путеве Божјег промисла? Да ли смо и како одолевали крајностима у мишљењу и веровању, док смо били засипани свим врстама информација? Шта је свако од нас у својој души доживео? Колико смо били свесни шта значи молитва на коју су нас црквени пастири позивали, како се она може у датим условима спроводити, колико је непроцењив њен значај у нашим животима? Како смо практиковали своју веру затворени у својим домовима, нашавши се у ближе и интензивнијем контакту са онима које сматрамо најближим?

Сада смо у прилици, са извесне дистанце, да поново размотримо одговоре које смо дали. Сумирајући несвакидашња духовна искуства из једног времена кроз које смо прошли, а очекујући друго које долази, изнова стојимо пред судом своје савести: можемо ли својом душом да се обратимо Господу, чија нас љубав води? Колико имамо снаге за то? Каква је наша вера?

Свети Јован Златоусти

ЊЕМУ ПРЕПУСТИМО ТРЕНУТАК ОСЛОБАЂАЊА

Из Делâ Свейої Јована Злайоустїої,
том трећи, издање Епархије нишке 2013.

Одломак из *Беседе двадесетїе*
о сїаїїуама

Не чини природа искушења да се роде падови, него лакомисленост искушаваних. Тако да, ако хоћеш да живиш у раскоши и уживаш опуштеност и задовољство, онда не тражи задовољство нити опуштање, него тражи душу испуњену трпљењем, која је у стању показати истрајност, јер ако не будеш имао такву душу, неће те обличити сâмо искушење, него ће те опуштање још и више погубити и оборити. А да наше спасење не изокреће навала страха, него лакомисленост нашега разума, чуј шта вели Христос: „Сваки који слуша ове моје речи и извршује их, упоредићу га са човеком мудрим, који сазида своју кућу на камену; и удари дажд, и дођоше воде, и дунуше ветрови, навалише на кућу ону, и не паде, јер беше утемељена на камену“, и опет: „Који слуша ове моје речи, а не извршује их, биће слична човеку лудом који сазида кућу своју на песку, и удари дажд, и дођоше воде, и дунуше ветрови, навалише на кућу ону, и паде, и пад њен беше страшан (Мт. 7. 24-27).

Бог је у стању да нам данас разреши све страхоте, али док нас не види очишћене, док не види да настаје преокрет, и покајање, извесно и стабилно, неће укинути муку. Па и златар, док не види злато добро очишћено, не извлачи га из топионице; тако и Бог – неће уклонити овај облак док нас ваљано не уразуми. Јер Онај који је допустио искушење, сам зна и време разрешења тог искушења. И китариста, нити превише затеже жицу да не би пукла, нити је опушта испод мере, да не поквари сазвучје хармоније; тако и Бог чини, нашу душу непрекидно не меће нити у опуштеност, нити у невољу на дуго време, према свом сазнању чинећи и једно и друго. Не оставља, наиме, непрестано уживати у опуштености да не бисмо постали лакомислени, а не оставља, опет, да се буде непрестано у невољи, да не бисмо пали нити клонули.

Њему, дакле, препустимо тренутак ослобађања од ових страха, а на нама је једино да се молимо, на нама је да живимо у побожности. Јер наше је дело окретање ка врлини, а дело Божје је да разреши страхоте. Он сâм, више од тебе искушаваног, хоће да угаси ову ватру, Он чека твоје спасење. Дакле, као што од опуштања настаде ова мука, тако исто од муке треба очекивати опуштање. Јер, нити је вазда зима, нити је вазда лето, нити су увек велики таласи, нити је увек мирно море, нити је увек ноћ, нити је увек дан, тако исто није увек мука, него ће бити и опуштености, само ако у тој муци стално будемо благодарили Богу. ■

Схи-архимандрит
Габриел Бунге

ПОСТ ЈЕ ДЕЛО ДУШЕ

Овде се дотичемо суштине питања о јелу и пићу: као и са њим повезано бдење, пост има за циљ да јача нашу слабу и зависну вољу, ону снагу душе којом ми на Божју заповест послушности одговарамо као слободни синови и кћери.

јелу и пићу: као и са њим повезано бдење, пост има за циљ да јача нашу слабу и зависну вољу, ону снагу душе којом ми на Божју заповест послушности одговарамо као слободни синови и кћери. Од те воље, слободног пристајања, по Евагрију, такође зависи да ли се наговор рачуна у грех или не, односно да ли он утиче на грешна дела или не.

Како онда стићи до благословеног уздржања? Заиста је неопходна уравнотежена стратегија да би се савладало суптилно наговарање онога који нас искушава. Ово је слаба тачка, јер најчешће ни у једном од планова не недостаје добре воље. Пре или касније, наговор онога ко иску-

Одрицање од одређених намирница током поста код православних не стоји у вези са манихејским непријатељством према телу и материји, већ оно, попут свега осталога, има релативан значај. То у принципу важи и за монахе. Када се ради о томе, Божја реч, у Светом писму, не забрањује ниједну намирницу: „Све што се живи и креће биће вам за храну, као и зелено биље; све вам то дајем“ (1 Мојс. 9. 3). „Све што се продаје на тржишту једите, ништа не испитујући савести ради... једите све што вам се принесе“ (1 Кор. 10, 25, 27). „Не погани човека што улази у уста“ (Мт. 15. 11).

Евагрије тумачи да је пост дело препуштено нашој слободној процени. Самим тим, то је дело душе, а тек у другом плану дело тела. Овде се дотичемо суштине питања о

шава поново добија контролу, о чему у данашње време посебно могу да посведоче жртве страшне болести анорексије и булимике.

Како ови наизглед свемоћни наговори јачају нашу слабу вољу, да би од поста начинила заиста дело душе, плод слободне одлуке? Никако другачије него кроз мотивацију, која је заиста достојна части људске личности. Јер са баналним мотивима, који су испод човековог достојанства, немогуће је човеку да се на дуже стазе издигне изнад самога себе.

„Наговорима“ кушача Евагрије је посветио посебно дело *Антиирейтик*. Како сâм каже, он је посветио много труда и бриге противљењу наговорима. Противљење је у његовим очима без сумње оно средство које је, пре свих других, погодна да нашој слободној вољи придода ону чврстину која јој је неопходна у борби са искушењима.

Противљења су, како их Евагрије назива, „чврсте мисли“ које спречавају оне искушавајуће помисли да се претворе у дела. Тек самоодвраћање од греха – који у нашем уму настаје кроз помисли – чини човеков ум „монашким“.

Схи-архимандрит Габриел Бунге рођен је 1940. године у Келну, Немачка. Богослов и патролог, клирик Руске православне цркве, у велику схиму пострижен 2011. Од 2013. године настојатељ је Крстовоздвиженског манастира у Лугану, Швајцарска. Аутор више православних публикација.

Фото:
etnunc.blogspot.com

Дакле, опет је реч о уму, који се код Евагрија поистовећује са личношћу човека. Он мора постати „монашки“, савршено „јединствен“, како би у чистоти изашао пред Христов страшни суд. Никаква друга мотивација овде није од користи. Ни здравље, ни уравнотеженост или „срећа“, ма колико се њихова вредност прецењује, не могу оправдати част људске личности. Они је не испуњавају, чак ни када их ко достигне. До унутрашњег испуњења човек долази само када свој „ум“ надограђује оном способношћу којом у ограничено укључује неограничено, када се „у незаситости засићује“.

Сагласно томе, противљења нису рационална бављења нечим што нам противречи, у чему се човек, попут Еве у рају, у сваком случају приволи оном пролазном, јер је „змија лукава“. Много више се, по узору на самога Христа, ради о речима Светог писма, пројављеним истинама, о Божјој речи. Оне су оне ко искушава неодољиво супротстављене, поготово кад се он позива на њих (када их узима у уста). Потпуно јасна постаје чињеница, када се обрати пажња на то, да су поједина противљења заправо мале „брзе молитве“, директно упућене Богу.

Једном речју, ова противљења успостављају, услед наговора онога ко искушава, непрекидан дијалог између Бога и човека. Ово мирно прибегавање Божјој речи довољно је да открије неистинитост наговора и тако их учини безбедним.

Тога ради дата је мотивација, то једино достојно части човека: да сачува његову упућеност ка Богу, његову личност, отвореност његовог Ја за једно апсолутно Ти, да доведе оно што човек јесте у склад са оним што ће постати.

Из књиге:
Gabriel Bunge,
Gastrimargia.
Wissen und
Lehre der
Wüstenväter
von Essen
und Fasten,
Berlin: Lit
Verlag 2012.

Одабрао и
приредио:
Ивица
Живковић
Превод са
немачког:
Марија
Мариновић

Ова фундаментална упућеност обеснажује наговор у његовом искушавању на непослушност. Борба се води како за прави однос према Богу, тако и за очување интегритета сопствене личности. Треба имати у виду и трећи аспект, однос према ближњем, који је такође угрожен. Тај однос је такође релативан према његовом циљу: оној отворености према Богу, коју Евагрије најрадије означава као „молитву“.

Није нам, каже он, дата заповест да стално радимо, држимо бдење или пост. Али јесте нам дато као закон то да се „без престанка молимо“ (1 Сол. 5. 17). Савршен је онај који се више не може потрести налетом страсти и који је истовремено постао „молитва“. То значи да он више не потребује уздржање: оно му је ушло у месо и крв. Онај ко се налази усред борбе, налази у њој најбоље оружје против телесних страсти.

Реч *енкраиџа*, која се најчешће преводи као „уздржање“, један је од оних техничко-филозофских појмова, који је у речнику древних монаха обухватао мноштво аспеката, због чега га најрадије нису желели преводити. Глагол који стоји у основи, *краџео*, значи: „савладати“, „превазићи“, „обухватити“, „чврсто држати“ итд. *Енкариџа* је уопштено владање самим собом, самоконтрола, која се достиже путем самосавладавања и држања самих себе. Она се конкретно испољава у уздржавању од свега што нас може одвојити од власти над собом, као што је то, на пример, жеља утробе, односно стомака. Средство којим се то постиже је, наравно уопштено, ограничавање потреба, чување мере у свему, пост. Како се уздржање и пост односе једно према другом, каже нам једна изрека из *Монашких усџанова*: „Неуздржавање од јела прекида пост. Ограничавање блуда очишћује уздржање заједно са молитвом.“

Уздржавање и пост, наравно, треба да буду добро процењени и са мером – како је још Макарије учио. Зато Евагрије каже да, према Господњем виђењу, пост треба да буде у складу са човековом снагом.

За египатске монахе ово је конкретно значило „од вечери до вечери“, што значи да су јели само једном дневно, и то, у складу са тадашњим рачунањем времена, после 15 часова, када је сунце почињало да залази. Ово правило било је раширено дуж целог истока, а муслимани га се и даље придржавају током Рамазана. У другим климатским условима, у зависности од здравственог стања људи, то је могло бити тешко применљиво. У јужној Европи, на пример, познато је да је једна кафа довољна до поднева. У земљама на северу доручак је потпуни оброк. Овде није реч о навикама у исхрани које су повезане са временом и местом. Уздржање и пост су нешто друго.

У основи важи да оброк током поста треба да буде скроман, јефтин, лако припремљен и минималног квалитета. Скупа и захтевна јела ваља избегавати и то с разлогом: „Тешка јела радују ждрело, али хране и црва разврата који не спава“.

Уживање у укусу луксузних, необичних јела није ништа друго до скривање блуда у неком од његових облика. Потврда науке о исхрани о њиховој штетности само је још један доказ. ■

Евагрије Понтски

САВЕТИ ДЕВСТВЕНИЦИ

Из изворника:

Εὐάγριος Ποντικός, Μέρος Α',
ΒΕΠΕΣ 78, Αθήναι 2002, 233-238
[на основу првог издања текста
у Е: Н. Gressmann, Nonnenspiegel
und Mönchsspiegel des Evagrius
Ponticos (Texte und Untersuchungen
39, 4)] Leipzig 1913

Превела: Богдана Николић

Љуби Господа и
љубиће те, служи Му
и просветлиће срце твоје.
Поштуј мајку своју
као мајку Христову
и не срди главу седу
која те је родила.
Љуби сестре своје
као кћери мајке своје
и пут мира не напуштај.
Нек те сунце у свануће са
књигом у рукама затекне,
а после другог часа,
на делу твоме.
Непрестано се моли
и сећај се Христа,
који те је родио.
Одвртај се од сусрета
с мушкарцима
да не настану приказе
у души твојој
и препреком ти буду
у часу молитве.
Имаш Христа љубљенога,
одбаци од себе
мушкарца свакога
и нећеш живети
срамотним животом.
Срдитост и гнев удаљи од себе
и нека се злопамћење
у теби не настани.
Не реци –
Данас ћу јесѝи, а суѝра не,
јер тако не поступаш
разборито.
Наудићеш телу своме
и бол нанети своме стомаку.
Меса јести није лепо,
нити је добро вина пити,
њих треба принети
занемоћалима.
Надмена девственица
неће се спасти,
а размажена неће видети
женика свога.
Не реци – *Рајалосѝила*
ме је слушкиња, казнићу је!

Јер нема ропства
међ кћерима Божјим.
Не слушај речи испразне
и избегавај приче старица
које унаоколо иду.
Гозбе пијанаца и не примети,
нити у сватове туђе отиди.
Јер нечиста је код Господа
свака девственица
која тако поступа.
Отвори уста своја за реч Божју,
и уздржавај језик свој
од причљивости.
Смируј се пред Господом
и узвисиће те десница његова.
Не одврати лице
од сиромашнога,
у час у који га мука притисну,
и неће понестати уља
светиљци твојој.
Све твори Господа ради
и не тражи од људи славу,
јер слава је људска
као цвет пољски,
а слава Господња остаје довека.
Девственицу кротку
Господ љуби,
а девственица гневљива
биће омрзнута.
Послушна девственица
биће помилована,
а која се снажно противи
безумна је.
Девственицу која гуња
Господ ће погубити,
а благодарну ће
избавити смрти.
Сраман је смех
и срамотна бестидност,
свака ће се безумница
у њих уплести.
Она која улепшава рухо своје,
остаће без целомудрености.
Не састај се са женама
које живе у свету,
да ти не преокрену срце
и неважним начине
праведне одлуке.
У сузама по ноћи моли Господа,
нико да те не опази
када се молиш,
и наћи ћеш благодат.
Жудња за шетњом
и жеђ за туђим домовима
узнемирава
сталоженост душе
и квари
добронамерност њену.
Верна девственица
неће се уплашити,
а неверна ће побећи
и од сенке своје.

Завист растаче душу,
а љубомора је разједа.
Она која с висине погледа
на занемоћалу сестру своју
и од Христа далеко биће.
Не реци –
Ово је моје, а оно ѝвоје.
У Исусу Христу све је заједничко.
Не бави се животом туђим,
нити наслађуј падом
сестре своје.
Помози потребитим
девственицама
и не величај себе поради
племства свога.
Не произнеси реч из уста
својих у цркви Господњој,
нити подижи поглед
очију својих.
Јер Господ познаје
срце твоје
и на све помисли
твоје мотри.

Митрополит Антоније Блум

ПОЧЕТАК, А НЕ КРАЈ

О молитвама за упокојене

Постоје одређене молитве које претходе смрти човека и које су у вези са припремом за смрт. Пре свега, ради се о заокрету од обичних, свакодневних ствари ка вечним. Свети Серафим је рекао пре свог упокојења: „Са гледишта тела ближим се смрти, а са духовног сам као новорођенче“, са свом свежином једног почетка, а не једног краја.

То нас води ка неопходности припреме за смрт кроз наизглед сурови, али ослобађајући поступак унутрашњег преузимања одговорности за један живот, мирећи се са свима, са самим собом, са својом савешћу, са

животним ситуацијама, са садашњошћу и са прошлошћу, с догађајима и с људима и свакако с будућношћу и са самим доласком смрти.

Треба да постоји један поступак којим, а мислим да тако поставља ствари и Свети Исак Сирин, стижемо до тачке измирења са Богом, са својом савешћу, с нашим ближњима, чак и са стварима које смо користили, како би цела земља могла да нам каже „иди у миру“, а ми да можемо заузврат свима да кажемо да је за нас боравак на земљи био боравак у миру, место примања благослова и мира Божјег. Не може нико да уђе у вечност уколико је везан за мржњу и ако је њен роб. Ако желимо да успемо у свему томе, у кратком времену које нам долазак смрти оставља на располагању, најбитније је да цео свој живот прихватимо као непрестано узлажење, узлажење ка вечности, не као постепено силажење ка смрти, већ узлажење ка оном тренутку када ћемо

кроз узана врата смрти прекорачити праг вечности – обучени не у обичан свакодневни живот, већ у вечност, да употребим речи апостола Павла.

Ако у помену, панихиди, дајемо предност души која одлази, исто тако чинимо и у опелу. По православног предању, душа остаје везана за овај свет прва три дана после смрти, посећујући можда омиљене пределе и враћајући у мисли све оно што чини земаљску реалност, како би напустила земљу и стала пред Бога поседујући све своје успомене.

У службама посебно наглашавамо важност тих првих неколико дана. Читамо молитве, служимо помене, наше мисли су усредсређене на сваки вид односа и евентуалне потешкоће у том односу са умрлим. И треба и ми да одиграмо своју улогу, јер и ми треба да превазиђемо унутрашње потешкоће које носимо на души. Треба и ми да, из дубине срца и свет нашег бића, кажемо умрлом „опрости ми“ и још: „опраштам ти, путуј у миру“.

Можда се овде налази смисао онога што се некад говорило да не треба да говоримо лоше о покојнику. Ако смо рекли истински, најискреније, чо-

Ако смо рекли истински, најискреније, човеку који је отишао, „слободан си што се мене тиче; стаћу пред Бога и објавићу мој опроштај; немојмо дозволити да ишта од онога што се међу нама десило буде препрека на твом путу у пуноту и вечни живот“, ако смо рекли све то, како је могуће онда да се враћамо и да се сећамо ружних тренутака, горчине прошлости?

Из књиге: Anthony Bloom,
Ο θάνατος ως κέρδος, Athens:
Εν Πλω Εκδόσεις 2005.

Превео: протојереј
Дејан Јовановић

веку који је отишао, „слободан си што се мене тиче; стаћу пред Бога и објавићу мој опроштај; немојмо дозволити да ишта од онога што се међу нама десило буде препрека на твом путу у пуноту и вечни живот“, ако смо рекли све то, како је могуће онда да се враћамо и да се сећамо ружних тренутака, горчине прошлости? На овај начин не желимо да поричемо стварност, јер ако су заиста постојали ружни тренуци између нас и покојника, онда треба да се помолимо Богу да нас обојицу ослободи како бисмо чули речи опроштаја „иди у миру“, и да их понављамо у једној атмосфери све дубљег разумевања, све дубљег осећаја растуће слободе у нама.

Постоје одломци из панихиде, помена, који нам се могу учинити тешким. Да би служба започела са „Благословен Бог“, од нас се захтева сва вера, сва наша одлучност. Има тренутака када наша вера треба да буде напрегнута до крајњих граница. „Бог је дао. Бог је узео. Нека је благословено име Господње“, каже праведни Јов. Али није нам лако да то кажемо када нам је срце рањено и када видимо човека кога волимо изнад свега, мртвог пред нашим очима.

Постоје и молитве вере и молитве људске слабости – молитве вере које прате душу умрлог и приносе се Богу као залог љубави. Јер молитве за личност која се растала са овим животом значе управо то: једно сведочанство пред Богом да та личност није живела узалуд. Колико год да је грешан, тај човек је за собом оставио успомену љубави. Све друго ће постати пепео. Љубав ће надживети све (1 Кор. 13. 8). Вера и нада ће нестати када вера буде замењена гледањем „лицем у лице“, али љубав неће нестати никада.

Оно што говоримо док стојимо и молимо се за покојника је следеће: „Госпode, живот овог човека није био узалудан. Оно што је оставио на земљи је наша љубав према њему и један пример за нас. Пример ћемо следити, а љубав неће никада умрети.“ Објављивање пред Богом наше бесмртне љубави према умрлом, јесте један вид потврђивања тог човека не само у времену, већ и у вечности. Када стојимо на богослужењу држећи упаљене свеће, тиме сведочимо, наравно, пре свега своју веру у Васкрсење, али сведочи-мо пред лицем Бога и о томе да је тај човек пружио светлост овом свету – „Тако треба да светли светлост ваша пред људима, да виде ваша добра дела и да прославе Оца вашег који је на

небеси-
да човек

није сијао

напросто једном стваралачком светлошћу, није нас освојио својом оштрином ума, лепотом или само својим талентом, већ је дозволио Божјој светлости, његовој нетварној божанској слави да засија у њему. И то је оно што ће остати бесмртно на земљи.

Иако је наше срце рањено, објављујемо ове речи вере: „Благословен Бог наш сада и увек и у векове векова“. У неким тренуцима, док пред нашим очима још лежи уснуло тело човека кога волимо, певамо на још потреснији начин Васкршњи тропар: „Христос васкрсе из мртвих, смрћу је смрт умртвио и свима који су у гробовима живот даровао“. Истовремено постоји и реч цркве, која нам се обраћа речима молбе и утехе: „Блажен је пут којим данас идеш, душо, јер ти је припремљено место покоја“ и „Живеће душа моја и хвалиће те“.

Сав тај бол који с правом осећамо, изражен је у једном од тропара у Канону за исход душе, за ону душу која наилази на потешкоће при одласку са овог света

(Канон ставља речи молитве у уста самртника као да их његова душа изговара): „Види, сада се с муком раставља душа од мога страшног тела“.

Међутим, постоји истовремено и извесност да је смрт, која за нас значи тугу и губитак, једно рођење у вечност, почетак, а не крај, један диван и свет сусрет Бога и живе душе која може да нађе своју пуноћу само у њему.

ма“ (Мт. 5. 16). Објављујемо

који је отишао из овог света

Објављујемо да човек који је отишао из овог света није сијао напросто једном стваралачком светлошћу, није нас освојио својом оштрином ума, лепотом или само својим талентом, већ је дозволио Божјој светлости, његовој нетварној божанској слави да засија у њему. И то је оно што ће остати бесмртно на земљи.

Презвитер Вацлав Жежек

ЕМОЦИЈЕ И ЊИХОВА УЛОГА У БОГОСЛОВЉУ

Откровење од Бога је нешто непредвидиво, будући да је повезано са љубављу која се не може дефинисати и утолико пре не може бити нешто очекивано или предређено. Слично томе, богословље које је повезано са откровењем, како се чини, такође мора да се бави овом непредвидивошћу ако треба да остане верно себи. Богословље није нека логичка конструкција или систем, оно не може да изводи или производи теорије засноване, на пример, на узрочности, јер управо као што је љубав непредвидива и ослобођена логике и узрочности, исто тако је и са богословљем.

Стога једно богословље без емоција није уопште никакво богословље, пошто је оно по својој природи неvezано за откровење.

Изгледа да је само богословље о бестрасности Бога осудило емоцију као такву на заборав. Као да утицајно традиционално учење о Божјој бестрасности своди било какве емоције, страсти, осећања на нешто што не одражава савршенство. Ово је разумљиво, пошто људско биће природно осећа или гледа на било који облик промене или флукуације као на несавршеност. Из тог угла, емоција у Богу или страст у Богу могли би да значе претпоставку да Бог љуби различито или да његова љубав опада или расте. Отуда је емоција или промена у Богу нешто што угрожава истиниту љубав, односно њену истрајност. Шта год да је случај, ми сигурно не можемо познати Божју суштину, али ми познајемо или опитујемо његову љубав. Његова љубав јесте савршена, али је наше искуство те љубави подложно промени, будући да смо грешни и да наш грех замрачује ту љубав.

Замисао о бестрасном, непроменљивом и савршеном/несхватљивом Богу била је велики аксиом за многе древне богослове, док се, наравно, напетост до које је наизглед долазило између иманентности и трансцендентности Бога, показала као велики проблем у богословљу. Чак су и касније идеје повезане са паламизмом биле у извесном смислу фусноте на питања која се тичу иманентности и трансцендентности. Наводна напетост између појма бестрасности Бога и његовог дела љубави понекад се на један више посредан начин ублажавала, на пример, уз помоћ концепта акта и потенције, повезаног са мишљу Аристотела. На трагу те мисли, у својој трећој дефиницији страсти, Тома Аквински тврди да се „страст“ може односити на било коју промену, позитивну или негативну, са акта на потенцију. Стога ако тврдимо да је Бог „без страсти“, то значи да он не може иницирати ниједну врсту промене. Бог заправо дарује савршену љубав, али захваљујући греху људско биће није способно то да види.

Богословље није нека логичка конструкција или систем, оно не може да изводи или производи теорије засноване, на пример, на узрочности, јер управо као што је љубав непредвидива и ослобођена логике и узрочности, исто тако је и са богословљем.

Аутор је професор Православног богословског факултета у Прешову, Словачка. Из чланка: Václav Ježek, „Emotions and Their Role in Theology“, *Philotheos*, 17 (2017) 47-56.

Приредио и превео И. Ж.

Фото:
cesky.radio.cz

Бог се одликује састрадањем које по свој прилици подразумева неку врсту покрета или промене. На другој страни, људско биће је неспособно за милост и оно је непроменљиво. Ово је једна велика иронија, будући да модерна култура и наука понекад представљају Бога као неки апстрактни принцип. Међутим, често изгледа да је обрнуто и да је људско биће оно које је лишено осећања.

На другој страни, људско биће је неспособно за милост и оно је непроменљиво. Ово је једна велика иронија, будући да модерна култура и наука понекад представљају Бога као неки апстрактни принцип. Међутим, често изгледа да је обрнуто и да је људско биће оно које је лишено осећања.

У историји светоотачког богословља постоје многи термини који имају везе са оним што бисмо могли назвати емоцијом или осећањем, али изгледа да ниједан од њих не доминира, нити има недвосмислено значење. Не изненађује да се термин *ψαῖος* односи на емоцију. *Παῖος* је појам ноторно тежак за анализу. Неки од термина повезаних са емоцијама као да уопште немају еквиваленте у модерном језику. Стога се *ακεία* преводи као „клонулоост“ или „летаргија у потрази за Богом, којој се придружује очајање“. Слично је и са појмом *καῖανικ-сис*. Други појмови попут *φῖσος* (завист) и *μνєсикакиа* (озлојеђеност) изгледа да су имали важнију улогу него што имају у модерној упо-

У сваком случају, Стари завет је несумњиво књига која осликава Бога на један антропоморфни и емоционалан начин. Хришћанска платонистичка традиција изгледа да је коренило одстранила из Старог завета лик снажно емоционалног Бога, Бога који те љуби више него твоја мати (Пс. 27. 10). Антропоморфни изрази у Старом завету сувише су бројни да би се могли набројати. „Засадитељ уха, зар неће чути, или Створитељ ока, зар неће видети?“ (Пс. 94. 9). Међутим, такође је истина да је Стари завет препун израза који наглашавају дубинску разлику између Бога и људског бића.

Један од најважнијих аспеката Бога је онај повезан са његовим милосрђем. Изгледа као да се он „предомишља“ када га неко моли за милост. Као да људско биће има моћ да измени Божје одлуке уз помоћ преклињања. Бог се одликује састрадањем које по свој прилици подразумева неку врсту покрета или промене.

На другој страни, људско биће је неспособно за милост и оно је непроменљиво. Ово је једна велика иронија, будући да модерна култура и наука понекад представљају Бога као неки апстрактни принцип. Међутим, често изгледа да је обрнуто и да је људско биће оно које је лишено осећања.

треби. Наравно, у нашој анализи јавља се и проблем у вези са тим коју врсту одређења „емоције“ ми користимо, пошто су чак и модерне класификације „емоција“ пуне двосмислености и нејасноћа. Ми овде разумемо термин емоције у једном општијем смислу речи, као нешто повезано са генералном способношћу људског бића да осећа, да може да одговори на љубав и да љуби. Да значи способност опитовања саосећања, како телесно, тако и духовно. На другој страни, у терминима данашњег мишљења, страсти би могле да се повежу са оним што бисмо разумели као „нагон“.

У погледу речи *ψαῖος*, с обзиром на преовлађујуће негативне конотације које она има - нарочито у православном богословљу и духовности - изгледа да је њено значење унапред дефинисано. Међутим, имајући у виду комплексност овог

појма, било каква олака и пребрза одређења могу бити преурањена. Ова врста негативних конотација речи *ψαῖος* наглашена је још више црквенословенским и старословенским преводом те речи као „страст“. У сваком случају *ψαῖος* се повезује са покретом и сличним појмовима као што су захват, промена итд. Уопштено, наравно, енормне су сложености које се тичу страсти и тога

Неки од богослова признавали су страсти као нешто инхерентно људском бићу, а одбацивали су само оно што би могло да се појми као лоше страсти. Јован Дамаскин тврди да су лоше страсти нешто што би требало да буде преусмерено.

где су оне смештене и шта тачно представљају. Даље, страсти се често не сматрају гресима по себи, али јесу повезане с грехом. Оне могу бити поремећаји ума. Њихова повезаност са задовољством такође се може испитати.

Једно од средишњих питања хришћанског богословља о страстима, било је то да ли су оне у целости зло или за њих постоји нека нада. Ако су страсти (шта год оне значиле) урођене и истински људске карактеристике, отуда нешто што одражава лик Божји, како оне могу бити лоше? Неки од богослова признавали су страсти као нешто инхерентно људском бићу, а одбацивали су само оно што би могло да се

појми као лоше страсти. Јован Дамаскин тврди да су лоше страсти нешто што би требало да буде пресумерено. У свом „Тачном изложењу православне вере“, одређујући осам страсти, он указује да неумереност у храни треба да буде превладана самоконтролом, похлепа милосрђем према сиромашнима, гнев добром вољом и љубављу према свим људима итд. У сваком случају, добра воља, љубав итд. су ствари које би у једном ширем смислу подразумевале неки облик страсти, чак и ако се разумеју у контексту кретања.

Питање страсти било је важно за Максима Исповедника. У својих *Четиријесто глосова о љубави* он каже да је страст импулс душе противан природи. У сваком случају, Максим не одбацује чулне ствари, нити интелект ни друге елементе као такве, али одбацује везаност. Питање да ли је љубав емоција јесте тема за себе.

Али ако разумемо љубав као нешто што је повезано са емоцијом, можемо тврдити да Максим не одбацује љубав и слично, емоције и слично, али одбацује циљ љубави који је самољубље.

Можемо тврдити да је овде реч пре свега о „покрету“. Покрет ће увек бити део љубави или емоције као њихова природна карактеристика. За свете оце попут Максима, емоција или љубав није проблем, али њихов потенцијални циљ то јесте. За ово централно питање везан је проблем усмерености. Да ли је емоцији или страсти потребан циљ или је то просто једна природна унутрашња диспозиција људског бића? Ако је страст кретање или покрет, онда је неопходно да постоји циљ тог кретања.

У свом богословском значењу, појмови емоција, страсти и осећања, чак и када остану недефинисани, стоје у вези са покретом. Знање је у хришћанском значењу повезано с љубављу, а љубав претпоставља покрет. Сама чињеница да данашње друштво изгледа безосећајно значи да му недостаје знање, што је иронично, имајући у виду да су сви убеђени да живе у доба доступности информација. Друштву такође недостаје кретање и оно је статично. Емоције су до извесног степена неподложне контроли јер су одговор на нешто. Међутим, тиме се открива једна њихова димензија која се не може ограничити на узрочност, на рационалну конструкцију или логику. Осећања, емоције и страсти су догађаји који настају неочекивано, непредвидиве су и ирационалне по томе што се не могу узрочно или на друге начине предодредити. У том погледу оне подсећају на непредвидивост и обиље Божје љубави, која надвладава логику и рационалност. Очекивање да информације или знање сами по себи произведу емоције и љубав, јесте илузија нашег доба. ■

За свете оце попут Максима, емоција или љубав није проблем, али њихов потенцијални циљ то јесте. За ово централно питање везан је проблем усмерености. Да ли је емоцији или страсти потребан циљ или је то просто једна природна унутрашња диспозиција људског бића? Ако је страст кретање или покрет, онда је неопходно да постоји циљ тог кретања.

Александар Глишовић

НИСМО ВИДЕЛИ НИШТА, А ВИДЕЛИ СМО СВЕ

О виђењу празног Гроба

Живећи у једном свету секуларизма, сведоци смо све чешћег присуства „императива“ тог света ка рационалном прихватању ствари, према којем свему што прихватамо нужно претходи јасно спознање. Сходно томе, у таквом једном свету, Христове речи *Благо онима који не видеше а повероваше* (Јн 20. 29), биле би схваћене као парадокс, односно као нешто ирационално. Имајући то у виду, слободно можемо рећи да су хришћани позвани на ирационалност. Таквим животом хришћани треба да посведоче да је њихова

вера – њојврда ствари невидљивих (Јевр. 1. 1). Међутим, живот на који су хришћани позвани није нешто са чиме се они први пут сусрећу у историји, већ нам је пример таквог живљења дат у двадесетој глави Јеванђеља по Јовану. Апостол Јован даје пример праве вере који верни треба да следе, чиме би с једне стране себе сврстали у „ирационалне“, а с друге потврдили да, иако

Вера у васкрсење код апостола Томе јавља се тек након виђења и живог додира Господа. Није био довољан само визуелни контакт, тј. виђење Господа, него је био потребан и физички додир како би се он уверио да је Христос заиста васкрсао.

живимо у овом *свећу*, ми као хришћани нисмо од овог *свећа*, те да за нас та „ирационалност“ није ништа друго него опит вечнога живота сада и овде.

Чувши вест да Господа нема у гробу, апостоли Јован и Петар одмах похиташе на гроб. Јован, будући млађи, самим тим и бржи, први стиже на гроб, али из поштовања према Петру који је први и старији, он га пушта да уђе први. Јеванђелист Јован нам не говори каква је била реакција апостола Петра. Међутим, када је он, љубљени ученик, ушао и видео празан гроб, одмах је поверовао. Иако није ништа видео, он је видео све; њему је одмах све било јасно. Насупрот апос-

Аутор је професор Призренске богословије Св. Кирила и Методија, привремено у Нишу.

толу Јовану, који непотврђене ствари прихвата као врло рационалне, стоји апостол Тома. Иако су се налазили на истој равни, у смислу да су обојица били са Господом и да су могли чути живе речи свог Учитеља о васкрсењу, њихово прихватање новонастале ситуације није било исто. С једне стране имамо безрезервно веровање апостола Јована, а са друге неверје Томино. Тако се у личностима ове двојице апостола јавља сукоб између онога што смо на почетку окарактерисали као „ирационалност“ и рационалног прихватања ствари. Прихватање васкрслог Господа и вера у васкрсење код апостола Томе јавља се тек након виђења и живог додира Господа. Није био довољан само визуелни контакт, тј. виђење Господа, него је био потребан и физички додир како би се он уверио да је Христос заиста васкрсао. За разлику од Томе, апостол Јован је имао само визуелни контакт, али не виђење васкрслог Господа, већ празног гроба – што му је било довољно да поверује у васкрсење. Чак и на равни визуелног контакта, у поређењу са Томом, апостол Јован са мање рационалног увида прихвата веру да је Господ васкрсао, док је за веру апостола Томе био неопходан следећи корак, односно опипавање рана Христових.

Имајући у виду различито исповедање двојице апостола, вера нас хришћана треба да буде „ирационална“, тј. треба да буде поистовећена са вером апостола Јована. Као што је Јован имао виђење празног

За разлику од Томе, апостол Јован је имао само визуелни контакт, али не виђење васкрслог Господа, већ празног гроба – што му је било довољно да поверује у васкрсење.

гроба, то исто виђење имамо и ми данас, и тај празан гроб јесте управо црква. Улазећи у храм Божји, ми видимо празан гроб са савијеним покровима, управо оно што је видео и апостол Јован. Као што је и он чуо од самог Господа о васкрсењу, тако и ми преко Светог писма исто чујемо. Управо те две чињенице, празан гроб – црква и реч Господња – Свето писмо, указују нам да се налазимо на истој равни са апостолом Јованом, те да треба и нашу веру пројавити на начин на који ју је пројавио љубљени ученик. На тај начин сврставамо се у ону групу људи на коју се односе Христове речи: *Благо онима који не видеше, а њовероваше*. Штавише, слободно можемо рећи да се ми налазимо и на „вишем“ ступњу од двојице апостола, јер за нас црква више није само празан гроб који је апостол Јован видео, већ Тело Христово у коме је прису-

из вида чињеницу да Господ Исус Христос, иако није похвалио такву веру, није ни рационално верујуће лишио могућности спасења. Према томе, ни ми који живимо „парадокс“ никако не смемо одбацити оне који рационално прихватају веру. Наш је задатак да им помогнемо да у потпуности спознају веру у васкрсење Христово и постану његови сапричасници. Имајући у виду веру двојице апостола, можемо рећи да „ирационалност“ и рационалност за нас хришћане не треба да буду у сукобу, већ да су то две, иако различите, ипак

За нас црква више није само празан гроб који је апостол Јован видео, већ Тело Христово у коме је присутан сâм Господ и који нам се даје на свакој литургији.

тан сâм Господ и који нам се даје на свакој литургији. Тако се, поред визуелног и физичког контакта, јавља још један виши контакт. То

Тако се, поред визуелног и физичког контакта, јавља још један виши контакт. То је живи опит Господа у нама, који нам омогућава да сада и овде доживимо стварност васкрсења Христовог.

је живи опит Господа у нама, који нам омогућава да сада и овде доживимо стварност васкрсења Христовог.

Имајући то у виду, „ирационалност“ за нас више није нешто непотврђено, већ једино рационално у погледу нашег живота и односа са Богом.

Са друге стране стоји вера апостола Томе, који на

основу доказа прихвата Христово васкрсење. Међутим, иако је он рационално прихватио веру у васкрсење Христово, не смемо испустити

стране једне те исте стварности – оне која нас води ка Христу. Управо је Господ Исус Христос тај који се јавља као сабирна личност, која надлази поделе на ирационално и рационално, и која нас учи да такве поделе не смемо ни ми правити.

Иако се у сваком од нас води борба Јована и Томе, један део нам говори ирационално, а други рационално, од нас самих зависи којој ћемо се стварности приклонити. Уколико желимо да се сврстамо у ону групу *блажених који су њоверовали*, и да на прави начин посведочимо речи из пасхалне црквене песме, *Ходитије, њримитије светлостѝ од незалазне светлостѝи, и њрославитије Христѝа васкрслоѝ из мртѝвих*, онда своју веру треба да поистоветимо са примером љубљеног ученика. Управо на тај начин наша вера урачунаће нам се, по речима апостола Павла (Рим. 4. 3), у праведност. ■

Митрополит нишки Калиник **ПРУЖИ РУКУ СВОЈУ И МЕТНИ У РЕБРА МОЈА**

Беседа јерођакона Калиника Томадиса,
потоњег Митрополита нишког,
изговорена у Недељу Томину
и штампана 1855. године
у Константинопољу

Блажени који не видеше, а вероваше (Јн 20. 29). Ове речи Господ је рекао свом верном ученику, који је одбио да верује у његово васкрсење када су га браћа апостоли о томе обавестили. Ове речи Господ је рекао свом ученику, који је изјавио да неће веровати у његово васкрсење све

док се не увери у своја чула о овом дивном и тако важном догађају за цело човечанство. Видели смо Господа! (Јн 20. 25). Други апостоли, којима се Господ појавио на дан васкрсења, радовали су се, када се појавио Свети Тома. Ученици су се окупили у кући са закључаним вратима, јер су се плашили Јевреја који су управо починили богоубиство и већ предузимали мере против унапред најављеног Исусовог васкрсења. Господ је ушао у кућу не отварајући врата.

Тома је овако срамотно одговорио својој браћи: *Ако не видим на рукама њејовим ране од клинова, и не метнем њрстѝ свој у ране од клинова, и не метнем руку своју у ребра њејова, нећу веровати* (Јн 20. 25). Овим речима није изражено неверство у смислу противљења Богу. Овим речима изражена је неизрецива радост. Овим речима питање душе постављено је пред величином догађаја који надилази људски интелект, догађаја који је променио стање човечанства.

Благословеном Господу није требало дуго да свом ученику пружи потврду за којом је толико чезнуо. Недељу дана након првог јављања апос-

толима, поново се појавио тамо где су се они окупили. Тома је сада био с њима. Међутим, врата су се одједном и овога пута закључала, па су видели да се Господ појавио и стао између њих. *Мир вам!* (Јн 20. 26), рекао им је. Затим се окренуо Томи и казао: *Пружи њрстѝ свој амо и види руке моје, и њружи руку своју и метни у ребра моја, и не буди неверан нејо веран* (Јн 20. 27). Тако је Господ показао да је, као „свеприсутни“, био са својим ученицима и када је Тома, сматрајући га одсутним, посумњао у његово васкрсење. Тома је хтео да буде сигуран у Христово васкрсење. Али сада, добијајући неупоредиво већу потврду, нема потребе за потврђивањем васкрсења. *(Ти си) Госјод мој и Бој мој!* (Јн 20. 28).

Одговарајући на апостолово признање, Господ је благословио оне који су веровали, а да га нису видели. Нека нас Господ благослови заједно са свима онима који га нису видели својим физичким очима. Он благосиља и нас који смо толико удаљени од њега у времену и простору. Благословио нас је кад је стајао међу својим светим апостолима са људском природом коју је преузео на себе, принео је као жртву за чо-

Фотографија:
Калиник Томадис
Митрополит нишки,
из заоставштине
проте Петра Гагулића

Давалац је бескрајно богат и бескрајно милосрдан. Ако осетимо недостатак његових дарова, једини смо криви за то. Не осећамо их зато што имамо слабу веру, или боље речено – отворено ћу то рећи – јер немамо вере.

вечанство и, на крају, прославио, васкрснувши је. Ни Господ ни ми не заборављамо оне који су овде, у његовом светом храму, сећајући се догађаја од кога смо раздвојени осамнаест векова. Благо нама који га нисмо видели, али верујемо у Њега! Благо онима који верују у Њега!

Суштина је у вери. Она приближава човека Богу и чини га Божјим дететом. Она ће човека представити Богу. То ће, последњег дана овог привременог света и на почетку вечног дана, човека ставити с десне стране Божјег престола, да вечно гледа Бога, вечно се радује Богу, вечно царује заједно са Богом.

Благо онима који верују, а да ме нису видели. Овим речима Господ је ујединио вернике све васељене и свих узраста са апостолима. То је учинио и када се молио своме Оцу, када га је овај водио у патње и смрт за наше спасење. *Не молим само за њих (ајосџоле),* рекао је тада, *нећо и за оне који збој речи њихове поверују у*

мене (Јн 17. 20). Дакле, он и овде даје удео у благослову апостола свима вернима, свим члановима Цркве. *Благо вашим очима ишћо виде,* рекао је другим ученицима својим, *и ушима вашим ишћо чују.* Јер заиста вам кажем, да су многи пророци и праведници (Сџа-рој завейџа) желели видейџи ишћо ви видийџе, а не видеше, и чујџи ишћо ви чујейџе, и не чуше (Мт. 13. 16-17).

Пошто смо изједначени са светим апостолима, усуђујемо се тврдити да смо срећнији од праведника Старог завета. Они су веровали у Искупитеља који ће доћи, а ми верујемо у Искупитеља који је дошао и извршио откуп. Њима су обећани дарови милости, а ми смо добили обиље поклона које користимо по свом

избору. Давалац је бескрајно богат и бескрајно милосрдан. Ако осетимо недостатак његових дарова, једини смо криви за то. Не осећамо их зато што имамо слабу веру, или боље речено – отворено ћу то рећи – јер немамо вере.

Пружи ѝрсџи свој амо, каже Спаситељ ученику нестабилне вере, ученику који је посрамљен стајао без речи пред величином Божјих дела. *Пружи ѝрсџи свој амо... и ѝружи руку своју... не буди неверан нећо веран* (Јн 20. 27). *Ојџијајџе ме и видийџе* (Лк. 24. 39). *Ојџијајџе ме,* пратећи моја упутства. *Ојџијајџе ме,* живећи по мојој вољи. *Ојџијајџе ме* тако, и видећете мене невидљивога; видећете ме својим духовним осећајем. Ко ме додирне на тај начин, биће уверен у моје божанство и, пун ентузијазма, узвикиваће с мојим љубљеним апостолом: *Госџод мој и Бој мој!* (Јн 20. 28).

Са грчког превео
протођакон Далибор
Мидић

Протојереј ставрофор
Милан Николић

КАКО ДА СЕ БОРИМО ПРОТИВ ИСКУШЕЊА

Део предавања одржаног
21. марта 2017. године, у организацији
Медијско-информативне службе
Епархије нишке

Људима је лако да се кају зато што су се преједали и препијали, али је много теже да се истински покају зато што су злопамтила, што имају мржњу, завист, држе до зла, што су љути и што су горди. Приликом исповедања увек то питам: да ли мрзиш некога, да ли некоме желиш зло. Проблем је ко се колико истински исповеда. Али је то велика ствар: ако се људи кају и исповедају, за то добијају и опроштај од Господа Бога. Да би се сачували од свих искушења, много значи исповест. То не значи да се људи исповедају формално, таксативно, да поброје грехове: радио сам то и то. Када ми свештеници то чујемо, треба да кажемо да од овакве исповести ви заправо немате ништа – ни пред Богом, ни пред собом, ни пред црквом. За истинско покајање потребна је жалост, да човек тугује зато што је погрешно, зато што је љут, што има мржњу, што жели зло, што чини зло, што је слагао, што је украо, што је учинио прељубу и ко зна какве друге грехове, свесне и несвесне.

Ако се истински каје, односно жали због тога што је урадио, спреман је из душе да то више не ради и обећава да ће се трудити да тај грех више не понови, то су претпоставке за опроштај грехова. Најважнија је вера у апсолутну Божју љубав, да Бог опрашта. Ако се ови предуслови испуне, истински се каје, жао му је, неће више, одлучује да то више не понови, све то испуни, па каже: „Е, ово Бог неће да ми опрости“, тај грех Бог не опрашта.

Протојереј
ставрофор
Милан Николић,
старешина Храма
Света три јерарха
у нишком насељу
Брзи Брод.
Усноу у Господу
4. априла 2020.
године

Ми сви имамо лични однос према Богу. Ви знате став цркве, њено учење, али је однос сваког појединца према Богу његов лични однос. Ја ово причам, зато што је у моди данас једна сасвим друга идеологија, атеистичка, такозвана либерална идеологија, по којој нема потребе да црква говори да су сви људи грешни и да треба да се кају, него је то индивидуална ствар. Они не употребљавају израз грех, него истичу да људи имају право да раде све оно што хоће, што им падне на памет – не знајући да је то основни принцип сатанистичке идеологије: ради како ти је воља. Ако се тако људи и деца васпитавају, онда је то пакао на земљи. Насупрот томе стоји хришћанска вера која каже: не, то је грех! Не можеш тако да радиш, вољу треба да усклађујемо према Божјој вољи. Каква год да је мисао, морамо се борити да она буде привржена Господу Богу. Да се молимо Богу, али не речима колико мислима. Да имамо осећај, кад се молимо, да стојимо испред живог Бога. Кад станете испред иконе Господа Исуса Христа и Богородице, Светог Јована Крститеља, Светог Николаја – стани-те, удубите се и ђутите. Кад се ваша душа залепи за живог Бога, за светитеље, са таквим једним молитвеним расположењем, осетићете радост. А можете да се молите Богу пет сати, да читате молитве и да осетите невиђену празнину и душевни немир, зато што нисте душом везани за Бога. Ту долазе страшна искушења. Када кажете да ћете се молити Богу у толико сати, вас ће болети кичма, нога, искрснуће вам све и свашта: телефон, телевизија, Интернет, посете, родитељи, пријатељи, познаници. Сатана учи само да одложимо, па ћемо то други пут. Одложимо данас,

одложимо и сутра, док то пређе у навiku. Ту су страховита искушења где су навике, јер навика је друга људска природа. Долазите у цркву, присуствујете ритуално заједничкој молитви? То је велика ствар. Али ако изгубите индивидуалну молитву, приватно, у цркви, на улици, путем и где год да сте, ако изгубите умну молитву, ви осећате да је нешто празно, да то није то. Немате никакву унутрашњу радост.

Телесни пост није неважан. Треба да се пости, али не посте сви на исти начин. Зато је неопходан разговор са свештеником. Али пост подразумева контролисање свих чула. Где су ми очи? Где ми је мозак? Где су ми руке, где су ми ноге? Шта се дешава с мојим срцем, шта је у мени? Ако је то све у складу, онда је то прави смисао поста.

Али пост подразумева контролисање свих чула.

**Где су ми очи?
Где ми је мозак?
Где су ми руке,
где су ми ноге?
Шта се дешава
с мојим срцем,
шта је у мени?
Ако је то све
у складу, онда
је то прави
смисао поста.**

Ако данас нисам јео ништа, то нема везе – смишљам ли освету или псујем – сатана је све то упропастио на један фин начин, полако, неосетно, да обесмисли и пост и молитву. Сва искушења која се дешавају са хришћанима јесу искушења у посту и у молитви. Смисао је у томе да се људи промене. Смисао је у покајању – а покајање је промена личности, да променимо своју личност и да видимо себе.

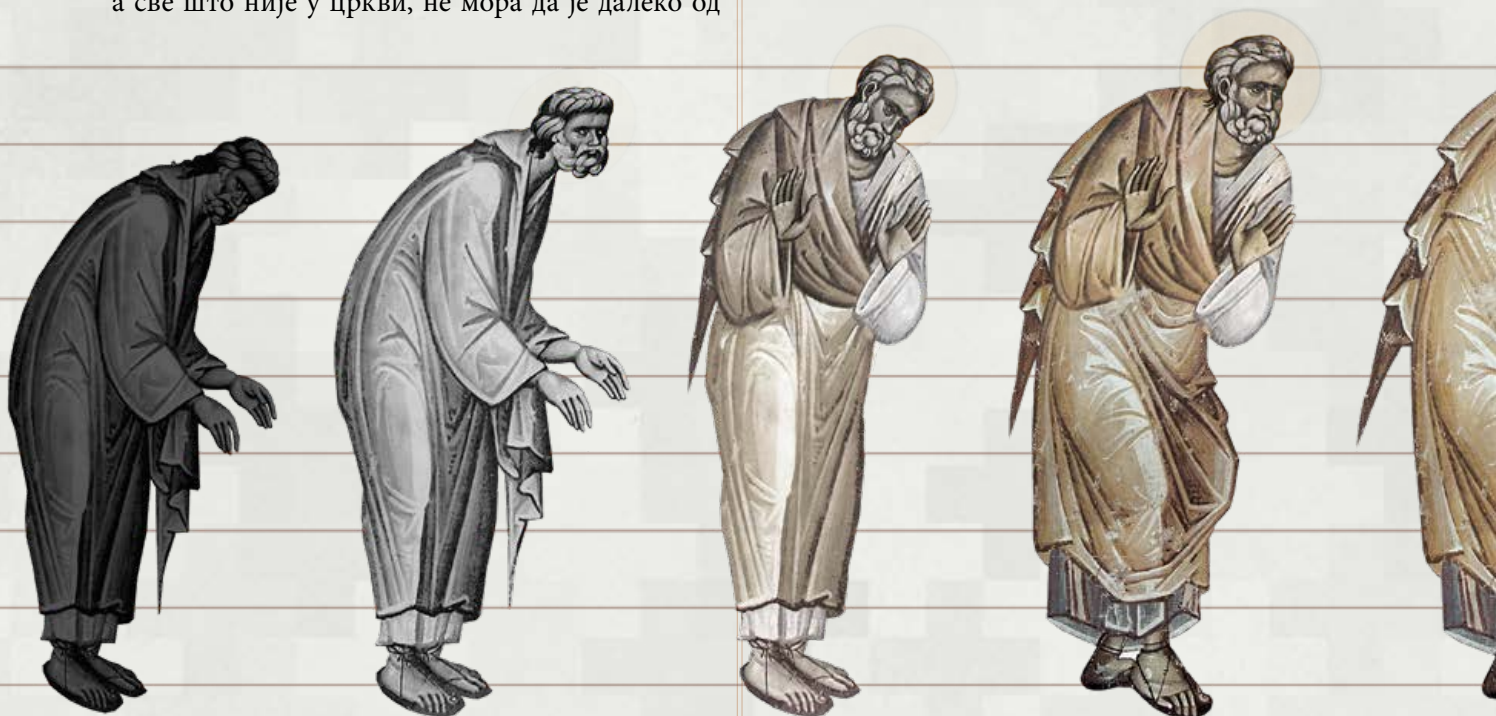
Ако желите да чујете лепу реч о себи, изговорите и ви лепу реч о свим другим људима у околини. И пазите се: ми који смо у цркви, стојимо као светлост. Све су очи упрте у нас. Тешко нама ако некога саблазнимо и наведемо на грех.

Погледај овог, стално иде у цркву, а видиш шта ради! Људи то уочавају и избегавају цркву. Све што је у цркви, не мора да значи да је и Божје, а све што није у цркви, не мора да је далеко од

Бога. Има људи који живе богобојажљивим, моралним, чистим животом, не иду у цркву – а има оних који формално извршавају црквене заповести, ритуално се исповедају и тако даље, не живе хришћанским животом, нису доживели унутрашњу промену и нису доживели Царство небеско. То је страшна несрећа за те људе, јер нас чека одговор на Страшном суду. Дато ти је, призван си, дошао си сто пута у цркву, чуо си јеванђељске проповеди, ништа се ниси променио, остао си исти или гори, оговараш, осуђујеш, клеветаш, хвалишеш се, не чиниш милостињу, не чиниш оно што је добро... Какве везе онда имаш са Христом?

Наш највећи проблем су мисли: болести мозга, болести мишљења. Људима долазе свакакве саблазни и искушења баш преко мисли. То се дешава и у цркви и за време богослужења и у кући и на улици. Шта с мислима урадити? Ми не можемо да их контролишемо. Многе грешне мисли, страшне сабласне мисли, не долазе од нас, не зависе од нас и не треба се плашити. Али ако неке мисли ми негујемо у својим главама – или су то сластољубиве мисли које волимо, па им правимо онда гнездо у свом мозгу – онда је то страхан грех. Или ако од стравичних мисли људи оболе, јер су огорчени на себе и ужасно се осећају – и то је грех. Мисао треба пустити да прође кроз главу. Она муњевито пролази. Јеси ли ти то хтео? Нисам. Па што се онда секираш због мисли? Дошла је, није твоја. Ниси је хтео. Зашто падаш у очајање? Мисао је нешто непроучено. Али доста нам је да знамо да не придајемо важност мислима, да им не правимо гнездо у мозгу и да их пустимо да оду. А те мисли пролазе када се читају молитве из дна душе и срца.

Грех је оно што стоји између нас и Бога. Људи долазе код мене за молитве и очекују страхо-

вита чуда. Ја их питам, искрено, шта очекују од мене. Кажу, да прочитате нешто и да све оде само од себе. Ја им одговарам да су наше методе тешке. Ми тражимо пост, исповест, покајање,

Кад хоћете да се молити Богу, станите пет минута испред иконе и замислите да је Бог испред вас, са вама, да вашу молитву директно и лично чује Господ Бог. Мисао има огромну снагу. Мисао је огромна Божја енергија која пролази све сфере у делићу секунде.

молитве, неки труд, напор да покажемо и жељу да се променимо. Код врачаре ћеш чути да си добар, много добар, а да те сви други мрзе. Ми кажемо: „Не! Мораш да се исповедаш. Ти си направио неки грех.“ То су наше црквене методе, то сваки свештеник каже. Мораш да нађеш грех који стоји између тебе и Бога. И за излечење најтежих болести – ја их молим да и дању и ноћу моле Бога да им открије који грех нису исповели. Кад нађу грех који је затрпан испод десет тепиха, тај грех је узрочник неизлечиве болести. И кад уз Божју помоћ дођу до тога да се сете тог греха...

без Бога не можемо учинити ништа, ни исповедити се. Нека се сете људи истинског греха. Господ се смиљује, отварају се путеви за излечење. Онда човек осећа радост. Туга, патња и бол не долазе од Бога. Долазе од наших грехова. Животу се треба радовати, волети, слушати птице, гледати све што је Бог створио у васељени.

Читајте књиге које умудрују: Свето писмо, Охридски пролог и молитвеник. Кад хоћете да се молити Богу, станите пет минута испред иконе и замислите да је Бог испред вас, са вама, да вашу

молитву директно и лично чује Господ Бог. Мисао има огромну снагу. Мисао је огромна Божја енергија која пролази све сфере у делићу секунде. Долази тамо где треба. Ви својим мислима покрећете човека на добро. Шта мислите, када бисмо сви тако мислили једни о другима све лепо и желели једни другима све добро? Небо би нам било отворено. Али ако се мисли и жели зло, онда имамо зло. Икона је посредник. Икона и кандило и свећа, то су помоћна средства. Потребне су нам очи кроз које гледамо, и кадионица и тамјан, и црква нам је потребна. А ви мисао своју, пре него што почнете да читате молитве, вежите за Господа Бога. Он је Творац свега, све је створио, хоће добро и Бог је апсолутна љубав. Примео вас је. Не жели да вас казни. Бог не кажњава кад се људи кају. И онда се полако учите да се молити Богу. Никада немојте да кажете – из гордости то људи кажу – ово Бог неће да ми услиши. Не! Увек кажите: „Боже, нека буде воља твоја!“ Јер само Бог зна шта је најбоље за човека, за спасење његове душе. Држите се поста, учите се сваког дана, трудите се да будете молитвени, свако зло одбаците – не долази од вас, долази од сатане који искушава. Господ Исус Христос је имао искушења. Сви апостоли и светитељи имали су, а и ми имамо искушења. Искушења су опомена да будемо јачи и чвршћи. Бог допушта искушења да бисмо прошли неки пут, да бисмо се очистили и да бисмо кроз муку и патњу осетили милост и радост са Господом Богом.

Свети Арсеније Бока

„ЈА НЕ ВОЛИМ БОГА“

Отац Арсеније Бока (1910–1989)
у румунском народу се поштује као
најзначајнији румунски светитељ
савременог доба. Уједно је и
најчитанији духовни писац
савремене Румуније.

Дошао си да се покајеш, а ипак се не кајеш због греха јер не знаш како то треба учинити. Видно је да се не присећаш како, већ долазиш индиферентан.

Изговорио си много тога небитног, а оно најважније ти је изостало, сметнуо си то с ума. Ниси сведочио о најтежим гресима: ниси признао, нити нагласио да не волиш Господа, мрзиш ближњег, не верујеш у оно што је Господ рекао и пун си гордости и празне славе. У та четири греха улази сва пропаст и сва наша душевна корупција. У њиховој есенцији су главни корени из којих ничу изданци нашег пада у грех.

Сада ћу вам рећи нешто о исповедању, што води ка смирењу човека изнутра.

Фото:
www.opiniatimisoarei.ro

Када пажљиво окренем поглед према себи, према кретању свог душевног стања кроз искуство, уверио сам се да не волим Бога, немам љубави према ближњем, не верујем ни у шта што знам из религије, и препун сам поноса и љубави према себи. Све ово се заиста дешава у мени, закључио сам након детаљне анализе коју сам водио над својим осећањима и делима овде где сам.

Ја не волим Бога – јер, да га волим, мислио бих о њему непрестано, с радошћу која креће из дубине срца. Свака помисао о Богу донела би мојој души неописиво задовољство. Насупрот томе, ја размишљам са више задовољства о земаљским стварима, а мисли о Богу за мене тешкоћа, труд и одрицање. Када бих га волео, тада би ме стални разговори са Богом нахранили и довели у непрестану везу са њим. Међутим, иако је далеко од тога да се опуштам, ја осећам тегобу баш за време молитве, борим се са монотонијом, ослабио сам од лењости и скоро сам спреман да се предам било ком другом задовољству и уживању само да бих завршио са молитвом. Због мојих бескорисних навика време неприметно пролази, а кад се налазим у Божјем присуству – чини ми се да све траје дуже него сушна година. Онај ко некога воли, непрестано размишља о тој особи, све време, замишља је за време било ког посла, вољени или вољена не излази из главе. Ја, с друге стране, једва ако сат времена дневно жртвујем да бих дубоко утонуо у мисли о Богу, да бих се угрејао његовом љубављу, а остатак проведем на олтару са хиљадама невоља. У разговору о бескорисним стварима, о ситницама небитним за душу, ја сам будан, осећам задовољство, а у разговорима о Богу сам мрзовољан, поспан и лењ. Гледам како да брже пређем на савете о поступцима који ублажавају невоље, тражећи сопствену сатисфакцију у откривању светских сазнања, нпр. из економије, а науци о Божјим законима, знањима везаним за Господа, за религију, не допуштам да оставе траг у мени, недовољно ми хране душу. Зато, због свега овога, сматрам да моје прекупације нису ни близу есенције правога хришћанина, нису ништа друго него елементи усамљености и другоразредна бављења оним чиме би требало да се бавим искључиво у слободно време и у пролазу.

„Ако ме љубите, пазићете на моје заповести“, каже Исус Христос, а ја не само да не пазим на његове заповести, него премало улажем труда да би их испунио. Онда желим да изведем истинити закључак о томе да га ја заиста не волим. То потврђује и Свети Василије Велики када каже: „Права потврда да човек не воли Бога и Исуса Христа је чињеница да он не испуњава његове заповести“.

Одломак преузет из књиге *Поуке Свештој Арсенија Боке. Књига прва, Крагујевац: „Духовни луг“ 2015.*

Јереј Дејан Крстић

ПОТРАГА ЗА ЉУБАВЉУ, СЛОБОДОМ И СМИСЛОМ

Сведочанство Клауса Кенета

Ко је истински срећан човек? Клаус Кенет, православни мисионар и непоновљиви сведок љубави Божје, за себе тврди да је „најсрећнији човек на западној полулопти“. Овај човек уског лица, са сребрнастом косом и уским, увек насмејаним очима, данас, након много година потуцања „по њивама глади“ и пловидбе на

После једне мисе, мајка му је саопштила да му она више не може бити мајка; то ће од сада бити Мајка Божја. „Био сам бесан на њу, јер није имала љубави“, сећа се Клаус.

животном мору које је вазда узбуркано буром искушења, истински је дар Божји, посебно Православној цркви.

Изненадни сусрет са архимандритом Софронијем, духовним чедом Светога старца Силуана Атонског, којег је доживео као „оваплоћење љубави“, резултирао је његовим крштењем 1986. године. Његов живот, како га сам у својим књигама описује, био је препун лутања и потраге за смислом живота, потраге за љубављу које је био ли-

шен од најранијег детињства. Био је део уличних банди, члан анархистичког покрета, наркоман... касније будистички монах, хиндуистички мистик и окултиста у Централној Америци.

Клаус Кенет је рођен је 1945. године, недуго након пада Берлина. Будући да му је отац убрзо после његовог рођења отишао, његова мајка, посвећена католкиња, у то време позната и веома перспективна млада оперска певачица, поверила је старање о петнаестогодишњем Клаусу једном римокатоличком свештенику. Овај га је наредних седам година, готово сваке вечери, сексуално злостављао. После једне мисе, мајка му је саопштила да му она више не може бити мајка; то ће од сада бити Мајка Божја. „Био сам бесан на њу, јер није имала љубави“, сећа се Клаус. Као реакција на недостатак породичне топлине, мајчинске љубави и очинске фигуре у одрастању, као и непрекидних

дисциплиновања и злостављања, млади Клаус се веома рано нашао на маргинама друштва. Имао је своју пљачкашку банду која је обијала продавнице. Приликом недавне посете Нишу, у фебруару 2020. године, присетио се да је давне 1968. године, пролазећи кроз Ниш ка истоку, обио неку продавницу, због чега је имао проблема са полицијом.

У својим раним двадесетим, почео је да студира језике на Универзитету у Тибингену, где је врло брзо био заведен од стране анархисте Андреаса Бадера. Његов насилнички покрет, познат и као Бадер-Мајнхоф група, једна од најутицајнијих левичарских, западно-немачких милитантних организација, имала је за циљ потпуно уништење немачког друштва. За младог и бунтовног Клауса, препуног мржње, то се чинило као прави избор: „Полиција је била непријатељ. Наставници су били непријатељи. Свештеници су били непријатељи. Моја мајка је била непријатељ. Свако је био непријатељ.“

Тако су почеле године његовог духовног лутања. „Био сам искрени трагалац“, сведочи данас Клаус. Са исламом се упознао још у Немачкој, где има много Турака гастарбајтера.

Обишао је све исламске земље од Марока до Индонезије, ишао у џамије, изучавао Куран, дуже време боравио у Кабулу и у Техерану за време шаха Резе Пахлавија. Доживео је ислам као религију закона и строгих казни за кршење закона, што

Аутор фотографије:
Радоје Јовановић

„Ако овај човек“, говорио је Клаус за старца Софронија, „може толико љубави да пружи другима, желим и ја да идем његовим путем.“

му није одговарало. Потом је провео седам година истражујући хиндуизам, посећујући велике гуруе у Индији. Каже да је схватио да су то преваранти, препуни гордости. Наредне три године живео је на Тибету, као будиста. Његове старе манипулативне способности које је имао као вођа банде, биле су само усавршаване годинама проведеним у медитацији. Често је имао вантелесна искуства.

Хришћанство је била религија коју је он одбацио, након година злостављања које је претрпео у младости. Сасвим зачуђујуће, особа која га је највише одушевила у Индији била је управо хришћанин. Била је то Мајка Тереза, коју је срео у Калкути. „Она је била моја прва мајка“, са гањућем се сећа, „прва особа која је имала љубав према мени, неограничену љубав. Мислио сам да таква особа не може бити хришћанин – чак сам се трудио да је преобратим у хиндуизам!“

У његову узбудљиву причу, пуну детаља, коју смо чули или прочитали, причу чо-

века који је одрастао у усамљености, без љубави, хладно и злостављано – који је „живео у паклу“, као што сам каже – годинама тражећи унутрашњи мир, да би га најзад пронашао, тешко је поверовати. Он сведочи да је све потпуна истина. Та животна прича је потрага за љубављу, како он изнова говори. То је потрага за пријатељством, које је, без сумње, нашао у оцу Софронију, на којег је, рекло би се, случајно налетео на једном пешачком прелазу. Тај сусрет 1983. године, десет година

дуго пријатељство са старцем Софронијем и улазак у духовну заједницу људи коју предводи овај свети човек Божји (27. новембра 2019. године уврштен у диптихе светих Православне цркве), обележили су Клауса за цео живот. Како сведочи, Бог је у његов живот послао „бомбу љубави“ у лику духовника, који га је својим благим речима и дубоком очинском љубављу довео до Христа. „Ако овај човек“, говорио је Клаус за старца Софронија, „може толико љубави да пружи другима, желим и ја да идем његовим путем.“

Рођен ван крила Православне цркве и искусивши готово све религије и култове света, Клаус Кенет данас сведочи: „Православље није религија. Оно је откровење Божје. Православље ће спасити свет!“ Ову веру, у којој су многи од нас рођени и коју исувише често прихватимо здраво за готово, Клаус Кенет, после толико година трагања за њом, доживљава као простор у коме се у слободи и љубави сусреће са Христом и, у светлости Лица Христовог, са ближњима. Истински срећан човек је онај који је истински слободан. Клаус *сијоји чврстио у слободи којом ја Христос ослободи* (Гал. 5. 1). Спознао је Христа – *Исџину која ја ослободила* (Јн 8. 32). Његове књиге, штива аутобиографског и исповедног карактера, преведене су на све језике православних народа. Он сада обилази земље и проходи по свету, *казујући шџа му учини Бој* (Лк. 8. 39).

Животна прича Клауса Кенета је прича са срећним крајем. Својим сведочењем он и нас чини учесницима своје среће и радости. У његовој радости ми овде и сада предокушамо радост спасених, овде и сада. Наш брат Клаус сада живи у француском делу Швајцарске, ожењен Српкињом Никицом. ■

Рођен ван крила Православне цркве и искусивши готово све религије и култове света, Клаус Кенет данас сведочи: „Православље није религија. Оно је откровење Божје. Православље ће спасити свет!“

Старац Софроније, fanarion.blogspot.com

Митрополит
месогејски Николај

МЛАДИ – РАСПЕТИ ИЗМЕЂУ ВЕРЕ И ЗНАЊА

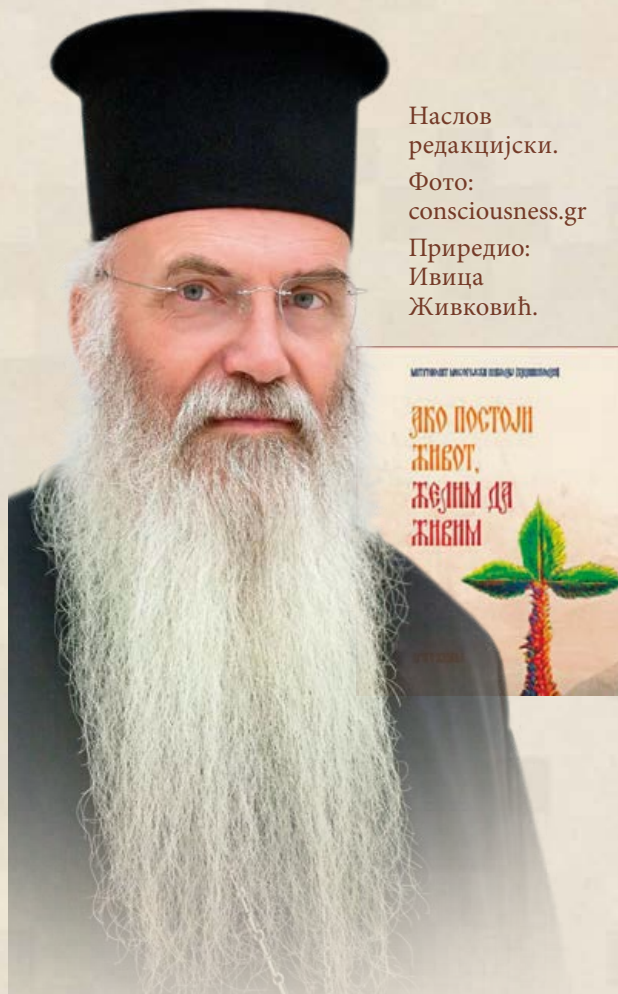
Митрополит месогејски Николај (Хаџиниколау), аутор знаменитог дела *Тамо иде се Бој не види*, чији је превод у два издања објавила Православна Епархија нишка 2019. године, приредио је књигу разговора са петоро младих људи из Грчке, уобличену у стотину питања и одговора на тему живота и вере. Превод ове књиге објављен је у издању Београд–Требиње: Видослов, издавачка дјелатност Епархије Захумско-херцеговачке и приморске, под насловом *Ако постоји живот, желим да живим*. У овом тексту доносимо приређене одломке из одговора Митрополита Николаја, који садрже изванредан пример комуникације са младима, користан за све који се труде у служби верског образовања.

Наша највећа штета је то што су нам искоренили потребу за Богом.

Религије су произашле из трагања за Богом и за заједницом са њим. Оне су се, на послетку, у већини случајева дегенерисале у механизме управљања друштвом, који имају или психолошки карактер, или чак политичку агенду. Строгост, ригидност, конзервативизам, острашћеност, скученост мисли, претеривања церемонијалног и симболичког карактера, манифестације лицемерства, материјална добра и богатство су саблазни које гуше, тиште младе људе, који у већини случајева то не желе да виде.

Сведочење нас као хришћана је недовољно, па често уместо да указује на Бога, оно га и пориче. Вера која се у суштини поистовећује са истинским, стварним животом, у нашем случају често нема живота. Више личи на једну мртву идеологију, која из неког несхватљивог разлога има једину вредност да је подржавамо као присталице. Ништа друго. У дубини срца постоји нелагодност и много туге. Ипак, треба имати и наде у садашње младе људе.

Никад не знамо да ли на крају разочаравамо младе и да ли нас они трпе из пристojности. Углавном, ни у ком случају не треба желети да нас сматрају мудрима, начитанима или паметнима и образованима. Највише треба настојати да будемо аутентични, па ако их и не убедимо. Много

Наслов
редакцијски.
Фото:
consciousness.gr
Приредио:
Ивица
Живковић.

је битнија истина људске душе од аргумената и доказа које износимо. Боље је да говоримо о ономе што живимо и како то живимо, него о ономе што се претпоставља да знамо.

Не може се рећи да наука одбацује Бога. Многи научници одбацују Бога. Вероватно се то догађа зато што су заменили жеђ за вером уображеношћу људског знања, а Бога са идолом свог личног успеха. Употреба научног знања изискује опрезност. Убедили су нас да смо животиње, да је смрт крај, да смо заборављени на једној планети, у беспућу свемира, вероватно потпуно сами, предодређени да функционишемо као биолошки механизми мало година и после тога да се вратимо у ништа, у таму потпуног непостојања. Тако је нестало и свако трагање за смислом постојања. Не тиче нас се истина. Убедили су нас или да не постоји или да не можемо да је спознамо. Наша највећа штета је то што су нам искоренили потребу за Богом. Убедили су нас да је наша природна средина тама и да светлост постоји само као појам, а не као перспектива живота.

Постоји патологија религије, али постоји и њена здрава страна, њено стваралаштво, племенитост и истанчаност трагања за Богом, чак и ако се то трагање понекад појављује са израженим људским елементима и изобиљем слабости и недостатака. Наша епоха нас образује, учећи нас да нешто

Убедили су нас да је наша природна средина тама и да светлост постоји само као појам, а не као перспектива живота.

одбацујемо с убеђењем, а да га нисмо упознали нити посумњали у њега. На човекову је штету ова неправда која се догађа. Он је лишен још и свог унутрашњег питања.

Данас су људима срушили веру у Бога. Са тим иде и поверење у цркву. Обезвредили су Бога као биће и цркву као пут спасења. Људима се представља један Бог који постоји само да бисмо му приписали одговорност за трагичне догађаје у нашем животу. Ништа друго. А цркву осуђујемо не на основу њеног учења, које нити познајемо нити желимо да пратимо, већ на основу живота неких њених припадника, иако је природно да се црква не представља ни преко кога од људи.

Истина је да многи млади људи не познају то што ми називамо црквом и ово што имају пред собом као представу о њој, њима је глупо, одбојно и нимало занимљиво. Са друге стране, људско знање, схватање и мудрост нису бескрајни, нити потпуни. И сама природа нам показује наше границе. Природа, колико нам открива једну тајну, толико од нас крије нешто друго. Знање је много лепо, али је мало да би ослободило човека. За то је потребна вера. Она води у бескрај и у апсолут.

Мурал,
Антонис
Фикос

Знање је мач са две оштрице. Или оно човеку ствара лажни осећај савршеног и апсолутног, док га уплиће у свет граница или сумње за даље, или му отвара пут за веру. Можемо уздићи науку као нико други. Али је треба и демистификовати. Треба јој скинути порфиру божанства, јер њеним прецењивањем долази до потцењивања вере.

Механизам вере сви људи имају у себи. Питање је у шта ће поверовати и како оповргавати. Младим људима може се помоћи да правилно расуђују и мисле, прво да посумњају на мало другачији начин, друго, да поверују у нешто друго од онога што већ знају, треће, да пожелe и потом промене бога. Они често верују у лажног или погрешног или глупог или непостојећег бога. Увек је време да се окрену истинском. Не треба да нас вређа ако нам не верују. Не треба ни настојати да нам поверују.

Циљ наше комуникације треба да буде да изађе њихова проблематика и да се ослобођени упуте ка приближавању истини.

Живот по Богу нити се заслужује, нити се тражи као право, нити постоји као очекивање и захтевање или случајно као награђивање. Пре него што помислимо да тражимо, Бог нам даје себе, много више од онога што бисмо ми могли да тражимо. Своје ученике он назива пријатељима. Оне које је примио, прихватио је такве какви јесу.

Можемо разумети живот по Богу уколико postanемо црквени. То значи да живимо црквено са другима као браћа, да живимо истину као откривење од Бога и Божји дар свету, човеку и посебно себи. Да смирено прихватимо искуство цркве као деца и да људске слабости опраштамо као мудри старци. Прво изискује чистоту, простодушност, једноставност, жељу за знањем, а друго милосрдност, дуготрпљење, праштање, духовно уздизање. Ако чинимо овако, наш живот ће се испунити знацима божанског присуства.

Циљ је сусрет са Богом. Трагање је пут. Пут углавном одређује Бог, не толико ми сами. Он се креће према нама кроз догађаје, шансе, људе, знаке итд. Ми чекамо сусрет и једноставно стражимо. Оно што треба да чинимо јесте да имамо отворене очи да бисмо га препознали. Оно што нам је потребно на нашем путу ка Господу је да непоколебљиво чувамо смирено убеђење у себи и покајање. ■

Живот по Богу нити се заслужује, нити се тражи као право, нити постоји као очекивање и захтевање или случајно као награђивање. Пре него што помислимо да тражимо, Бог нам даје себе.

Протојереј Зоран Филиповић

АУТОРИТЕТ ЦРКВЕ И АУТОРИТЕТ ВЛАСТИ

Када се њприближи, видевши њрад зајлака над њим, њоворећи: Каг би и њи знао, бар у овај дан њвој, оно њишо је за мир њвој! Али је сада сакривено од очију њвојих (Лк. 19. 41–42).

Окружен похвалним усклицима и народном радошћу, Спаситељ плаче пред свој најсвечанији улазак у Јерусалим, предсказујући му скору пропаст. И заиста, неколико дана касније, окружен лажним оптужбама и јавним поругама, он ће мирно предати свој живот на крсту, а Јерусалим ће коју годину касније бити дословно преоран.

Ако постоји макар једна сличност између дана Спаситељеве проповеди у Јерусалиму и нашег времена, онда је то људска потреба за спасењем, најчешће доживљена као глад и жеђ за бољим, квалитетнијим, испуњенијим, сигурнијим и радоснијим животом. Неретко, потреба за спасењем препознаје се и у интензивној потрази човечанства за једним савршенијим друштвом, друштвом без неправде и несигурности, друштвом слободе и просперитета.

Црква Божја две хиљаде година, живећи у најразличитијим условима, наставља Христову проповед спасења. Њено непромењено сведочење и могућност надживљавања сваке од ових епоха нису засновани на вештој политици, материјалној или војној моћи, како то бива у пролазних држава, већ на једном увек истом богочовечанском загрљају, на благодатном обнављању Христових заповести у свом срцу, те на победи над страстима које их одатле потискују. Обнова заповести врши се нарочито током четрдесетодневног Великог поста, по угледу на пост Господа Исуса Христа. Постећи у пустињи током четрдесет дана (Мт. 4. 1–11), он је од себе одагнао три основне људске страсти на којима се најчешће базира вештина управљања светом – сластољубље, славољубље и властољубље.

У свом вековном контакту са свим властима света, црква се доследно придржавала постулата Христове проповеди, садржане и у сведочанствима Старога завета и у новозаветним упутствима светих апостола. Темелј ових постулата јесте библијски глас Божји, који поручује: *Не уздајте се у кнезове, у синове људске, у којима нема спасења* (Пс. 145. 3). Отуда црква од земаљске власти и не очекује реализацију коначног благостања. Кри-

теријум односа цркве према власти потпуно је изречен Спаситељевом заповешћу: *Погајте ћесарево ћесару, и Божије Богу* (Мт. 22. 21). Упућујући цркву да поштује земаљску власт, Господ наглашава преку потребу исповедања и практиковања вере у Бога. Држави се не може давати оно што у нашем животу припада оданости Богу.

Свети апостол Павле упућује: *Свака душа да се њокорава властима које владају* (Римљ. 13. 1). Ово говори човек који на другом месту сведочи о тешким условима у којима су свети апостоли вршили своју проповед, гоњени не само материјалним и физичким несигурностима, све до страховања за сопствени живот, већ врло често хапшени и физички кажњавани од стране исте власти којој сведоче живот у Христу. И сâм Свети апостол Павле био је, као грађанин Рима, погубљен у „Вечном граду“, од стране исте државне структуре према којој је препоручивао покорност. Његово погубљење, као и погубљење других светих апостола, били су последица једне друге непокорности, која потиче из Христове заповести и која представља слободу вероисповедања и приближавања Христу делатним животом вере. То је унутарња револуција, победа над страстима, а не револуционарно наметање својих животних принципа.

Мученичко исповедање цркве првих векова уродило је освећењем друштва, подизањем државних институција на прихватљиви ниво сапостојања, све до нових промена и прилика које су се смењивале на позорници историје: од Ромејске и Отманске империје, франачких претензија, татаро-

Критеријум односа цркве према власти потпуно је изречен Спаситељевом заповешћу: ПОДАЈТЕ ЋЕСАРЕВО ЋЕСАРУ, И БОЖИЈЕ БОГУ (Мт. 22. 21).

монголске инвазије, нововековног романтизма, па све до комунистичких диктатура и неоколонијалних либералистичких демократија. Кроз читаву историју, однос према властима био је условљен поштовањем земаљске власти и непоколебљивим сведочењем слободе практиковања вере у Бога.

Са настанком нововековне демократије, која се код нас појављује у свом неоколонијалном и либералистичком облику, освајање земаљске власти чини се обичном човеку доступнијим него икада пре. Методи освајања власти можда су незнатно ублажени, али су принципи вештине освајања и управљања остали исти – засновани на познатим људским страстима. Борба за остварење сопствених циљева и интереса, дизање медијских и политичких револуција, неумереност и тенденциозност у дневнополитичким критикама и тобоже озбиљним студијама, постали су свакодневна активност нашег нараштаја. Нажалост, у овоме често узимају учешћа и хришћани, међу њима чак и клирици, не водећи при томе довољно рачуна о предањској утврђености критика које износе.

У зависности од положаја који појединци међу њима заузимају у друштву, њихове критике крећу се од сладуњавог популизма до грубих напада на поједине групе, личности политичког естаблишмента, црквене великодостојнике, чак, генерално, и на саму цркву. Као што се код политичара изобличава лична неморалност, цркви се приписује недоследност светом предању, користољубље, реакционарност у односу на усвајање идеја људских права и слобода, те небрига за савременог човека. Скандалозни недостатак елементарног поштовања туђе личности, одговорности, труда и

настојања, редовни је пратилац оваквих иступа у јавности, што открива да међу нама – људима и хришћанима – још увек царују страсти, оне исте које одстрањују заповести Христове из срца, које га хоће уклонити из света и које и данас распињу нашу цркву у богословским и социолошким студијама, путем медија, увођења скандалозних закона, те формирања читавих нових држава у којима је слобода живота по вери у Христа потенцијално кажњива.

Српска православна црква као пуноћа и нераскидиви део Цркве Божје, сведочи живот у Христу пред свим земаљским властима под чијом се јурисдикцијом налази. Она просвећује, освећује и упућује на благоразумност све оне који могу у одређеној мери примити њено сведочанство, опомиње оне који то не могу, а смело стаје у одбрану слободе свога хришћанског опредељења тамо где се оно на најгрубљи начин потискује. Циљ њеног постојања није обезбеђивање лажног благостања – сласти, части или власти, већ заштита богооблагодаћеног живота од скрнављења и грубог онеспособљавања слободе и живог исповедања вере, практиковане ради умртвљења страсти и везивања за живу реч Божју. У томе она следује светом предању непоколебиво и сигурно.

Способност да се препозна наднационално, надполитичко, надземаљско и оносветско у животу и делању наше цркве, у оку је посматрача. *Ако ли око твоје кварно буде, све ће тијело твоје тамно бити* (Мт. 6, 23), упозоравају речи јеванђеља. Црква Божја, Православна, Српска, позивала је и позива и данас свакога на служење Богу и ближњима (а не мамону, односно људским страстима – Мт. 6, 24), на очишћење своје душе и освећење живота. ■

У зависности од положаја који појединци међу њима заузимају у друштву, њихове критике крећу се од сладуњавог популизма до грубих напада на поједине групе, личности политичког естаблишмента, црквене великодостојнике, чак, генерално, и на саму цркву.

Презвитер Стенли Харакас

БОЛЕСТ У ХРИШЋАНСКОЈ ПЕРСПЕКТИВИ

Православна хришћанска перспектива болести може се изложити у неколико теза: *Зло је сјање.* Коначна реалност, Бог, је добар и извор свега доброга. То не значи да је творевина сама по себи зла. Зато што је прекинула однос са Богом, природа је у ствари „неприродна“ и људски род је у ствари „мање људски“. Ми смо рођени у овом палом, неприродном, и мање него пуном људском стању.

Болест је једно неминовно зло. Због палог стања у коме се људски род налази, све је подложно пропадљивости. Једино пуна природа је добра. Пошто је зло оскудица добра, зло је по дефиницији неприродно. Аспект ове реалности је болест.

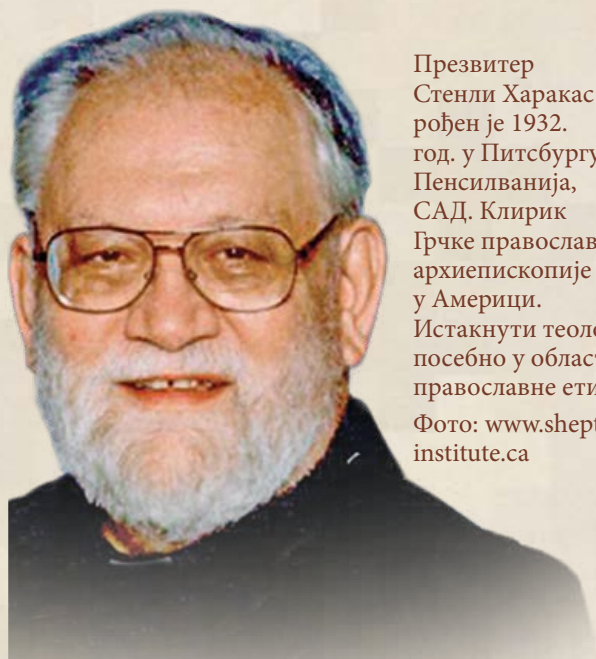
Бојодобрије као циљ животија који преображава болест. Спасоносна делатност Христова у источном православљу је виђена као победа над непријатељима истинског људског постојања. Болест је дисконтинуитет са присуством и енергијама Божјим. Она се може трансформисати у инструмент за испуњавање људске сврхе, ка потпунијем остваривању могуће иконе и подобија Божјег у људском животу.

Болест је шестирање. Болест се тиме не доживљава као апсолутно зло, већ као зло преко кога је могуће спасење, ако омогућава заједницу са Богом и узрастање у пуну обожену личност. На исти начин, здравље није апсолутно добро, већ је тест. Оно, такође, предвиђа могућност или за добро или за зло.

За хришћанина је примерено да тражи лек у болести. Имамо одговорност да тражимо лечење, користећи средства која се протежу од чисто духовних до чисто научних. Традиционално, оба начина се користе без некаквог конфликта.

Болест као дар. Ако се тест болести исправно дочека, може нас приморати да се суочимо са собом, са својим вредностима, својим врлинама и манама. Може нас научити шта је истински значајно за наше животе.

Болест као искушење. Ако је не прихватимо као дар од Бога, она такође може постати искушење очајања, даље дистанцирање од Бога. Као таква, болест је опасна не само за наше телесно, већ и за духовно стање. Исто се може рећи и за здравље:

Презвитер Стенли Харакас рођен је 1932. год. у Питсбургу, Пенсилванија, САД. Клирик Грчке православне архиепископије у Америци. Истакнути теолог, посебно у области православне етике. Фото: www.sheptytskyinstitute.ca

то је такође искушење које може људе одвести далеко од Бога и од њихове истинске човечности.

Болест је њрилика за сведочење. Попут нове форме мучеништва, она омогућава сведочење другима о вери којој припадамо.

Болест ушиче на друге одговорности. Као опит, као дар, као искушење, као прилика за сведочење, болест постаје по себи „призив“. Она се вреднује као потенцијални инструмент Божје воље, и као такав, морално ослобађа болесну особу од одговорности према другим дужностима које он или она нормално поседује. Оне, наравно, нису одбачене, већ могу бити умањене услед важнијег циља, због којег хришћанин тежи да преобрази зло болести у узрастање у богоподобије.

Одржавање здравља је одговорност. Нико не сме намерно оштетити своје здравље. Попут раних хришћана којима је било забрањивано да провоцирају повод за мучеништво, ниједан хришћанин не сме својевољно и без прикладног разлога да ризикује свој живот и здравље.

За хришћанина је примерено да тражи лек у болести. Имамо одговорност да тражимо лечење, користећи средства која се протежу од чисто духовних до чисто научних. Традиционално, оба начина се користе без некаквог конфликта. Христос је „лекар наших душа и тела“. У овом смислу, лекар се такође може сматрати служителем Божје воље и намера, омогућавајући да се добро здравља појави кад год је то могуће.

Хришћани имају одговорност да се сјарају о здрављу других људи. Брига за добробитије ближњега је суштинска димензија хришћанске љубави. Пошто свако потенцијално пати од болести, брига о болеснима је израз испуњавања иконе и подобија Божјег у односу према другима. ■

Из књиге: Стенли Семјуел Харакас, *Здравље и медицина у источно-православној традицији*. Краљево: Епархијски управни одбор Епархије жичке 2017.

25

ЦРКВА И САВРЕМЕНИ СВЕТ

Патријарх руски Кирил

СТРПЉИВО ИЗДРЖИМО ЖАЛОСТ КОЈА НАС ЈЕ ЗАДЕСИЛА

Ових дана лишени смо могућности да будемо заједно на свима нам драгим и љубљеним великопосним богослужењима. Али ми знамо да ни врата пакла не могу да савладају Христову цркву. Чак и у присилном раздвајању, као што су не једном кроз историју бивали расејани по пустињама и горама, по јамама и гудурама земљским следбеници Христови, и ми остајемо у неразрушивој заједници вере, уједињени срдачном молитвом Господу Исусу. У овој молитви нисмо сами – заједно са нама престолу Божјем предстоје и наши свети сродници, подвижници цркве свих епоха њеног историјског бића, надахњујући и храбрећи нас.

Поднесимо зато, браћо и сестре, ово привремено лишавање својих свакодневних слобода и могућности ради очувања живота и здравља наших ближњих. Стрпљиво издржимо жалост која нас је задесила у чврстој нади да ће свемогући Господ, који је страдао до смрти на крсту за људски род и који нам је својим васкрсењем отворио пут ка спасењу, благовремено променити ову нашу садашњу тугу на радост сусрета у поновном узношењу хвале њему у заједничкој молитви у храмовним богослужењима.

Из Патријарашке посланице преосвештеним архипастирима, свештено-служитељима, монаштву и мирјанима епархија на територији Русије, 3. априла 2020. (pravoslavie.ru/129971.html)

Свештеник Валерије Духањин

БОЛЕСТИ КАО МУДРО ДОПУШТЕЊЕ БОЖЈЕ

Шта су ове болести пред десницом Божјом? То је ништавна прашина која се распршује од само једног покрета ризе Христове. Додир Живота је животворан, додир Бесмртнога исцељујући. Али човек цени хлеб тек онда када нема хлеба. Воду – када изгара од жеђи. Ваздух – када се гуши. Тако грешни човек почиње да цени све Божје кроз одузимање, то јест кроз патњу.

Свако одузимање за нас је патња, страдање. Одужимање здравља је мучење. Јер здравље је нераскидиво од живота. Нико од нас не умире јер се живот завршио, већ сви умиру од разрушенога здравља, због његових истрошених и исцрпљених снага. Дакле, са свим овим је тако повезано наше здравље, и отуда ова неукротива жудња човекова за животом. Чак и они који занемарују своје здравље, уништавајући га својим неразумним понашањем, то раде због тога што наивно полагају наду да ће силе њиховог здравља бити бескрајне.

Шта је за Господа да једним својим покретом прекине овај запах смрти? Шта је за Господа да излечи болести људи? Али нама је остављено природно средство за борбу против болести, како бисмо се научили да ценимо све Божје.

Ми смо налик ученицима Христовим у лађи, око којих се диже олуја, а сам Спаситељ на први поглед изгледа као да их је оставио, спава и ништа не чује. Зар не би било боље да је све обратно – да ученици мирно спавају, а Спаситељ да је будан и чува њихов сан и од најмањег ветра? Не, људе уништава немар. За нас погибао нису невоље и страх, већ уснуло наше душе, њена погруженост у удобности, комфору, безбрижности.

Замислите да неком човеку, уместо да му дају посао – дају само новац, шта ће се десити са његовом душом? Потрошачки безбрижан став према животу уништава живот. Када ти је све дато, али се ти сам за то не помучиш, онда си близу пропасти. Премудрост Божјег Промисла, нама непојмљива и необјашњива, открила нам је да је поред свег обиља благодатних дарова, дар исцељења и наш удео – потребно је да издржимо невоље кроз тешке борбе, а не само да безбрижно примамо од Бога чудесна добротина.

Из текста „Христос је рекао: Биће њомора“ (pravoslavie.ru/131030.html)

Митрополит лавовски и галички Филарет

ДА ЛИ ЈЕ БОЛЕСТ КАЗНА БОЖЈА?

Болезн није казна. Створитељ нам упућује само доброту и љубав. Он никада не жели зло човеку. Отуда је и болест пре посета Божја, а не време наплате за наше грехове. Ако Бог и шаље човеку болести и патње, то онда значи да је овај пришао путу спасења. Због овог најважнијег циља – спасења – неки од нас морају проћи кроз бол и сузе. Али сетите се, сам Господ је добровољно примио на себе патњу и страдање зарад спасења рода људскога. А то значи да је Бог сматрао потребним да и патњу учини средством спасења, које од тада може бити доступно свакоме ко са смирености и стрпљењем поверава себе његовој вољи. Кроз патњу, човек схвата колико је ништаван и пролазан његов живот, и окреће се Богу.

Бог нас учи да претрпимо, да издржимо, учи нас да опростимо, и учи нас да се надамо. Задатак човека који се обрео у искушењу болести јесте да схвати своје унутрашње стање, да дубински проанализира свој живот и пронађе у њему оно што

Из текста „Да ли је обољење од корона вируса казна Божја?“

(foma.ru/zabolel-koronavirusom-jeto-nakazanie-bozhe.html)

треба променити. Човек који ради на себи, који је спреман да принесе покајање и очисти себе, који је спреман да воли ближње и да чини добра дела, почиње да остварује живот будућега века још овде на земљи. Такву особу, без сумње, патња у овом свету води ка вечном животу.

Са једне стране, сам Господ нас испитује патњама и невољама, а са друге стране – показује нам да је Он ту, са нама, у истом том тренутку. А када се сва људска средства исцрпу, православни хришћанин треба да се сети да се сила Божја у људској слабости пројављује, и да ћемо управо у највећим страдањима бити у прилици да се сусретнемо са Христом. ■

Архиепископ бојарски Теодосије (викар Митрополита кијевског и све Украјине)

ЦРКВА МОРА БИТИ СПРЕМНА

Наша црква је већ почела да ради у правцу постављања теолошких и канонских основа за решавање хуманитарних питања. Изјава Светог синода Руске православне цркве у вези са епидемијом, као и локалне епархијске посланице јерархије наше цркве у вези са корона вирусом – чврсто и недвосмислено чувају нашу паству од једностраног приступа, а тиме и од једностраног рада на решавању проблема. Мислим да на овоме још увек треба веома озбиљно и оперативно да пораде за то профилисане црквене комисије, како би пронашле неопходне механизме за заштиту цркве и потребне речи да ове механизме објасне верујућима. Чини ми се да је, с једне стране, неопходно унутар цркве развити концепт информативне заштите наше пастве од свих врста лаж-вируса, као средстава савремене геополитике. При томе треба узети у обзир неизвесност стварне епидемијске ситуације и могућност да ће се таква средства користити и у будућности, што опет значи да ће и стварна санитарна заштита верника приликом посете храмовима морати да буде „брзо спроводива у дело“.

С друге стране, увек морамо бити спремни да послушамо Јеванђеље: „Биће глади и помора и земљотреса по свету. А то је све почетак страдања.“ (Мт. 24. 7–8) Неопходно нам је разрадити и имати литургијску концепцију живота цркве, у случају да се изненада над наше друштво наткрије нека стварна смртоносна инфекција или се неко подручје зарази каквим отровом, или радијацијом, без могућности евакуације. Када ће се Црква суочити са овом реалношћу, то не зна нико други осим Бога. Али њени одједи, или боље рећи „пробе“, дешавају се већ сада. Црква већ данас мора бити спремна за могуће велике катастрофе и стварне пандемије. ■

Из текста:

„Црква мора бити спремна да се носи са катастрофама великих размера“

(pravoslavie.ru/129427.html)

Са руског превео: јеромонах Нектарије

Митрополит лимасолски
Атанасије

ЧЕМУ НАС УЧИ ПАНДЕМИЈА?

Учинићемо оно што зависи од нас као људи, и захвални смо свим одговорним чиниоцима, научницима, политичарима и влади – онима који нам објашњавају како да поступамо у овој тешкој ситуацији. Без занемаривања објективно тешке реалности, будући људи цркве, ми сигурно имамо свој сопствени начин који људима помаже да просуде, процене и употребе на добро она искушења која их пресрећу на животном путу. Стога, поставимо се према овом искушењу мудро, сагледавајући све мере – друштвене, научне и друге – али пре свега са вером у Бога, Мајку Божју и светитеље наше цркве. Црква нас увек учи и позива да се молимо у тешка времена. Црква има свој начин излажења у сусрет изазовима.

Ова кризна ситуација може се превазићи. Она се може превазићи путем молитве. Потребно је много да се молимо. Потребни су нам људи који снагом своје молитве могу да преокрену ситуацију у свету, јер, најзад, само молитва може променити ток догађаја. Све друге мере су дела људских руку. Оне су добре и корисне, али молитва може истински, у тренутку, променити све и савладати ово искушење, које, узгред, има једну добру страну – што нас учи многим стварима.

Чему нас учи пандемија? Она нас учи нашој слабости. Учи нас испразности људских ствари. Учи нас да је пролазно све што видимо око себе. Треба да разумемо да наша главна тежња треба да буде Царство Божје. Зато нас црква поучава подвигу молитве – молитва потиче од покајања

и смирења. Покајмо се за своје грехе, за грехе целог света. Принесимо Богу силу молитве, која живи у скромном и покајаном срцу. Тада ће се Господ смилovati и промениће ток историје. Ако се не будемо молили, ходићемо људским путем, на којем се не зна шта ће се догодити и куда нас води.

Црква нам даје неустрашивост, победу над страхом од смрти. Биолошка смрт очекује свакога од нас, без изузетка, али не и духовна смрт. Она не прети човеку који верује у Бога. Онај ко верује у Бога неће видети смрт: биолошку хоће, али духовну не. То је оно што нас испуњава страхом – духовна смрт, наше вечно отуђење од Христа. Надамо се да нам се то неће догодити, јер биолошка смрт је у времену, а ово је удео у вечности. Шта год били, свеци или грешници, сви ћемо проћи кроз врата биолошке смрти. Шта год да смо, сви стремимо ка Пасхи, васкрсењу Христовом, који је уништио смрт, како слушамо у пасхалној ноћи. Господ нас је својом смрћу ослободио страха. Нема више смрти, има вечног живота и Царства Божјег у векове. Са овом вером проћи ћемо кроз искушење које нам је послано – без панике, без страха, без људских помисли, призивајући љубав Господа нашега Исуса Христа да нам помогне у томе.

Ми знамо да наш живот у овом свету има „датум истицања“. Али такође знамо да је смрт прелаз од испразних ка вечним стварима, у вечно Царство Божје. Данашња криза је испит наше вере, нашег живота, наших мисли и квалитета наше повезаности са Богом Оцем. Црква остаје смирена слушкиња живог Бога, без обзира на све људске рачунице и планове. Она нам пружа наду да је Бог изнад свега – не да бисмо занемарили људски труд, већ да бисмо превазишли страх од смрти. Онај ко љуби Бога не плаши се ничега. Не може га замрачити ниједно искушење у овом свету, јер љубав Божја побеђује страх и даје осећај вечног живота.

Из текста:
„Чему нас
учи пандемија.
Разговори с
парохијанима“
([orthochristian.com/
129796.html](http://orthochristian.com/129796.html))

СПАШАВАЊЕ ЦРКВЕНЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У ПИРОТУ

Лични допринос
Жељка Перовића

„**А**рсеније, по милости Божјој православној Епископ нишки, додељује графату господину Жељку Перовићу из Пирота за показану љубав према Светој мајци Цркви и труд на очувању културно-историјског наслеђа Епархије нишке“. Ово су речи које стоје на признању урученом о празнику Сабора Пресвете Богородице 2020. године у Саборној цркви у Пироту.

Главни повод за доделу ове награде био је рад на очувању архивске грађе Старе цркве у Пироту. По речима самог Жељка Перовића, овде се ради о заједничком труду који су предузели, поред њега самог, и други верници и свештеници, црквењаци, чак и радници из једне грађевинске фирме, на сакупљању расутих списа, брошура и књига са прашњавог тавана парохијског дома. Много важних докумената пронађено је у звонари, у црквеној шупи, на галерији храма, док је један део овог блага, људском непажњом, заувек нестао.

Од најважнијих открића у овој архивској грађи, он издваја један непознати тефтер из средине XIX века, у којем је, између осталог, вођена евиденција о пружању помоћи пиротској сиротињи. Све до краја XIX века, Стара пиротска црква чувала је у својој ризници чак четири србуље, древне рукописне књиге исписане у српској редакцији (данас постоји само једна од њих, у мађарском граду Дебрецину).

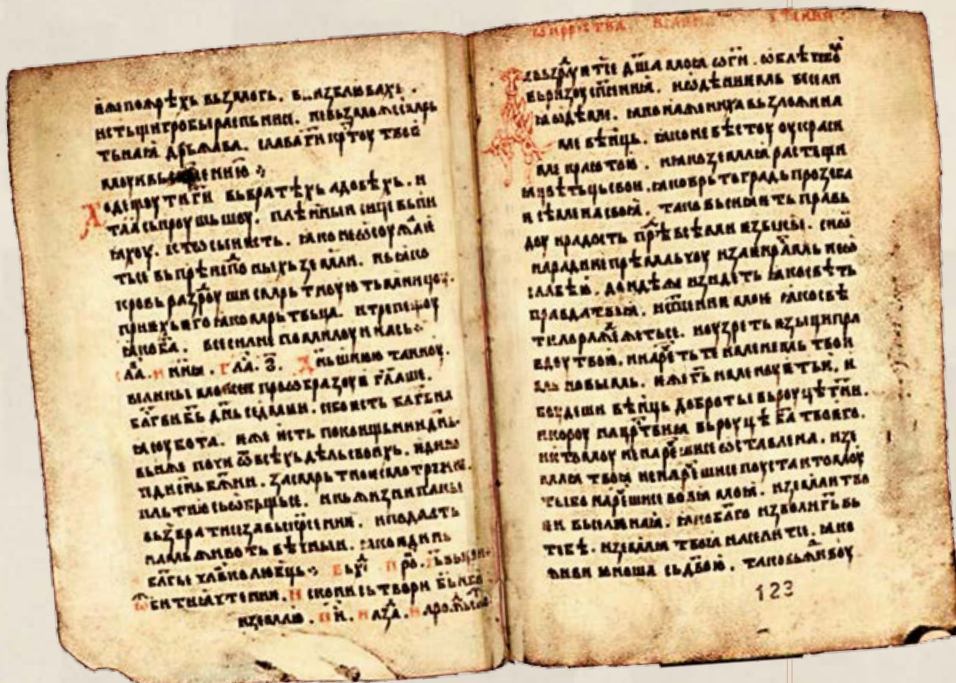
По личном мишљењу Жељка Перовића, „најлепши налаз у овом црквеном архиву представљају дирљиве животне повести, бројна сведочанства о дубокој народној побожности овог поднебља, коју нису уништили ни ратови, ни немаштина, ни епископи фанариоти, ни бугарски егзархисти, ни бројне расправе и морална посрнућа међу самим Србима. Ова снажна црквена свест наших предака је феномен који треба изучавати и неговати“.

Наредни корак у плану г. Перовића и старешине Старе цркве јесте обједињавање свих важних података пронађених на овом месту у један обиман храмовни летопис. Стара црква је сведок многих важних историјских догађаја. Она је колевка готово свих данашњих јавних установа у Пироту. Унутрашњост овог здања је најстарија градска галерија, са чудесним иконостасом и јединственом збирком платнених икона из Јерусалима, а на женској певници је још за време Турака била формирана прва градска библиотека. У њеним помоћним одајама били су организовани часови првих пиротских школа. Стара црква је и прва социјална установа у Пироту, градски завод за статистику, прва матична служба и први градски архив.

Стара црква је симбол очувања и победе просвећеног хришћанског Пирота над мрачним паганством и зверским обичајима средине.

Највећу заслугу за очување сведочанстава пиротске црквене прошлости Жељко Перовић приписује Епископу нишком г. Арсенију, који се лично заузео за њихов архив, као и протођакону Далибору Мидићу, великом познаваоцу и истраживачу епархијске историје и архивару Епархије нишке. Они су преко државног пројекта добили средства за стручну обраду и дигитализовање архива Старе цркве у Пироту. Перовић се нада њиховој подршци и када на ред дође формирање ризнице, малог светосавског музеја који Пирот, по његовим речима, заслужује, и као седиште некадашње митрополије и као аутентично духовно огњиште на југоистоку Србије.

Пиротска србуља – Празнични минеј, 13-14. век. Архивска грађа Старе цркве у Пироту.

Жељко Перовић је рођен 1974. године у Цариброду. Данас живи и ради у Пироту, ожењен је, отац је троје деце. Није био васпитаван у побожној породици, али је, како напомиње, био вољено и мажено дете. Верује да је та „огромна родитељска љубав, која је оставила у њему дубоког трага, допринела да му се касније пробуди и чежња за небеским родитељем, за вечном љубављу Божјом“. Његово обраћење животу цркве почело је да се збива за време студија у Београду, где је редовно ишао на службе у Храм Светог Александра Невског. У овом храму радила је у то време чувена Мисионарска школа, чија је бројна православна издања редовно читао.

Поред рада на очувању архива Старе пиротске цркве, Перовић се већ много година бави писањем и издавачком делатношћу, у којој је постигао значајне мисионарске резултате. Своја прва искуства у области приређивања, илустровања и графичког опремања књиге стицао је у издавачкој кући „Пи-прес“ из Пирота. Члан редакције листа

Млади љавославац постао је 1999. године, а уредник издавачке установе Дивљанског манастира почетком 2005. године. Годинама касније, постао је оснивач електронског гласила *Приче старој Пироту* и издавачке куће „Књига Знамење“. Како данас тврди, није имао нарочиту намеру да се овим пословима бави, већ су га они некако сами налазили и привлачили. Са својим блиским пријатељем, свештеником Мирославом Николићем, објављује прве мисионарске чланке у локалном листу и организује предавања, присуствујући и првој проби хора „Свети Јован Златоусти“, која је била организована у дому овог вредног свештенослужитеља. У једном каснијем периоду придружује се раду на припреми билтена *Млади љавославац*, у чијој редакцији је стекао прва техничка знања о прелому текста и обради фотографије, а такође и упознао своју животну сапутницу.

Његова тадашња намера о оснивању градске књижаре и православног клуба при Старој цркви у Пироту није се остварила. Жељко Перовић се окренуо сарадњи са својим духовником, протосинђелом Серафимом из Манастира Дивљана, са којим је почео да приређује цевна издања многих наслова Светог владике Николаја. Почетком 2005. године, након оздрављења старијег сина од тешке болести, он испуњава завет и напушта посао шпедитера на граници, како би сав свој пословни труд посветио Христу. Тада Дивљански манастир отвара књижару у граду и покреће озбиљну дистрибуцију својих издања, као

и друге мисионарске и хуманитарне активности, којој се брат Жељко здушно посвећује. С радошћу се сећа благослова и безрезервне подршке коју је Његова светост Патријарх Иринеј, тадашњи Епископ нишки, пружао оцу Серафиму и њему. Најпопуларније дивљанско издање током много година било је *Православни њодсејник са њоуком и љавилом њосѡа за сваки дан*. Као своју најдражу књигу, Жељко Перовић помиње знамениту збирку момената из хришћанске прошлости Пирота, *Приче из Малој Јерусалима*.

Одговарајући на наше питање о плановима за будућност, г. Перовић говори о жељама да развије своје стваралаштво у писању дечјих стихова и даљој изради цртаних филмова, које објављује на свом блогу. Тренутно ради на једној богатој публикацији која носи радни наслов *Бојородица и Срби*. Његов животни сан остаје израда храмовног летописа Старе цркве у Пироту о некој од њених наредних годишњица, којим би се, како каже, одужио свом најдражем дому. ■

ДОБРОТВОРНА ДЕЛАТНОСТ У ПАРОХИЈИ БАБУШНИЧКОЈ

Парохија бабушничка и њено Мисионарско-хуманитарно удружење „Свети Никита Ремезијански“ током кризних месеци у пролеће 2020. године спровели су две значајне добротворне акције. Најпре је реч о волонтерској акцији овог удружења, које пружа бесплатну услугу куповине и доставе основних животних намирница старим и немоћним житељима Бабушнице.

Још средином марта, када су медицински стручњаци старије становништво означили као најосетљивију категорију, а пре него што су кризни штабови и Црвени крст предузели кораке у овом смеру, Парохија бабушничка и њено мисионарско-хуманитарно удружење ставили су се на располагање овим људима. Парох бабушнички, јереј Славиша Смиљић, са двоје волонтера поделио је целу Бабушницу на три рејона и преко друштвених мрежа се понудио старима и немоћнима за пружање бесплатне услуге куповине и доставе намирница.

То је наишло на позитивну реакцију народа. Убрзо им се придружило још десетак волонтера, тако да су покрили готово целу бабушничку општину, коју иначе, уз саму варош, чини још педесет два села. „Сада, након пријаве већег броја волонтера“, каже парох бабушнички, „сматрам да ће сваки наш парохијанин који, што због болести што због старости, није у могућности да изађе из куће, бити услужен на прави начин и да ће се наћи неко од наших чланова ко ће им однети све што им је потребно“.

Његово преосвештенство Епископ нишки је свим парохијама Епархије нишке благословио да се у овом тешком времену нађу најпотребитијима тако што ће

Медијско-информативна
служба Епархије
нишке

организовати прикупљање и поделу животних намирница и хигијенских средстава. У овом крају већ неколико година постоји традиција да Парохија бабушничка, а од свог оснивања и њено мисионарско-хуманитарно удружење, у цркви и преко друштвених мрежа позивају све који желе да донирају нешто од ових средстава. Дародавци могу да остављају своје прилоге у самом храму, као и у готово свим трговинским радњама у Бабушници. Пре тога је договорено са власницима трговина да дозволе да се у њиховим радњама поред касе постави једна кутија, јасно за то назначена, и да сви који купују у тој продавници могу нешто од намирница да убаци у ту кутију. Такође, парохија се писмено или усмено обратила готово свим бабушничким привредницима да се придруже овој делатности.

Иако друштвене мреже прати углавном млађи свет, а ова помоћ је потребна старијим људима, вест о раду волонтера из удружења преносила се од уха до уха. Дешавало се неколико пута да их позивају средовечни људи из Ниша, чији родитељи живе у Бабушници и у околним селима, а сами нису у могућности да дођу због својих радних обавеза.

Бабушничка општина је површински веома велика, а значајан број њених житеља живи на граници сиромаштва. Још пре оснивања Удружења „Свети Никита Ремезијански“ парохија је редовно спроводила хуманитарне активности сличне овима, али и мисионарске, од којих се као најзначајније могу поменути саборна крштења, до данас организована шест пута. Христова црква је на тај начин увећана за око хиљаду и сто душа, чиме је свакако промењена слика Бабушничке парохије.

Само удружење је, на иницијативу парохије и с благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, основано крајем 2018. године.

У више њихових акција прикупљено је и подељено око шест тона животних намирница, вредности око пола милиона динара. Тим акцијама била су обухваћена и деца која похађају школу са интернатом за ученике са посебним потребама, као и деца из социјално угрожених породица, малишани који се боре са озбиљним обољењима, један самохрани отац са дететом са посебним потребама, петочлана породица чију је кућу задесио пожар, те једна болесна старица која сама брине о својим унуцима.

Први иницијатор добротворних активности у овом крају је парох бабушнички, јереј Славиша Смиљић. Говорећи о раду Удружења „Свети Никита Ремезијански“ у емисијама *Радија Глас Епархије нишке*, он не прихвата да се све заслуге приписују њему лично, тврдећи да сви свештеници настоје да, поред осталих

обавеза које се за њих подразумевају, тамо где им време и услови то дозвољавају, у заједници са својом паством, предузимају добротворне делатности.

Иако је и раније, на челу парохије, успешно покретао хуманитарне активности помоћу неколико младих парохијана који учествују у литургијском животу цркве, јереј Славиша Смиљић је сматрао да је у парохији било потребно организовати једно удружење кроз које би ова делатност била каналисана. То је, како се касније показало, било од велике користи за саме чланове тог удружења. Овде он, наравно, говори о духовној користи, истичући да чињење добрих дела веома позитивно и препорађајуће делује на душу сваког човека. ■

Медијско-информативна служба Епархије нишке

Хуманитарна акција
Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Православне епархије нишке и хуманитарне емисије „Кућа од срца“

НОВЕ КУЋЕ ЗА ВИШЕЧЛАНЕ ПОРОДИЦЕ У МЕДВЕЂИ

Број наменског жиро-рачуна Православне епархије нишке на који се може доставити помоћ акцији

200-3220000101002-46

(Поштанска штедионица)

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Владе Републике Србије, поводом Године солидарности и сарадње, с благословом Његове светости Патријарха српског г. г. Иринеја, заједно са Православном епархијом

нишком, Општином Медвеђа и хуманитарном емисијом „Кућа од срца“, покренуло је акцију изградње нових кућа за породице са више деце, које живе у тешким условима у Општини Медвеђа. Тим поводом су се 24. јуна 2020. године састали министар Зоран Ђорђевић, Епископ нишки Арсеније,

председник Општине Медвеђа Небојша Арсић и аутор емисије „Кућа од срца“ Жарко Лазић. На састанку је договорено да Православна епархија нишка отвори посебан жиро-рачун путем којег би сви људи великог срца могли да дају свој допринос овом хуманом чину. Циљ акције је да се грађанима Медвеђе омогући да остану да живе у свом месту са својим породицама, као и да се на овај начин подстакне и развој тог краја Србије.

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније посетио је 17. јуна 2020. године област Општине Медвеђа, обишавши потребите породице парохије сијаринскобањске и уручивши им помоћ у основним намирницама за живот. Преосвећени владика је том приликом дванаесточлавној породици Величковић из села Реткоцер осветио кућу коју им је саградио хуманитарни ТВ серијал „Кућа од срца“. ■

Епископ нишки
Арсеније

ПОБЕДА КРСТОМ

Беседа изговорена
на дан славе Града Ниша,
празник Светог цара Константина и
царице Јелене, 3. јуна 2020. године у
Храму Светог цара Константина
и царице Јелене у Нишу

Сваки се град поноси својим великанима који су му стекли име и углед међу осталим градовима широм света. Својим великим делима ти градски великани задужили су своје народе, своје државе, а многи од њих и читав свет. Наш народ је један од оних малих који су бројем оних који су великом храброшћу, или великим знањем, или великом умешношћу, постали велики у очима света. Отуда се усуђујемо дати себи назив: мали народ великих људи. Неке су великане велики народи изродили вели-

кима – таквих је много у историји науке, уметности, књижевности, културе... који су обележили читаве епохе – примера је безброј – који уживајући благостање, просперитет, просвећеност, као какав плод добре неге изродише велике људе. Прича нашег малог народа је другачија. Наш је мали народ ступио на светску сцену силно, остајући мали духом и врлином све док није променио родитеље – да, то је нешто што само народи могу на овој свету, да бирају своје родитеље, своје оце – и тек тад је почео да расте и узраста у своју меру, у своју величину.

Наш је народ изабрао себи родитеље у личностима Светих Кирила и Методија, словенских учитеља и просветитеља, да се њима роди, Словом и Духом, језиком и именом; у личности Светога оца

нашег Саве – који нас је родио народом оне 1219, родивши нас Духом као цркву која је свом народу стекла државу. Црква је од Светог Саве постала душом ономе што је српски народ у својој националној држави имао телом.

Међу духовним родитељима које је наш народ себи изабрао, јесу и ови славни и предивни Свети које данас прослављамо – Свети цар Константин и мајка његова, царица Јелена. Са њима на историјску сцену ступа наш древни град, бивајући почаствован да се назове родним градом првога хришћанскога цара. Ниш је родио Константина, да би Константин, обухвативши се

крштењем у Христа, већ пуних хиљаду седамсто година могао да рађа читаве народе хришћанским, читава царства Христовим, читаве државе православним.

Оно што су апостоли чинили проповедајући и проносећи спасоносну веру хришћанску у првим вековима, то су исто наставили и ови наши оци, наши „изабрани и присвојени“ родитељи, да раде кроз читаву историју, до данашњег дана. Отуда их Црква православна у свим народима, свакога од њих – и Саву, и Кирила и Методија, и Константина и Јелену – части именом равноапостолних. А они су „равни апостолима“

по томе што су, имајући увек Христа пред собом као меру сваког дела свог, сваке речи, сваке мисли, чинили све да простом нашем постојању у овоме свету, временом и историјском, дају смицао који је изван њега; дају правац који ће свету учртати пут који ће га одвести у наручје Божје; да нам дају координате Царства небеског, и начин да до њега овде и сада можемо достићи. Тада јасно пред нама искрсава идеал који је пред све нас Константин својим делом ставио као неприкосновени циљ и једини сигурни модел за смислом, благостањем и правдом испуњено друштво – а то је победа Крста или, још боље ре-

чено, победа Крстом. Победа Крстом – оним који је Константинова мајка, царица Јелена, пронашла у Јерусалиму на чудесан начин и по Божјем допуштењу, да би знак Крста поново ушао у историју и својом силом дао нову снагу цркви пред победоносном битком са „старим човечанством“; она победа Крстом, извојевана Константином и симболично засведочена победоносним знаком Христовог монограма на лабаруму, који постаје позив на победу свакога од нас појединачно над злом овога света које покушава да исквари и обесмисли, и да нас збуни и наведе на погрешан пут.

Медијско-информативна
служба Епархије нишке

Победа Крстом је садржана у самој његовој појави: по вертикали његовој, по његовом усправном краку дата нам је смерница и подсетник да се љубављу морамо успињати и кретати нагоре, према Богу, љубављу која не треба да има алтернативу ни у чему у овоме свету, и чија мера ће нам увек бити повод за још већи раст у „духовне висине“ личног развоја; по хоризонтالي Крста позвани смо сви ми појединачно, али и као друштво, да се међусобно једни према другима односимо са љубављу и уважавањем достојанства друге личности, и да тако једни другима постајемо ближњи, и једни другима браћа и сестре у Христу.

Зато је Константин – Велики, и зато је његово дело равноапостолно, јер је стављајући себи Крст Христов као путовођу, и упустивши се у сукоб са корупцијом и поквареношћу старих безбожних система, овим победним барјаком са Христовим именом на њему извојевао једном за свагда историјску прекретницу за човечанство. Пут који нам Константинов лабарум показује да следимо, од срца желим да постане избор свакога од нас, и у његовом знаку да се вредности слободе вере и мишљења и неприкосновене вредности људског достојанства и једнакости свих људи оваплоте у свима нама, да са поносом смемо рећи да смо род Константинов, и да је ова победа Крста његова победа за све нас.

Позвани смо и данас да седамнаест векова касније чувамо Константиново наслеђе, и наслеђе наших светих предака, које се темељи на непролазним хришћанским вредностима. Срећна крсна слава свим грађанима Града Ниша, да заједно у миру, љубави и радости прославимо овај велики празник, који ове године обележавамо у нешто скромнијим условима и без присуства наших драгих гостију због пандемије коронавируса, али са надом да ће Господ и Спаситељ наш Исус Христос, лекар душа и тела наших, молитвама Светога цара Константина и царице Јелене и свих светих, одагнати ову болест од нас и даровати целој свету прекопотребно здравље. ■

Пут који нам
Константинов
лабарум
показује да
следимо, од
срца желим да
постане избор
свакога од нас,
и у његовом
знаку да се
вредности
слободе вере
и мишљења и
неприкосновене
вредности
људског
достојанства
и једнакости
свих људи
оваплоте
у свима нама,
да са поносом
смемо рећи
да смо род
Константинов,
и да је ова
победа Крста
његова победа
за све нас.

ПРОГРАМ ВИДОВДАНСКЕ АКАДЕМИЈЕ 2020. ГОДИНЕ

Видовданска академија, одржана у порти Саборног храма Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу 27. јуна 2020. године, почела је свечаном доделом Ордена Светог Романа недавно упокојеном

српском хероју, др Миодрагу Лазићу, након чега је интонирана химна *Марш на Дрину* у заједничком извођењу Војног оркестра Копнене војске Републике Србије и нишког црквеног хора. Видовданску беседу одржао је др Иван Николић, професор Медицинског факултета у Нишу. Програм је наставаљен нумерама Црквене певачке дружине „Бранко“, као и пригодним секвенцама и стиховима које су казивали наратори Марина Милутиновић (ауторка синопсиса академије), Светлана Михајловић

и Ивица Џунић. Уследио је традиционални део Видовданске академије, представљање „вitezова знања“ – ученика генерације нишких основних и средњих школа, ове године и најбољих студената. У другом делу вечери, програм су својим песмама и играма употпунили Дечје-омладински хор „Бранко“ са солистима, Дечји фолклорни драмски ансамбл „Бранко“ и Фолклорно-играчки ансамбл „Бранко“.

Проф. др Иван Николић УМОМ И ЗНАЊЕМ СЕ ЧУВА КОСОВО

Из беседе на
Видовданској академији
у Нишу 2020. године

Различити извори, услед недостатка доказивих чињеница, различито интерпретирају догађаје из Косовског боја, о којем постоје неразјашњени и често контраверзни подаци. Прва фаза битке је протекла у знаку велике надмоћи српске војске, нарочито на крилу на чијем је челу био Вук Бранковић. После Муратове смрти настао је општи метеж у турској војсци. Бајазит прикрива султанову смрт, концентрише преостале турске снаге и преокреће битку у своју корист, која се завршава око поднева, погубљењем кнеза Лазара и осталих великаша. Трговци који су били у делегацији војске Влатка Вуковића и који су посматрали битку, сведочили су о великој победи Срба над Турцима, а вест о победи пренели у Трогир, Фиренцу и Француску, где је тадашњи француски краљ Карло Пети, уз одјек звона са катедрале Нотрдам у Паризу, ту победу обзнанио. Како је могуће да је

српска војска на Косову извојевала победу против Османлија, а онда провела пет векова у ропству под Турцима? Одговор лежи у чињеници да је српска војска, предвођена кнезом Лазаром, победом у бици против најмање троструко бројнијег противника, изгубила готово сву војску, слично турској војсци, која се, међутим, могла обновити из великог османлијског царства.

Косовски бој је најважнији догађај из наше старије прошлости и једна од најважнијих тачака преокрета у историји Европе. Он је отворио Турцима врата Средње Европе. Њиме је завршено златно доба моћне српске немањићке државе и започело робовање језгровитих српских земаља Турцима, које је трајало вековима. Свети Владика Николај Велимировић у својој књизи *Косово и Видовдан* каже да се Косово издваја двема особинама: јединственосћу мотива борбе, за крст часни и веру хришћанску, и решеносћу на мученичку смрт. У књизи *Трагедија Србије* он каже да Србија увек некемо стоји на путу. „На путу између Европе и Азије. Рађање трагедије је увек одређено географским положајем. Косовска битка између Срба и Турака одлучила је не само судбину Србије, него и Грчке, и Бугарске, и Румуније, и целог Балкана. Она је била, а и сада је кључни положај Блиског истока. Тим кључем можете отворити и затворити врата Балкана, чак и врата Европе и Азије.“

Видовданска беседа је у протеклим временима била прилика да се кроз Косовски бој осветли и пут Србије у различитим приликама до данашњих дана. О томе сведочи величанствена видовданска беседа Владике Николаја 1916. године у Лондону, у прекрасној Цркви Светог Павла, изречена пред Његовим височанством краљем Џорџом Петим и најугледнијим Енглежима. „Када је Европа вршила смело кориговање и богова и људи из прошлости, и када је пролазила кроз једно чиштилиште, телесно

и духовно, ми смо се, као стрпљиви робови, клали са непријатељима њеним, бранећи улаз у то чиштилиште. Док је Европа постајала Европом, ми смо били ограда њена, жива и непробојна ограда, дивље трње око питоме руже. На Видовдан 1389. године, српски кнез Лазар са својом храбром војском стао је на Косову пољу, на браник хришћанске Европе, и дао живот за одбрану хришћанске културе.

У то време, Срба је било колико и вас Енглеза. Данас их је десет пута мање. Где су? Изгинули, бранећи Европу. Сада је време да Европа Србији врати тај дуг.“ Матија Бећковић наводи да је дуг списак чега бисмо све данас морали да се одрекнемо због Европе и због будућности наше деце: „У ствари,

најбоље би било да нас нема. Било нас је у прошлости, нема нас у садашњости, а о нашој будућности одлучиће други.“

„Цар Лазар је“, говори Бећковић, „на Видовдан одбранио српски најважнији национални принцип. Из тог принципа настао је видовдански завет и видовданска етика. И кад смо ми заборавили на тај принцип, и на тај дан и завет, подсећали су нас они који су нам баш на тај дан објављивали ратове, слали ултиматуме, доносили резолуције и изрицали пресуде.“ На тај дан је почео Други балкански рат, десио се Сарајевски атентат који је био повод за почетак Првог светског рата, председник државе је изручен Хашком суду... Када ће се страдања нашега народа завршити – од времена Немањића, покосовског страдања и сељачког војевања под Карађорђеом и Милошем, до Ђеле-куле, балканских и два светска рата, офанзива, бомбардовања наших градова од стране савезника 1945, идеолошког истребљења на хиљаде честитих Срба који се нису слагали са ондашњим комунистичким режимом, чија страстишта ни до данас нису обележена, па све до скорашњег времена, када смо претрпели НАТО-агресију?

Због чега је наш народ у континуираном вишевековном пропадању? Велики Ава Јустин Поповић даје нам могући одговор. „И ми данашњи Срби треба да проверимо себе. Свако да провери себе: Где сам? Да ли сам у Светој Србији? Да ли заиста живим светим еванђелским косовским, светосавским еванђељем? Ако си прави Србин, ако свето српско срце бије у теби, светосавско срце, ти си сав од Господа Христа, сав уз његову истину у овоме и ономе свету. Ти си сав уз Светога кнеза Лазара, ти си сав на Косову, гинеш за крст часни и слободу златну. Нама је данас потребна вера Лазарева којом је он водио своју војску. Та вера је потребна и када се бије бој, и када се гради град, и када се сеје пшеница, и када се сади виноград.“ Свети Владика Николај у књизи *Љубише иријашеље* своје говори о елементима љубави и о људским особинама које су од пресудног значаја за међусобну комуникацију

међу људима и, рекао бих, за изградњу „здраве“ основе која би требало да омогући функционисање друштва на истинским вредностима. Стога, он каже: „Најбољи су елементи љубави: познање, поштовање и пожртвовање. Ја желим пријатеља не зато да он ласка мојим слабостима и затрпава и оправдава моје погрешке, но зато, да ме поправља у злу и подржава у добру. Пријатељство је једно школовање. Какво пријатељство, онакво и школовање. Хришћанска љубав иде у круговима: љубав према себи, љубав према пријатељима, љубав према непријатељима и љубав према Богу. Докле год љубав према пријатељима буде само слушкиња нижих циљева, дотле ће зло господарити светом.“

У неискрпној ризници мудрости дела Светог Владике Николаја каже се: „Ако си богат само оним што мољци могу изјести, а лопови украсти, с чиме ћеш остати ако мољци заиста изједу, а лопови украду?“ Наравно, само са знањем! А за знање је потребно да имамо оног који учи, онога ко учи, оно што се учи и који је смисао свега тога? Ко нас данас учи? Свети Владика даје делимичан одговор и на то питање. „Лако је научити животињу, лако је научити простака, али је тешко научити онога ко је ненаучен постао учитељ другима.“ Да ли су наши учитељи и наставници прошли кроз обнову градива о познању, поштовању и пожртвовању? Да ли су сви посвећени свом послу? Да ли изгледају као наставници? Да ли успех ученика зависи од угледа њихових родитеља? Све је то последица вишедеценијске, често негативне селекције, која неизбежно захвата и образовање, а односи се на морални и интелектуални пад наших људи. „Сви заједно смо постали вечни робови демона новца, разврата, свирепости и безумља“, како наводи др Слободан Антонић.

Били су Ђаци и Тесла и Пупин и Миланковић, Вук и Доситеј и Панчић и Мокрањац и Предић и многи други. Данас су ту њихови наследници, само их треба правилно усмеравати. Учење није „отаљавање“ посла, већ је то љубав према знању. Ђака лепо обученог, васпитаног, треба пратити од основне до средње школе и факултета, усмеравати га, нудити му најбоље програме, омогућити му да ради, да се усавршава, али и да управља, без уплива било какве политике или непотистичког приступа. То је стратегија успеха и напретка читавог друштва, у свим областима. Умом и знањем се чува и Косово, због чега смо се, између осталог, вечерас окупили. ■

ДОДЕЛА ОРДЕНА СВЕТОГ РОМАНА ДР МИОДРАГУ ЛАЗИЋУ

Православна епархија нишка постхумно је одликовала Орденом Светог Романа Ђунишког првог степена – др Миодрага Лазића, директора Ургентног центра у Нишу, „хирурга напаћеног српског народа“, како се сам потписивао, за љубав

према своме народу, цркви и отаџбини, посведочену његовим животом, херојским делима, пожртвовањем и примерним вршењем свог лекарског позива у свим искушењима која су задесила наш народ. Ово највише епархијско признање уручено је ћерки Миодрага Лазића, гђи Нини Вујошевић, на Видовданској академији у Нишу 2020. године, која је одржала говор захвалности. Поводом уручења ордена, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније између осталог је рекао: „Сећајући се наших славних предака и славећи њихово свето и славно име, вечерас се сећамо лика и дела једног савременог хероја нашега народа, који је себе предао на олтар отаџбине, изгубивши своју последњу битку у борби против подмуклог и невидљивог непријатеља, вируса ковид-19, борећи се за животе својих пацијената“, и прочитао након тога неколико потресних редова из Лазићевог *Дневника рајној хирурга*. Свечаности доделе овог одликовања присуствовало је више од сто чланова Борачке организације „Илиџански борац“, његових пријатеља и сарадника из ратних година, који су за ову прилику организовано дошли из Српског (Источног) Сарајева. ■

СИЛАЗАК СВЕТОГА ДУХА НА АПОСТОЛЕ

25. МАЈ/7. ЈУН 2020. ЛЕТА ГОСПОДЊЕГ

СЛАВА САБОРНОГ ХРАМА У НИШУ

СИНЂЕЛИЈА МИТРОПОЛИТА НИШАВСКОГ НЕКТАРИЈА (1842)

Синђелија Митрополита нишавског Нектарија, издата је свештенику Момчилу Николину 29. маја 1842. године. Налази се у власништву Епархије нишке.

Митрополит Нектарије столовао је Пиротском митрополијом од 1837. до 1853. године. Упокојио се у Пироту и сахрањен је у седећем положају иза олтара храма Рождества Христовог у Пироту. Сахрањивање високих црквених великодостојника у седећем положају било је познато још од рановизантијског периода, а симболика је у томе да и након смрти упокојени служи цркви и својој пастви.

Синђелија је нарочита врста свечане потврде коју издаје архијереј приликом рукоположења или постављења црквеног лица.

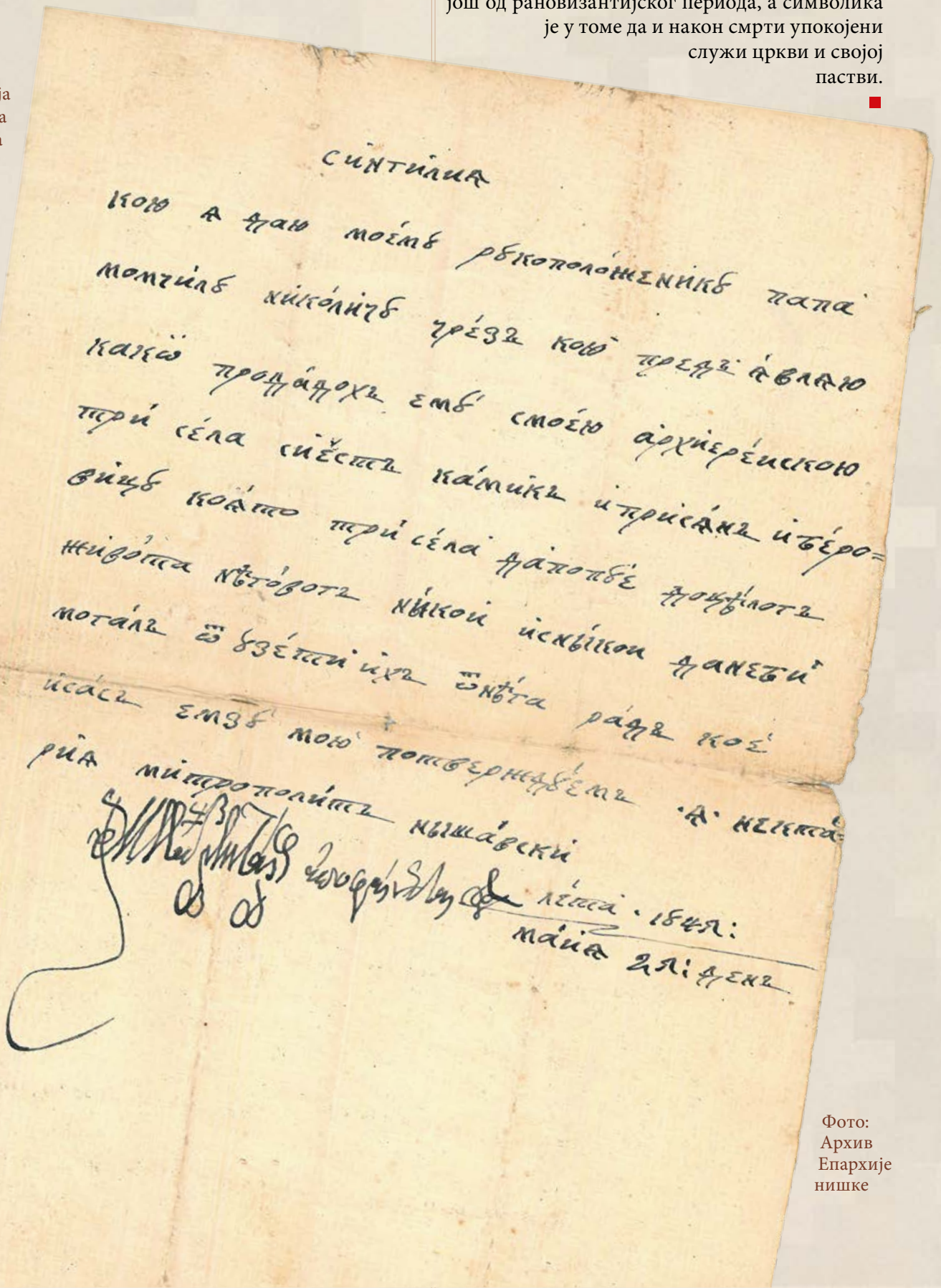

Фото:
Архив
Епархије
нишке

Јереј Милан Ристић

ХРАМ СВЕТИХ АРХИСТРАТИГА НА АЛЕКСИНАЧКОМ ГРОБЉУ – ЗАДУЖБИНА ПРОТЕ СТЕВАНА ДИМИТРИЈЕВИЋА

„Хтелo се је да подмладак наш види шта су фреске, мозаик и изображења на стаклу, шта је дуборез и златарски којунцијски рад старих наших уметника и свега православног истока, да храм и све оно што је у њему буде мала изложба старе српске уметности и архитектуре, а да уједно задовољи потребе у погледу богослужења и светости места, у коме почивају земни остацi неколико поколења.“ Овим речима прота Стева Димитријевић описује потребу за савршеношћу сваког детаља на Храму Светих архистратига Михаила и Гаврила на Алексиначком гробљу, у свом завештајном писму Алексиначкој црквеној општини и браћи свештеницима, 16. децембра 1945. године.

По окончању рата био је оснивач и први декан Богословског факултета у Београду, од 1936. први доктор богословских наука у Србији, а од 1937. и почасни доктор Атинског универзитета. Стекао је укупно двадесет три одликовања.

Био је директор Српске гимназије и Учитељске школе у Скопљу, а потом референт манастира Хиландара при Српском конзулату у Солуну, те просветно-црквени инспектор за веронауку Краљевине Србије. Вратио се на место ректора Призренске богословије, где га је затекао почетак Првог светског рата. Бугари су га одвели у заточеништво.

По окончању рата био је оснивач и први декан Богословског факултета у Београду, од 1936. први доктор богословских наука у Србији, а од 1937. и почасни доктор Атинског универзитета. Стекао је укупно двадесет три одликовања, међу којима и Карађорђеву звезду IV степена, Орден белог орла III и V реда, Орден Светог Саве II, III и IV степена и Орден Српског друштва Црвеног крста. Осим богословља, прота се истакао и на другим пољима: књижевности, пољопривреде, историје и хуманости. Умро је у Београду на Мратиндан 1953. године. Сахрањен је у својој задужбини, поред најмилијих.

О разлозима за подизање храма на гробљу, прота у завештајном писму каже: „Прошао сам многе земље и видео да у многим градовима и варошима хришћанска гробља, као освећена места, имају и молитвене храмове своје. Три брата и три сестре помрли су ми још у раном детињству и знам са колико је суза мати моја залила њихове гробове и колико су и друге мајке и сестре пролиле и данас проливају сузе на гробовима својих милих. Ова опажања и памћења побудила су ме да мислим да би место туге и излива највећег бола у нашем Алексинцу требало да буде освећено домом молитве.“

И данас се на старом алексиначком гробљу у „Батуровцу“, међу многим споменицима и гробницама знаменитих Алексинчана, истиче својом лепотом доминантни објекат, налик Краљевој цркви у Студеници. Изнад улазних врата стоји мозаик Светих архистратига и натпис: „Божјом вољом и помоћу за душе и спомен своје кћери Десанке и родитеља Мијалка и Дене, а за општу молитвену потребу и хришћанску утеху у кругу жалости и туге за нашим милим и ближњима, који на гробљу алексиначком вечни сан бораве, подиже и украси

овај Храм Светих архистратига Михаила и Гаврила прота Стеван М. Димитријевић са супругом Јеленом“. Осветио га је Епископ нишки Доситеј 21. новембра 1931. године. Не зна се са сигурношћу ко је пројектовао храм. У стручној јавности постоји дилема да ли су то били Николај Краснов, Александар Дероко или Момир Коруновић, иначе сва тројица добри пријатељи проте Стеве.

Храм је у основи квадратног облика, димензија 5.96 метара са плитком олтарском апсидом на источној страни, озидан блоковима од меког камена у нивоу сокле и опекама у српско-византијском стилу, али са примесама и других стилова градње српских средњовековних манастира. У својој маси развија се по вертикали и завршава куполом са плитким осмоугаоним тамбуром, исперфорираном декоративним розетама. Спољни зидови обрађени су вештачким каменом, са фасадном декорацијом око улазних врата, венцима и фасадним луковима.

Иконостас, врата и дрвени мобилијар израђени су у дуборезу, који је рад дебарских мајстора. Истичу се и помоћни елементи у храму, као што су сточићи и певница – која је једно од најлепших постигнућа дебарске школе. Иконостас је подигнут у руском стилу, са мо-

тивима анђела, флоралном и геометријском орнаментиком. Света изображења на иконостасу, зидовима и прозорима овог светог храма, копирана су са наших старих задужбина, а неке и из византијске и руске класичне црквене уметности. Насликали су их руски уметници, чланови Удружења уметника Београда. Све богослужбене предмете прота је доносио са својих путовања по Русији, Грчкој, Светој земљи, где их је бирао са великом пажњом. Храм поседује сребрне сасуде изгравиране ликовима Господа и апостола, као и рељефно сребрно јеванђеље са флоралним орнаментима по ободу и украсима од полудрагог камења.

Прва обнова храма извршена је 1984. године у сарадњи алексиначког свештенства и протиних рођака. На предлог Завода за заштиту споменика културе у Нишу, Општина Алексинац прогласила је Храм Светих архистратига за културно добро. Средином 2000. године покренута је иницијатива за обнову храма, који је пропадао од атмосферске влаге због дотрајалог кровног покривача. Тек 2010. године храм је покривен оловним покривачем и извршена је обнова фасаде и врата храма. У току 2011. почели су истраживачки и конзерваторски радови на живопису. Овај храм је, нажалост, непознаница и за саме мештане Алексинца, а у њему се врши богослужење само два пута годишње.

Не зна се са сигурношћу ко је пројектовао храм. У стручној јавности постоји дилема да ли су то били Николај Краснов, Александар Дероко или Момир Коруновић, иначе сва тројица добри пријатељи проте Стеве.

Горан Ђирић

ЈЕРОМОНАХ КСЕНОФОНТ ЖИВКОВИЋ (1880–1919)

Поводом стогодишњице
од упокојења

Трећи део

Према казивању деце његове сестре Јордане, Кона је био племенит и добар човек. Јорданина и Ђирина деца су га познавала јер је у пар наврата долазио у Пирот и одседао у кући¹ њихових родитеља. Ове посете су биле пре Првог светског рата, док су Јордана и њен супруг Ђира били још живи. При овим посетама деци је доносио поклоне. По свему судећи, зета Ђиру је уважавао, па му је из Хиландара писао, а и послао му за успомену слику са посветом, сачињену приликом посете краља Петра I Карађорђевића Манастиру Хи-

послао краљу Петру као поклон након његовог повратка у Србију. Претпоставка је да је ову фотографију такође направио солунски фотограф Алберт Франц Баубин², кога је Хиландар био ангажовао за ову прилику. Посвета на полеђини слике је исписана читко, прекрасним рукописом, писмено и лепо срочено. На основу сачуваних писама може се закључити да је Кона био уредан и врло интелигентан, што се види и из његовог писма зету Ђири, писаног прелепим рукописом.

ландар марта 1910. године. На тој слици, сачињеној у манастирском кругу, види се само глава Косте, јер је једва стигао на сликање због пресвлачења, будући да је он држао богослужење у част краљеве посете. Интересантно је напоменути да ова слика није увршћена у албум који је Манастир Хиландар

Како је Конина најстарија сестра Јордана умрла 1909, а затим и зет Ђира 1915, Кона је решио да дође у Пирот, не би ли могао да се стара о њихово четворо деце која су

Братство Манастира Хиландар у време посете краља Петра I. Кона је први у задњем реду са леве стране. Фотографија је део албума који је братство Манастира послало на поклон краљу Петру I у знак сећања на његову посету. Аутор фотографије је познати солунски фотограф Алберт Франц Баубин.

¹ Кућа његове сестре Јордане и зета Ђири била је недалеко од куће у којој је Коста одрастао, са друге стране Пазарске цркве преко потока Боклуце, у Крајцаревом сокаку.

² Алберт Франц Баубин, познати солунски фотограф, био је цењени и угледни фотограф репортер на Балканском полуострву с краја 19. и почетка 20. века.

остала сирочад, и која су тада имала 19, 15, 12 и 8 година, па је са тим циљем и тражио од нишког владике да му омогући премештање у Манастир Суково у близини Пирота. Није познато да ли је Кона дозволу да пређе у Суковски манастир тражио од бугарске црквене администрације која је била установљена у време окупације Ниша у Првом светском рату, јер тих података нема. Нажалост, због ратних прилика то није могао да оствари, а када је 1918. рат био завршен, кренуо је на пут за Пирот. На путу за Пирот, односно Суковски манастир, где је требало да настави свој монашки живот, почетком 1919, према породичном предању, разболео се у Скопљу од прехладе, па је изгледа одлучио да се врати у Хиландар. Жељко Перовић из Пирота, који је истраживао архив Старе цркве у Пазару у Пироту, нашао је да је Кона „боловао од ноге“, шта год то значило, тако да се не може са сигурношћу утврдити од чега је боловао и умро.

Деца Костине сестре Јордане, Наталија, Надежда, Полексија и Бранислав, као и њихове породице, волела су и поштвала свог ујака Кону. Дивне успо-

јер је такву заклетву положио. Пре Другог светског рата био је дугогодишњи председник Друштва југословенско-бугарског пријатељства.

Даринка, Дара, била је најмлађа Кониња сестра. Рођена је у Пироту 15. новембра 1881. У Пироту је завршила основну школу, а вероватно и који разред средње школе. Релативно касно се удала у Софији за пуковника Тодора Михаилова, који је био удовац. Умрла је у Софији 15. августа 1966, у 85. години, где је и сахрањена.

Овај чланак састављен је у циљу обележавања стогодишњице смрти Ксенофонта, Косте (Коне), Ђорђевића, који је умро 1919. на Светој Гори, као и да представи мало познате детаље о његовом животу, са надом да ће се на тај начин јавност заинтересовати да истражи и сазна више о животу и делу овог знаменитог али недовољно познатог и заборављеног Пироћанца.

Братство Манастира Хиландар са краљем Петром I испред крстионице из 1784. у средини манастирске порте. Фотографију је вероватно снимио Алберт Франц Баубин, али није уврштена у албум фотографија који је касније Манастир Хиландар поконио краљу Петру I.

Из приватне архиве породице Радовановић из Пирота.

мене, поштовање и љубав према њему преносили су и на своју децу и унуке, у чијим сећањима Кона и данас живи. У њиховим кућама, како у Пироту, тако и у Нишу, Кониња слика је била на најистакнутијем месту, а о њему се приповедало са дужном пажњом, љубављу и поносом.

Ђира је преко своје сестре био у родбинским везама са породицом Ранђела Стојановића – Трнског, а био је близак и дружио се и са његовом децом. Интересантно је поменути да је Сима Ђорђевић, Конин старији брат, назван у Бугарској Симеон Горгијев, надживео Кону за 37 година (умро је у 82. години живота 18. фебруара 1956. у Софији, где је и сахрањен). После завршене основне школе у Пироту, а после преласка у Софију, наставио је школовање у војсци. То му је омогућило да касније, као официр, буде упућен у царску Русију на школовање за генералштабног официра. Он је у војној каријери доспео до чина генерала. За себе је говорио да је Србин, али да је веран Бугарској и бугарском цару,

Чланак из *Политике* „Пут Краља Петра“, објављен 30. марта 1910. године (број 2227, страна 2), о посети краља Петра I Хиландару, у којем се помиње Кона, под именом Ксенофон Пироћанца.

Необјављени извори:

1. Милан, Саве, Радовановић, Породичне белешке, рукопис, Београд, 1989–1999.
2. Усмена казивања Милице Ђирић (Дрезгић) и Томислава Дрезгића из Ниша, унука Конине сестре Јордане.
3. Др Јован В. Ђирић, Енциклопедија Пирота, рукопис, Ниш, 2006.

Литература:

1. Милорад Јанковић Рота, *Човек није дрво (и риче – људи и дојаћаји)*, Пирот, 1998.
2. Сашка Велкова, *Чувар дома и иламена*, Музеј Понишавља Пирот, Пирот, 2014.
3. Сашка Велкова, Мила Панајотовић, *Мали Ристић и његово време*, Музеј Понишавља Пирот, Пирот, 2014.
4. Биљана Црвенковић, *Албум фототографија „Хиландар српска царска лавра у Свештој гори Његовом Величанству краљу ру I за сјомен његове високе јосеише 25. марта 1910. јодине“*, У: *Шести казивања о Свештој гори*, књ. 6, Друштво и Задужбина Светог манастира Хиландара, Београд, 2010.
5. *Тештер Нишавске мийројолије*, приредио Илија Николић, Пирот, 1976.
6. Народна библиотека Србије, Одељење посебних фондова, сигнатура МР 622.

Протођакон Далибор Мидић

ЈЕДАН НЕОБИЧАН СПОМЕНИК НА НИШКОМ СТАРОМ ГРОБЉУ

Народна хришћанска заједница, или че-
шће „Богомољачки покрет“, настао је
спонтано почетком XX века, у настојању
да заустави апостасију и у народу пробуди ин-
тересовање за свето православље. Неки исто-
ричари повезују настанак Народне хришћанске
заједнице са сличним покретима алтернативних
хришћанских верских заједница које су
се појавиле у Војводини крајем XIX и по-
четком XX века. Било како било, након
завршетка Првог светског рата, у чита-
вој Србији почео је да буја овај необичан
религиозно-морални покрет, који ће временом
прерасти у велику духовну снагу српског наро-
да. Ипак, за разлику од осталих крајева Србије
где се овај покрет појављује

веома рано и шири
веома брзо, на те-
риторији Нишке
епархије појави-
ло се тек неко-
лико братстава,
док за сам град
нема података
да ли их је уопште
било. Године 1923.
први пут се помињу
локална богомољачка
удружења у селима
Липовица, Печење-
вце и Брејановце, не-
далеко од Лесковца.

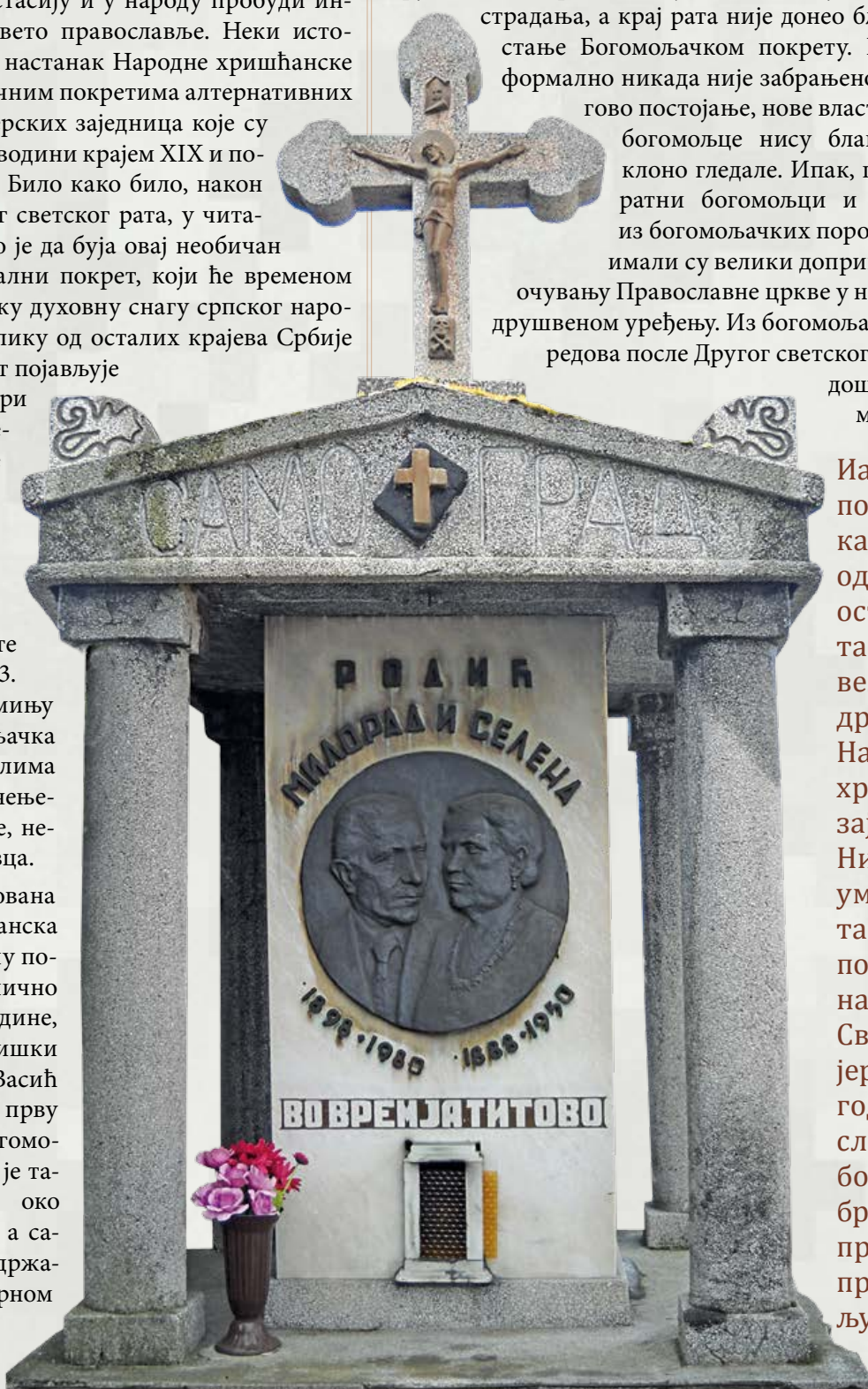
Прва организована
Народна хришћанска
заједница у Нишу по-
јављује се прилично
касно, 1929. године,
када Епископ нишки
Свети Доситеј Васић
оснива у Нишу прву
подружницу. Богомо-
љачком покрету је та-
да приступило око
осамдесет жена, а са-
станци су се одржа-
вали при Саборном
храму у Нишу.

Чланице нишке подружнице бринуле су о по-
ребитима и сиромашнима, а посебно су се ис-
тицале у мисионарском раду међу женама.

Иако се појавила касније у односу на остатак
тадашње велике државе, Народна хришћанска
заједница у Нишу брзо се умножила, па тако
постоји податак да је на празник Света три је-
рарха 1938. године, односно слави нишког бого-
мољачког братства, присуствовало преко хиља-
ду људи. Након преласка Епископа Доситеја из
Ниша у Загреб, на трон епископа нишких долази
др Јован Илић, који посвећује велику пажњу бо-
гомољачким братствима.

Други светски рат донео је велика искушења и
страдања, а крај рата није донео благо-
стање Богомољачком покрету. Иако
формално никада није забрањено ње-
гово постојање, нове власти на
богомољце нису благона-
клоно гледале. Ипак, пред-
ратни богомољци и деца
из богомољачких породица
имали су велики допринос у
очувању Православне цркве у новом
друштвеном уређењу. Из богомољачких
редова после Другог светског рата
дошло је
много

Иако се
појавила
касније у
односу на
остатак
тадашње
велике
државе,
Народна
хришћанска
заједница у
Нишу брзо се
умножила, па
тако постоји
податак да је
на празник
Света три
јерарха 1938.
године, односно
слави нишког
богомољачког
братства,
присуствовало
преко хиљаду
људи.

свештеника, монаха и монахиња, који су одржали српске манастире и сачували богослужења у градовима и селима.

Нажалост, није сачувано много података о нишким богомољцима. Ипак, једно важно материјално историјско сведочанство о њиховом постојању чува нишко Старо гробље. Реч је о надгробном споменику, подигнутом 1950. године, извесном брачном пару Родић, Милораду и Селени. Овај споменик, по много чему посебан и занимљив, представља извешан дисидентски чин против тадашњег режима, који на ироничан начин описује однос богомољаца према тадашњем режиму.

На предњој страни споменика, на врху, налази се натпис „Само град“, који саркастично изврће и исмева комунистичку крилатицу „Само рад“. Старе Нишлије много су полагале на своју грађанску културу и господство, па су и на овај начин највероватније желеле да истакну своје градско порекло. Испод овог натписа налази се округли бакарни одливак сахрањених супружника, Милорада (1898–1980) и Селене (1888–1950), испод

кога се налази епитаф „Во времја Титово“. Овај натпис и данас измами осмех свакоме ко га прочита, али је несумњиво да су нишки богомољци, према казивањима старих Нишлија, поштовали сваку власт, па је и овај епитаф остао као сведочанство једног времена о коме се данас са великом носталгијом говори.

Оно што је најзанимљивије налази се на полеђини споменика. Реч је о именима скоро две стотине нишких богомољаца, који су себе на овом споменику уписали. Како није постојао другачији начин да подигну споменик Богомољачком покрету, нишки богомољци су се мудро досетили да о себи оставе овакав траг, јединствен за време у коме су живели. Њихова намера данас нам је јасна, а чињеница да је споменик сачуван до данас наводи нас на закључак или да тадашња власт није знала за њега, или да их то једноставно није занимало. Свеједно, споменик нишким богомољцима остао је сачуван као споменик једног времена, подигнут људима који су чували и сачували Православну цркву у Нишу. ■

Фотографије:
Медијско-информативна
служба Епархије нишке

Реч је о именима скоро две стотине нишких богомољаца, који су себе на овом споменику уписали. Како није постојао другачији начин да подигну споменик Богомољачком покрету, нишки богомољци су се мудро досетили да о себи оставе овакав траг, јединствен за време у коме су живели.

Миљан Коцановић

СЕЋАЊЕ НА ПРОФЕСОРА ЈОРДАНА П. ИЛИЋА (1883–1950)

Јордан Илић је рођен у српској домаћинској породици у селу Дојкинци на Старој планини, 24. априла 1883. године, од оца Петра и мајке Илинке. Отац професора Јордана био је учитељ и први народни посланик Скупштине Србије након ослобођења јужних крајева од Турака 1878. године. Са својим братом Апостолом, оцем Епископа нишког Јована Илића, допринео је да село Дојкинци са својом околином уђе у састав Краљевине Србије. Владика Јован је пре монашења носио име Јордан, а будући осам месеци млађи од свога имењака и брата од стрица Јордана, професор Јордан је у свом селу био познатији као „Големи Јордан“. У свом родном селу професор завршава основну школу 1894. године.

Јордан П. Илић наставља даље образовање у нижој гимназији у Пироту, коју успешно завршава четири године касније. Затим уписује богословију у Београду и на истој полаже матурски испит зрелости 1902. године. Његови школски другови у истој генерацији били су, поред млађег брата Јордана (потоњег Епископа Јована), Владика Николај Велимировић и Митрополит скопски Јосиф Цвијовић. Након свршене богословије, Јордан П. Илић је наредних осам година, по узору на свог оца, радио као учитељ у селима Кална, Прђиловица, Топли Дол и у свом родном селу Дојкинци. Због слабог здравственог стања није могао, попут већине својих вршњака, да служи отаџбини као војник. Желећи да даљим образо-

вањем и стеченим знањем допринесе бољем васпитању свог народа, штедећи од своје скромне учитељске плате, учитељ Јордан 1910. год. одлази у Швајцарску на Универзитет у Берну. Тамо уписује Старокатолички факултет, који је такође завршио и његов школски друг, Владика Николај Велимировић, а 1914. год. уписује Филозофски факултет на истом Универзитету. Тај исти факултет завршиће и његов млађи брат Јордан, потоњи Епископ Јован Илић. По усменом казивању Јована В. Илића, унука Владике Јована, чувени српски географ и професор Јован Цвијић био је, при обиласку Старе планине, гост породице Илић у Дојкинцима. Касније је помогао својим домаћинима да њихова деца наставе школовање у Швајцарској.

Први светски рат затекао је Јордана на студијама у Швајцарској. У периоду од маја 1916. до августа 1919. обављао је дужност учитеља српској избегличкој деци у Лозани.

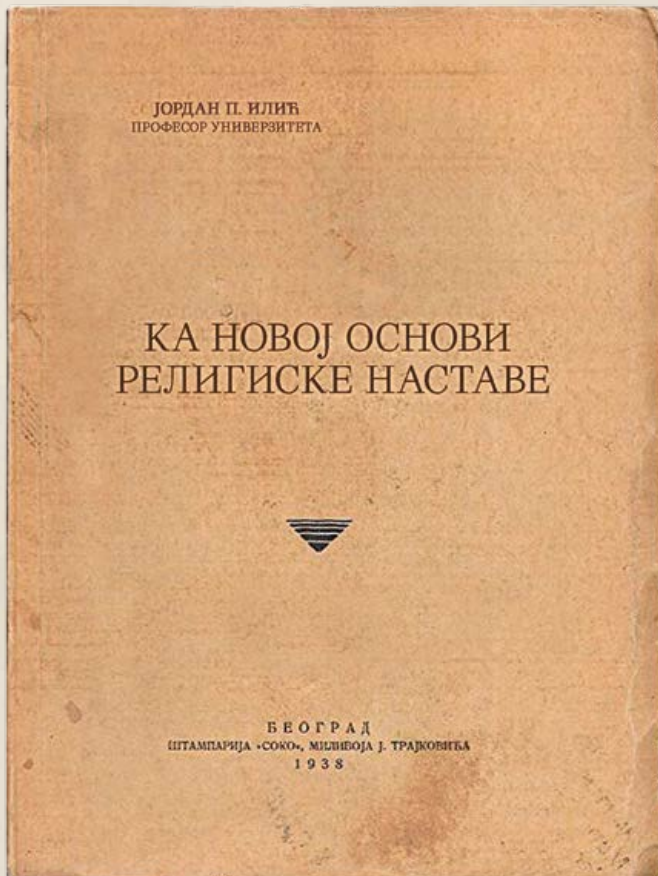
После завршетка рата 1922. професор Јордан докторира на Бернском универзитету са темом „Völkerbildung der Südlichen Slawen“. Научни часопис *Internationale kirchliche Zeitschrift* објавио је, као свом сараднику, његову докторску дисертацију у четири свеске. Исте године, др Илић се враћа у отаџбину и постаје доцент на

Фото: Архив Православног богословског факултета у Београду.

Православном богословском факултету Универзитета у Београду. Предмети за које је био стручан били су општа историја, психологија са педагогијом, философија, историја философије, логика, теорија сазнања и етика. Као доцент предавао је педагогију и методику религијске наставе и васпитања, а након Другог светског рата и хришћанску социологију. Указом краља Александра, изабран је 1930. за ванредног, а за редовног професора Универзитета у Београду 1939. године. Као професор и научни радник много је писао о важности религијског васпитања и образовања. Његови радови могу се наћи у часописима *Internationale kirchliche Zeitschrift*, *Богословље*, *Светиосавље*, *Браничевски весник*, *Глас Епархије нишке*, *Прејлед цркве Епархије нишке*, *Духовна слиража*, *Југословенски учитељски гласник*, *Гласник СПЦ* итд.

Од књига и уџбеника објавио је следеће наслове: *Педагогика* (за студенте Богословског факултета), *Методика религијске наставе и васпитања*, *Савремена основна школа*, *Ка новој основи религијске наставе*, *Религијска педагогика* и *Хришћанска социологија*. За свој пожртвовани рад и допринос

у просвети, Министарство вера Краљевине Југославије одликовало га је Орденом Светог Саве IV степена. Један од његових студената био је Гојко Стојчевић, потоњи Патријарх Павле. Као некоме ко има велико практично искуство у настави и раду са школском децом, као и са студентима, Свети архијерејски синод и Сабор Српске православне цркве поверавају задатак професору Илићу да састави наставни план и програм верске наставе за све школе оног времена (народне школе, средње, грађанске и учитељске школе, ниже и средње пољопривредне, занатске и занатско-трговачке, мушке занатске, ниже мушке и женске стручне, као и средње стручне школе и поморско-трговачке академије). Наставни план и програм верске наставе професора Јордана налази се у његовој књизи *Ка новој основи религијске наставе*. Чувени православни педагог Василије Зјењковски о тој књизи, између осталог, записао је: „Не само у православној већ и у општехришћанској педагошкој књижевности ова књига мора да привуче општу пажњу, због своје синтетичке тежње која више него све остало открива свеобухватајућу силу православног мишљења.“

Свети архијерејски сабор СПЦ је прихватио наставни план и програм верске наставе професора Јордана П. Илића, али историјске прилике нису дозволиле његову примену у наставној пракси. Други светски рат затекао је професора Јордана у Београду. Одбио је да потпише Апел српском народу, па је од окупационих власти био пензионисан и удаљен са Богословског факултета. Након завршетка рата у нашој земљи, враћен је на редовну дужност професора на том факултету. Професор Илић био је веома цењен и уважаван, како од колега професора, тако и од својих студената. Радо је помагао свима саветом или поуком, посебно водећи бригу о сиромашним студентима, јер је добро знао колико је сиромаштво отежавајући фактор за добро образовање.

Професор Илић био је веома цењен и уважаван, како од колега професора, тако и од својих студената. Радо је помагао свима саветом или поуком, посебно водећи бригу о сиромашним студентима, јер је добро знао колико је сиромаштво отежавајући фактор за добро образовање. Није био ожењен, те је стога читав свој живот посветио педагошкој науци, студентима и религијском образовању. Са свим својим свршеним студентима остајао је у контакту и саветовао их кад год је то било потребно. Болест на плућима пратила га је читавог живота, али га то није спречавало да се максимално посвети професорском позиву.

Јордан Илић је био велики приложник и добротвор Храма Светог Саве на Врачару, а своју личну библиотеку, са близу две хиљаде наслова, поконио је библиотеци Православног богословског факултета. Упокојио се 30. новембра 1950. године у Београду. Сахрањен је на београдском Новом гробљу. Ове године навршава се седамдесет година од његовог упокојења. ■

ПОЛОЖАЈ ВЕРОУЧИТЕЉА САДА ЈЕ МНОГО БОЉИ

Разговор са вероучитељицом
Биљаном Стаменковић

Биљана Стаменковић, мастер теолог и дипломирани економиста, једна је од најискуснијих и најугледнијих међу предавачима верске наставе у Нишу. Од 2016. године налази се на месту потпредседнице Актива вероучитеља овог града. У верској настави ангажована је од 2004. године у неколико нишких и приградских основних школа, а пун фонд часова реализује од 2015. године, када је стекла богословско образовање. Данас предаје у школама и издвојеним одељењима школа на подручју Белотиначке парохије у Првом нишком архијерејском намесништву, где као надлежни парох служи њен супруг, мр Александар Стаменковић. Захваљујући интензивном мисионарском сатрудништву читаве породице Стаменковић, као и успешној сарадњи и подршци колектива и управа ових школа, број ученика опредељених за верску наставу у већини ових образовних установа за непуне три године достигао је пуних сто процената.

Шта Вас је, као већ запослену економисткињу, подстакло да предузмете велики труд на стручној преквалификацији и определите се за службу вероучитеља?

Позив вероучитеља доживела сам као изазов који носи са собом велику одговорност пред Богом и људима, али и духовну радост. Свети Серафим Саровски је говорио да је циљ хришћанског живота „задобијање Духа Светога, оним средствима која су најкориснија“. Управо у раду са децом, кроз развијање њиховог позитивног

Управо у раду са децом, кроз развијање њиховог позитивног односа према вери, кроз учествовање у њиховом духовном узрастању, учила сам могућност да и сама задобијам духовну радост.

односа према вери, кроз учествовање у њиховом духовном узрастању, учила сам могућност да и сама задобијам духовну радост. Кроз ту радост осећам свој живот испуњеним и доживљавам, као потврду, да су моје катихетске активности корисне и сврсисходне. Примећујем да су и моји ученици радосни на часовима и да су кроз

верску наставу заволели долазак у цркву. То је надахњивало за нове подвиге и тако сам започела богословске студије у Београду. Сматрам да је тај мој преокрет ка богословским студијама и прелаз на вероучитељски позив управо онај момент на који се указује у Светом Писму, речима да је „Царство небеско као благо сакривено у пољу, које нашавши, човјек сакри и од радости своје отиде и све што има продаде и купи поље оно“ (Мт 13, 44).

На који начин сте оправдали поверење тадашњег Епископа нишког г. Иринеја?

Од самог почетка мог катихетског рада уложила сам највеће могуће личне напоре да као просветни радник, а пре свега као хришћанка, допринесем порасту угледа веронауке у школама. Трудила сам се да дођем до приметних позитивних одјека свог труда, као што би, на пример, то био повећан прилив ученика који похађају веронауку. Уз сталан труд то се заиста и догађало. Постепено се повећавао број ученика који долази на моје часове, што је био видљив знак да сам на добром путу да оправдам поверење које ми је указао Његова светост г. Иринеј, тадашњи Епископ нишки. Увек сам била свесна чињенице да вероучитељ у школи представља цркву и да својим личним примером треба да сведочи веру. То подразумева испуњавање свих школских обавеза: редовно долажење на часове, израда припрема, учествовање у семинарима, одржавање угледних и огледних часова... Изнад свега, радила сам на развијању искрене хришћанске

љубави и сарадње са свима запосленима – од помоћних радника, преко учитеља и наставника, све до директора – а нарочито са ученицима и њиховим родитељима. Са многим колегама и колегиницама из школа у којима сам раније радила, одржавам још увек добре пословне и пријатељске контакте. Веома сам срећна и када ми се многи некадашњи ученици, са којима се повремено срећем на улици, љубазно јаве и када ме са радошћу поздраве.

Колико је, према Вашем искуству, важна подршка локалног пароха верској настави у подручју на коме служи?

Својим личним трудом у парохији и залагањем на духовном поучавању својих парохијана, свештеник у великој мери припрема терен за рад вероучитеља. За мој положај вероучитељице постоји додатна, повољна околност што се

Мисионарско дело свештеника у парохији и рад вероучитеља у школи су комлементарни послови, две стране једне исте медаље.

школе у којима радим налазе на подручју Белотиначке парохије, где као надлежни парох служи мој супруг, свештеник Александар Стаменковић. Приликом освећења водике у домовима верних, он често говори о значају веронауке у школама. То даје свој плод када се родитељи ученика првог разреда на почетку школске године изјашњавају за изборни предмет. Уз такав његов мисионарски рад и моје

залагање на марљивом извођењу наставе, веома брзо је дошло до повећања броја ученика који слушају веронауку. Пре нашег доласка у ову парохију било је у просеку нешто више од половине ученика на верској настави. За непуне три године нашег заједничког залагања, број ученика опредељених за верску наставу у свим школама ових истурених одељења, сем једне, достигао је пуних сто процената. Мисионарско дело свештеника у парохији и рад вероучитеља у школи су комлементарни послови, две стране једне исте медаље.

На који начин, с друге стране, вероучитељ може допринети интензивнијем богослужбеном и верском животу једне парохије?

Потребно је да вероучитељ мотивише ђаке кроз адекватан садржај часова, тако да они буду надахнути хришћанским истинама и покренути њима на долазак у цркву. А када деца дођу у храм на литургију, она ће сама осетити радост Христовог присуства. Непрестано негујући такву праксу, спој надахнуте верске наставе и редовних похађања литургије, имаћемо за резултат да нам ученици постану облагодарењени и живи чланови живе цркве Христове. Онда су то мала „ходајућа јеванђеља“, која преносе и доносе примљену благодат Божју у свакодневни парохијски живот. То је управо оно што нам треба: да нам парохије дишу и крећу се благодаћу Божјом и љубављу хришћанском. Велика је награда за вероучитеља када чује како родитељи говоре: „Па видимо ми децу како радосно недељом ујутру иду путем ка цркви. Радујемо се томе и ми.“ У Цркви Светог Романа у Белотинцу, након сваке литургије уприличимо у конаку послужење за ученике веронауке. Том приликом се пружа могућност ученицима да отворено постављају питања свом пароху, оцу Александру, и својој вероучитељици. Тада се развија дискусија о неким духовним темама за које нема довољно времена на часовима или нису обухваћене школским програмом. Значајан допринос у развијању богослужбеног и верског живота у Белотиначкој парохији пружају и моје две кћери које певају за певницом при храму. Парохијани кажу да им се то веома допада. Сви се трудимо на стварању радосног, духовног расположења, не само на литургији и после ње у конаку, већ и при свим свакодневним дешавањима у парохији и у школама где радим.

Шта можете рећи о циљевима Вашег предмета и методама којима се тај циљ остварује?

Најважнији циљ који постављам себи је охрабривање ученика да узму учешће у богослужбеном животу цркве, пре свега у литургијским богослужењима, јер се на тај начин, кроз црквену заједницу, остварује лични, живи сусрет са живим и животодавним Богом небеским. На тај начин се знање о вери, стечено у учионици, повезује са доживљајем вере у Цркви. Индивидуални духовни напори добијају свој смисао само ако се повежу са литургијом. То је једини исправан начин да деца израсту у здраве духовне личности. Уколико се остане само на школској, интелектуалној информисаности о Богу, а без литургијског искуства, онда лако можемо постати подложни искушењу самодовољности и индивидуализације.

У планирању часа трудим се да осмислим оне методе и активности које ће ангажовати највећи број ученика: групни рад, рад у паровима, решавање проблемске ситуације, израда презентација... Иста наставна јединица не може се реализовати на идентичан начин у различитим одељењима једног разреда. Ученици у разреду међусобно се разликују по способностима, интересовањима и мотивацији за рад. Успешност рада подразумева диференцирану, тј. изнијансирану наставу. Од вероучитеља се очекује да покаже већу флексибилност у раду и да наставу прилагоди индивидуалним потребама ученика. Веома је важно да се у реализацији садржаја верске наставе врши корелација са другим, сро-

дним предметима. Тиме се постиже развијање свести код ученика да веронаука није супротстављена другим предметима, већ напротив, да доприноси бољем разумевању истих, односно да сви предмети представљају једну целину.

Како се, током Вашег дугогодишњег искуства у реализацији верске наставе, променио положај вероучитеља у школским организацијама?

Сасвим сам сигурна да је положај вероучитеља данас много повољнији у односу на време када је веронаука тек била уведена у школски систем. У том почетном периоду на нас се гледало са извесним подозрењем. У свести људи још увек је владало уверење о супротстављености науке и религије. Преовладавало је мишљење да је школа простор резервисан за класичне науке, а да се знање о вери и потреба да се живи по вери могу и треба задовољавати искључиво у цркви. Већина је тада, нажалост, доживљавала цркву као затворену структуру која не би требало да има шири друштвени значај. Данас је поимање односа вере и науке у школским срединама промењено. Верска настава се не доживљава више као „страно тело“ у школи, већ као њен органски део. Сада је катихетска служба у школи и друштву равноправна са осталим професијама, па сви заједно радимо на образовању деце. Ово наведено почиње да личи на остваривање библијског животног идеала по којем је Господ Бог дао „једне као апостоле, а друге као пророке, једне као јеванђелисте, а друге као пастире и учитеље, за усавршавање светих у дјелу служења, док не достигнемо сви у јединство вјере и познања Сина Божијега, у човјека савршена, у мјеру раста пуноће Христове“ (Еф 4, 11-13). ■

Верска настава се не доживљава више као „страно тело“ у школи, већ као њен органски део. Сада је катихетска служба у школи и друштву равноправна са осталим професијама, па сви заједно радимо на образовању деце.

ЦРКВЕНИ ЖИВОТ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ У НИШУ ДЕВЕДЕСЕТИХ

Пастирска мисија
 протојереја ставрофора
 Ненада Микића

Деведесете године прошлог века биле су у Нишу, као и у читавој Србији, једно на више начина бурно и занимљиво време. Сећамо се великог слома државних институција и економије који се тада догодио, али исто тако и окончања вишедеценијске идеолошке владавине која није била наклоњена хришћанској традицији – што је отворило простор за дуго чекану религиозну обнову у српском народу. Велики број људи похрлио је цркви, а њихово познавање вере било је на прилично ниском нивоу. Свештенство цркве је с посебном радошћу дочекало младе који су трагали за Богом, у време када верска настава још увек није била враћена у државни школски систем. Пастирски труд неколицине свештеника посвећен омладини, оставио је великог трага у овом периоду, а један од њих је свакако и знаменити нишки протојереј ставрофор Ненад Микић.

Млади брачни пар Микића доселио се у Ниш 1994. године, након три године ђаконске службе оца Ненада у Пожаревцу. Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј, у то време Епископ нишки, поставио га је за свештенослужитеља у Храму Светог Николаја, старој градској цркви, у којој су се тих

година у великом броју окупљали млади боготражитељи. Отац Ненад тврди да се учио раду са људима од тадашњег старешине храма, протојереја ставрофора Радована Петровића. Веома брзо, један број младих људи одабрао је оца Ненада за свог духовника, тражећи од њега исповест и духовне савете. Иако млађи по годинама, отац Ненад је постао десна рука чувеном духовнику и старешини у пастирском раду с младима. Сваког петка после акадиста, чије је служење било пре свих у овој цркви уведено, организовани су редовни разговори, трибине и предавања.

Поверење које је Епископ нишки указао оцу Ненаду, постављајући га на одговорну службу градског пароха, није било случајно. Протојереј ставрофор Ненад Микић потиче из познате хришћанске породице богомољаца и молитвеника пред Господом. Четири његове рођене сестре примиле су монашки чин, а у манастиру такође живе и њихови родитељи. Супруга оца Ненада, протиница Јована Микић, рођена Тимотијевић, такође је изданак знамените куће и од малих ногу подизана у атмосфери црквеног живота, као кћерка дугогодишњег ректора Призренске богословије. Одмах по доласку породице Микић у Ниш, она се придружила мисији своје рођене сестре, Саре Цинцаревић, која је у то време обновила и на свестран начин организовала нову поставу знамените Нишке црквене певачке дружине

Свештенство цркве је с посебном радошћу дочекало младе који су трагали за Богом, у време када верска настава још увек није била враћена у државни школски систем. Пастирски труд неколицине свештеника посвећен омладини, оставио је великог трага у овом периоду.

„Бранко“, поставивши темеље за све оне успехе које ће овај црквени хор постизати у каснијим годинама. Јована је своје место у овом великом подухвату нашла покренувши рад дечјег огранка овог певачког друштва, окупивши децу која су у оно време похађала верску наставу у парохијским домовима нишког Саборног храма.

Протојереј ставрофор Ненад Микић, са благословом тадашњег Епископа нишког г. Иринеја, био је један од оснивача Српског соколског друштва „Свети деспот Стефан“ при Храму Светог Николаја, трудећи се да у оквиру ове организације обједини што више аспеката мисионарског рада са младима, који је из године у годину задобијао све веће размере. Управо је он био тај који је, у име Цркве Светог Николаја и њеног Соколског друштва, покренуо јавна предавања у Нишу из области верског образовања на седмичном нивоу – за одрасле у Месној канцеларији „Чаир“, а за децу школског узраста у Пионирском дому, данашњем Дечјем културном центру. Тада је верска настава први пут у овом граду искорачила из црквене порте и била организована у сарадњи са државним установама. Ова веома посећена предавања нудила су ваљано хришћанско образовање свима заинтересованима, у годинама пре него што је верска настава поново враћена у школе.

Међутим, главни ток увођења деце у богослужбени живот цркве догађао се кроз активности Дечјег црквеног хора „Бранко“. Традиција оснивања певачких друштава, која датира из друге половине XIX века, управо је и имала за циљ свестрано хришћанско образовање њихових полазника, које се није огледало само у настави, већ у практиковању целовитог хришћанског живота. Кроз редове нишког дечјег црквеног хора, у досадашњих двадесет пет година постојања прошло је неколико стотина деце, учећи се песми, култури, традицији, али изнад свега црквеном начину живота. Разумљиво је да је протојереј ставрофор Ненад Микић, као свештеник, духовник и супруг протинице Јоване, све ово време пружао пресудну подршку и сигурност раду Дечјег црквеног хора „Бранко“. Могло би се рећи да његово присуство, надзор и старање стоје у позадини свих успеха које је овај хор постигао до данас, почев од редовног учешћа на литургијским богослужењима и свечаним празничним академијама у Нишу, па све до освојених признања на гостовањима у Москви,

Мисија дечјег црквеног хора у Нишу настављена је и после поновног увођења верске наставе у школе. Питања су сада постала озбиљнија. У раду са њима надограђујемо се оно што науче на веронауци. Редовно учешће на литургијама велики је благослов за њих.

хришћанско образовање њихових полазника, које се није огледало само у настави, већ у практиковању целовитог хришћанског живота. Кроз редове нишког дечјег црквеног хора, у досадашњих двадесет пет година постојања прошло је неколико стотина деце, учећи се песми, култури, традицији, али изнад свега црквеном начину живота. Разумљиво је да је протојереј ставрофор Ненад Микић, као свештеник, духовник и супруг протинице Јоване, све ово време пружао пресудну подршку и сигурност раду Дечјег црквеног хора „Бранко“. Могло би се рећи да његово присуство, надзор и старање стоје у позадини свих успеха које је овај хор постигао до данас, почев од редовног учешћа на литургијским богослужењима и свечаним празничним академијама у Нишу, па све до освојених признања на гостовањима у Москви,

Солуну, Атини, Грацу, Берлину, Берну, Лозани, Риминију, Трсту, Барију, Јерусалиму и другим местима. Иако увек учествује у осмишљању сваког наступа овог хора, те у писању синопсиса за програме свечаних академија, опробавши се чак и у састављању текстова за неке композиције, отац Ненад својом главном улогом сматра подучавање деце молитви и вођење поучних и духовних разговора с њима, најчешће приликом дугих путовања. Мисија дечјег црквеног хора у Нишу настављена је и после поновног увођења верске наставе у школе. „Питања су“, како каже отац Ненад, „сада постала озбиљнија. У раду са њима надограђујемо оно што науче на веронауци и надаље ширимо видике. Редовно учешће на литургијама велики је благослов за њих, што они сами осећају и говоре.“ Дечје-омладински хор „Бранко“ постао је, у последњих неколико година, познат у многим земљама у којима је гостовао. Ипак, највећим успехом ове мисије отац Ненад сматра изјаве захвалности родитеља цркви за велику помоћ у васпитавању њихове деце. Протојереј ставрофор Ненад Микић био је ослонац епископима нишким (најпре г. Иринеју и г. Јовану, а данас и преосвећеном г. Арсенију) и у другим мисионарским подухватима. Он је својим трудом, у тешким условима и без много сарадника, покренуо садашњу, пету серију часописа *Глас Епархије нишке*, створивши нову, модернију концепцију овог гласила као уредник првих неколико бројева. Једно време био је постављен и за директора *Радија Глас Епархије нишке*. Последњих шест година отац Ненад служи као парох у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу. ■

Ивица Живковић

КАТИХЕТА КАО ЧОВЕК ОДЛУКЕ

Из књиге: Ивица Живковић, *Студије о верској настави Православне цркве*, Београд: Издавачка фондација Српске православне цркве Архиепископије београдско-карловачке и Одбор за верску наставу Архиепископије београдско-карловачке 2019.

Прво што издваја православног вероучитеља у односу на предаваче других школских дисциплина јесте православна вера.

То није (само) мишљење или идеолошка позиција којом се неко одликује. Вера је унутрашњи, животни став личности, који се огледа и посведочава у односима које она успоставља.

Када је реч о сведочанствима вере, не сме се размишљати у правцу споља видљивих индикација: начина одевања, говора или манира које неко може да увежба. Оно у чему се читава вера јесу „унутрашњи закони живота“. Најважнији параметар у погледу припремљености једног катихете, несумњиво је његов или њен однос према Богу, примарни и референтни однос који се рефлектује у његовом општењу са ученицима, као и у односу према себи самоме. Односима које успоставља и негује на настави и ван ње, вероучитељ неизбежно, макар то и не желећи, нешто сведочи. Било би добро, значајно и у складу са очекивањима да то у континуитету буде сведочанство вере. Међутим, управо је такво сведочанство нешто са чим се не може олако рачунати, што није реално увек подразумевати нити се ослањати да оно вероватно постоји.

Адекватно припремљен и стручно оспособљен православни вероучитељ је, пре свега, човек православне вере, а не познавалац и применитељ метода.

Адекватно припремљен и стручно оспособљен православни вероучитељ је, пре свега, човек православне вере, а не познавалац и применитељ метода. Као такав, он се препознаје, изабира и поставља (шаље) на службу, будући васпи-

таван литургијским учешћем и подвижничким искуством. Друго је питање на који начин уочавати, мерити и административно проверавати, па и сврсисходно унапређивати, духовни квалитет личности. Вера човека састоји се у живом односу са Богом, не просто у убеђености да Бог постоји или у придржавању правила која квалификују црквену дисциплину. Наравно, верник јесте убеђен да Бог постоји и придржава се почетака црквеног живота, као што и добар катихета познаје и примењује погодне наста-

Као такав, он се препознаје, изабира и поставља (шаље) на службу, будући васпитаван литургијским учешћем и подвижничким искуством.

вне методе. Међутим, *differentia specifica* његове православне вере је стање његове унутрашње, умне посвећености.

Божанско откровење нема у виду *човека уойишће*, већ људе који су изабрани и позвани на завет са Богом. Истина о Богу није објективно знање које се предаје људима на усвајање, те јој се ни на верској настави не може тако приступити. Она је божански позив на који човек одговара одлуком вере. Онај ко друге поучава катихетским садржајима мора бити човек те одлуке. Сва питања његове припремљености и способности тек се на основу тога могу одмеравати. Ова посвећеност није питање његових снага и способности, већ прихватања, личног односа према вери коју проповеда. Сведочење Божје речи, на верској настави и ван ње, немоћно је ако не живи у одлуци вере, ако то није подвиг и страдалништво вере, већ истрајава у некој врсти неутралног, чак понекад и резигнираног држања.

Из сазнања о животу као Божјем дару проистиче молитвено осећање благодарности. Оно је одраз нечијег унутрашњег стања и суд над човеком душом. Молитвени став човека значи сусрет са Богом и стајање пред њим у свим својим поступцима, речима и делима. Он урађа чувством страха Божјег, које има неизбежан утицај на његове односе са ближњима. Ово је вредност која спада у област тајне и не може се евалуирати рационалним критеријумима, али чији се плодови дају искуствено наслутити. По опхођењу вероучитеља према ученицима, по начину његовог обраћања и резо-

Смирење пред ученицима и другим ближњима је услов развијања односа љубави са њима.

новања, може се препознати стање духовне моћи смирења – свест о властитој недостојности и стрпљивог самопредавања Божјој вољи. Важна особина православног катихете је духовна стабилност, непредавање сумњи, пометњама и узнемирењу. Она потиче из унутрашње скромности и одрицања, неочекивања од себе и неоправдавања себе. Смирење пред ученицима и другим ближњима је услов развијања односа љубави са њима. Оно је показатељ већ успостављеног и у извесној мери однегованог односа са Богом.

тавне садржаје, већ и у методама које користе у настави, а више од свега у односима које на настави успостављају. Православни вероучитељи позвани су да на делу превазиђу препознатљиви мит који су наставници хуманистичке образовне традиције вековима гајили о себи, на штету реалних односа у настави. Према том миту, наставник је суверени поседник и располагалац истином, који је властан да путем контроле, притиска и дисциплинских захтева наметне прописано знање својим ученицима. Ауторитет непогрешивог предавача истине намеће наставницима искушење гордости, која се испољава у надменом ставу према ученицима, окружењу, друштвеној заједници, па и самим школским властима које га упошљавају. Тек се наслућује

колико је напора потребно уложити у еманципацију наставе, како би се изашло на крај са аномалијама комуникације које у њој постоје. У тој просветитељској значајној борби наше епохе, реално је очекивати допринос православних катихета. Њихова мотивација треба да буде још дубља од хуманистичке, онолико колико су хришћанске вредности шире од захтева политичке коректности на којој инсистира савремено друштво.

Илустрације:
из мулти-
медиалног
пројекта
Лишурџија,
Православна
епархија нишка
2011. год.

новања, може се препознати стање духовне моћи смирења – свест о властитој недостојности и стрпљивог самопредавања Божјој вољи. Важна особина православног катихете је духовна стабилност, непредавање сумњи, пометњама и узнемирењу. Она потиче из унутрашње

скромности и одрицања, неочекивања од себе и неоправдавања себе. Смирење пред ученицима и другим ближњима је услов развијања односа љубави са њима. Оно је показатељ већ успостављеног и у извесној мери однегованог односа са Богом.

Однос наставника према себи и ученицима је меродавни хришћански критеријум и призма за посматрање свих методичких захтева у верској настави. Православна верска настава је прилика да хришћани посведоче пут духовне изградње личности, не само у причи која попуњава нас-

Изабрани и постављени вероучитељ треба да се руководи искључиво духовним настојањима, не тражећи ни славу, ни бешчасће, ни власт управљања, ни понижења у својевољном служењу. Он треба да буде спреман на попуштање и повиновање према ситуацији, у мери у којој то од њега захтева црквена служба. Другим речима, он не треба да истрајава на својевољној иницијативи, већ да се држи посланства које му је додељено. Духовни задатак православног хришћанина је да се труди на личном неистицању, показујући добру вољу, једноставност, спремност на извршавање свих послова који су у његовој могућности. На тај начин, верници се у сваком послу уче кротости, послушности и сузбијању сваке самовоље. Умови оних који се нађу на том путу постају слободни од мисли о стварима и интересима овога света. ■

Оно је показатељ већ успостављеног и у извесној мери однегованог односа са Богом.

Проф. др Димитар Илиев

ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРИНЦИПИ СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ВЕЛИКОГ РЕЧ МЛАДИМА

Аутор је професор Универзитета Светог Климента Охридског у Софији, Бугарска.

Одломак из текста: „Plutarch and St. Basil on Greek Literature: Philosophical and Theological Approaches“ у: Бојовић, Драгиша и Кристина Митић, ур., *Византијско-словенска членија II. Зборник радова са Међународне научне конференције одржане 24. новембра 2018. године на Универзитету у Нишу*. Ниш: Центар за византијско-словенске студије, Међународни центар за православне студије, Центар за црквене студије, 11–31. Приредио и превео И. Ж.

Уопштим цртама, теза коју Свети Василије износи на самом почетку свог дела *Реч младима* гласи: млади људи би требало да науче како да усвоје оно што је у књижевности корисно, а да знају шта се мора одбацивати. Василије се представља као неко ко долази одмах иза њихових родитеља, када је реч о природној повезаности. Тај одељак навео је многе научнике да претпоставе да су млади људи којима се Василије обраћа били његови рођаци. То, међутим, не искључује шири круг прималаца којима је он био учитељ и старатељ, или који су били предмет његове пастирске бриге, као епископа. Сматра се

да су сви они били узраста раног тинејџерског доба, негде између дванаесте и петнаесте године живота. То би значило да су они проводили своје последње дане у граматичкој школи, или су били почетници на наредном образовном ступњу.

Изгледа да се Василије обраћа непосредно њима, младима. То води ка занимљивим примедбама, које се тичу не само релативне

неспособности дечака да уважава његове савете с озбиром на њихову недозрелост, већ такође и избора аутора о којима се овде дискутује, који подразумева неки напреднији степен учења него што је то био њихов. Ово може да значи да права адреса коју је Василије имао на уму нису били сами

Фото: sofia-seminaria.org

ти младићи, већ се он вероватније посредно обраћао њиховим родитељима.

У првом поглављу свог дела, он формира свој књижевни лик пред слушаоцима с намером да стекне пажњу не само као близак и поверења достојан пријатељ и учитељ, већ такође и као искусан човек који је преживео многе промене и неко ко боље зна. Нису сви представници црквеног клира и монаштва у IV веку били тако образовани и уважавани као Кападокијски оци и Свети Јован Златоусти. Стога је Василијеве слушаоце можда требало подсетити да је он неко ко зна шта ради када критикује поједине аспекте књижевног образовања.

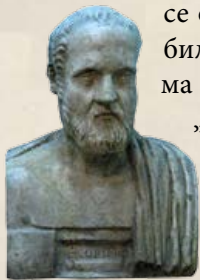
Друго поглавље Василијевог списка почиње једном метафизичком премисом. Овај свет се упоређује са оним који долази, ка којем би сви хришћани требало да стреме. Према Василију, чак се ни сва добра овог света, нагомилана једно на друго, не би могла упоредити ни са најмањим лепотама тог другог света. Тако огромно растојање је нешто неописиво, те свет који долази, Царство небеско у којем ће хришћани бити настањени, не може бити исказано појмовима мереним према стандардима који су нам овде доступни.

На једној страни, умови младих људи једва су способни да осете пуну дубину оваквих учења. С друге стране, међутим, језик који светитељ овде употребљава упућује на религиозне обреде Елеусинских мистерија у незнабожачкој Атини. Ове „мистеријске“ слике, очигледно омиљене код Кападокијских

Према Василију, чак се ни сва добра овог света, нагомилана једно на друго, не би могла упоредити ни са најмањим лепотама тог другог света.

Тако огромно растојање је нешто неописиво, те свет који долази, Царство небеско у којем ће хришћани бити настањени, не може бити исказано појмовима мереним према стандардима који су нам овде доступни.

отаца, имају своје корене у традицији незнабожачке грчке филозофије. Оне такође имају чисто хришћанске паралеле у примени самог појма „мистерија (тајна)“ на светотајинске обреде и откровења вере, које коначно резултују у одређењу светих тајни као „мистерија“ у предању Православне цркве.

Друга популарна метафора помоћу које се образовање у тој култури схватало, била је атлетска. образовање је, према чувеном Исократовом изразу, било „гимнастика душе“. Свети Василије вешто примењује ове слике, указујући на појаву физичких вежби као припрему за ратовање и повезујући их са хришћанским појмом „подвига“, борбе за спасење. У основи овог другог такође стоји поређење са надметањем, борбом и атлетским дисциплинама. Изучавајући незнабожачке писце, ми добијамо почетничку обуку која припрема наше душе за сусрет са свештеним списима.

После ових атлетских слика следе и друга поређења. Душа се припрема уз помоћ незнабожачке књижевности баш као што мајстор припрема одећу

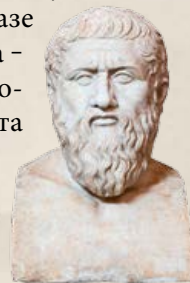
У Старом завету, и Данило и Мојсије стекли су одлично образовање у Вавилону и Египту у својој младости, пре него што су постали Божје слуге.

за бојење. Исто тако, ако ко не може да гледа право у сунце, његово око се најпре привикава на то гледајући у одраз сунца у води. Свети Василије закључује ова поређења примерима из свештене историје. У Старом завету, и Данило и Мојсије стекли су одлично образовање у Вавилону и Египту у својој младости, пре него што су постали Божје слуге. Стога Василије тврди да је образовање у незнабожачкој књижевности само по себи пожељно, те тек потом прелази на издвајање оних делова те књижевности које је потребно одбацити.

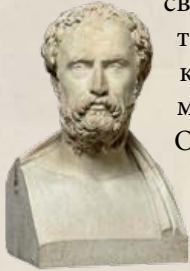
Попис ствари које треба избегавати при изучавању књижевности релативно је кратак и једноставан. Наведен је у

поглављу број 4, а тиме се негативан приступ Светог Василија према незнабожачкој књижевности готово исцрпљује. Од тог места надаље, *Реч младима* је највећим делом посвећена позитивним примерима које треба налазити у хеленској традицији и примењивати као подршку души на путу ка праведности. Такође, листа Светог Василија је један кратак преглед готово свега што је филозофски морализам пре њега имао да каже о опасностима које доноси песништво.

Треба имати на уму да је Василијево интересовање усмерено према целини световне књижевности, без ограничавања на песништво. Међутим, прва ствар на коју млади треба да пазе посебно је приписана песничким делима – ради се о опонашању рђавих особа и дела. Ово је нека врста одјека Платонове расправе против песништва: упознавање са основним изразима и поступцима преко песништва формира навику, а када неко једном усвоји

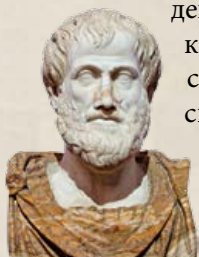
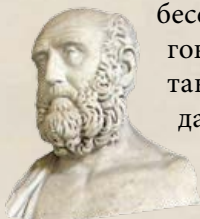
те изразе, они постају део његовог понашања. Ови основни изрази и поступци могу доћи или од ликова из песама или од самих песника. Ови последњи одговорни су такође и за ширење погрешних мишљења. Једно од таквих мишљења је, на пример, тврдити да се срећа састоји у богатој трпези и ласцивним песмама. Али, више од

свега, такви су ставови о боговима. Свети Василије дели уобичајену одбојност коју је филозофија показивала према митовима садржаним у песништву. Он одлази даље од Ксенофана, тврдећи да су неслога, инцест и разврат међу боговима, посебно код главног божанства Зевса, такви да би се ваљало постидети таквог говора не само о људима, већ и о животињама. Али осуда песничких митова код хришћана узлази до једног вишег метафизичког нивоа у односу на приговоре од стране незнабожачке филозофије. Погрешно је, на првом месту, описивати богове као многе, а сва њихова неслога и недела произлазе као плод тог умножавања.

Знаменита дела предака не могу да важе само као књижевни цитати; то су такође и жива сећања која прелазе с поколења на поколење.

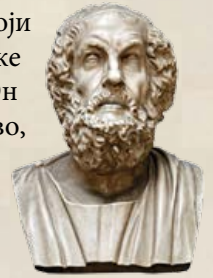
Василије затим тврди да се и прозни писци могу окривити за иста недела уочена у песништву и да такве делове њихових списа треба одбацити. Писци на које Василије ту мисли су они који „измишљају приче ради забаве својих читалаца“. У даљем тексту, он наставља о беседницима као једној посебној групи књижевних аутора. Говори у којима се величају врлине, а укоревају пороци, треба да се прихвате и изучавају. Али млади не треба да опонашају беседнике у „вештини лагања“. Очигледно, питање врлине и њене супротности сачињава део епидеиктичког говорништва, наиме, похвалних беседа и укура. Није свако епидеиктичко говорништво, међутим, вредно прихватања: говори попут оних Аелија Аристида о божанским сновима, исцељењима и предсказањима, или оних Диона Хризостома о митском пореклу градова, потпадају под општу осуду незнабожачких аутора на тему богова и свештених ствари. Али, док се нешто од епидеиктичког беседништва и може оценити као корисно и поучно, лажи у говору заступљене су већином на судским процесима, те стога Аристотелова трећа врста говорништва, оно судско, изгледа да треба да буде одбачена у целини.

Дакле, четврто поглавље Василијевог списа доводи до истог закључка као и теза изречена у уводном делу: што је у књижевности корисно, треба да се уочава и пажљиво селектује с обзиром на циљ, добар или рђав,

ка којем води. Из тог разлога, треба посветити пажњу највише оним песницима, писцима и пре свега филозофима који хвале врлину. Духовна корист може се извући чак и из песништва. Он истиче да је хомеровско песништво, гледано у целини, ништа друго до једна похвала врлини, док је све остало у њему само књижевни украс. Од овог места надаље, светитељ настоји да на позитивним примерима покаже како грчка књижевна традиција подржава Свето писмо. Суштина овог приступа илустрована је у седмом и осмом поглављу овог списа. Једна важна претходна одредба је да постоји веза између књижевног стварања и начина живота. Ово је значајно из неколико разлога. Знаменита дела предака не могу да важе само као књижевни цитати; то су такође и жива сећања која прелазе с поколења на поколење. То је у сагласности са принципом да уз праведне речи иду и праведна дела и да праведност ваља тражити у свом животу колико и у књижевном стваралаштву. Василије, као учени предавач, али такође и као духовни пастир својих младих слушалаца и својих читалаца, наглашава ово као основни аксиом специфично хришћанског приступа књижевности, као и свему другом.

ка којем води. Из тог разлога, треба посветити пажњу највише оним песницима, писцима и пре свега филозофима који хвале врлину. Духовна корист може се извући чак и из песништва. Он истиче да је хомеровско песништво, гледано у целини, ништа друго до једна похвала врлини, док је све остало у њему само књижевни украс. Од овог места надаље, светитељ настоји да на позитивним примерима покаже како грчка књижевна традиција подржава Свето писмо. Суштина овог приступа илустрована је у седмом и осмом поглављу овог списа. Једна важна претходна одредба је да постоји веза између књижевног стварања и начина живота. Ово је значајно из неколико разлога. Знаменита дела предака не могу да важе само као књижевни цитати; то су такође и жива сећања која прелазе с поколења на поколење. То је у сагласности са принципом да уз праведне речи иду и праведна дела и да праведност ваља тражити у свом животу колико и у књижевном стваралаштву. Василије, као учени предавач, али такође и као духовни пастир својих младих слушалаца и својих читалаца, наглашава ово као основни аксиом специфично хришћанског приступа књижевности, као и свему другом.

То је у сагласности са принципом да уз праведне речи иду и праведна дела и да праведност ваља тражити у свом животу колико и у књижевном стваралаштву.

Стефан Пешић

СХИМНИК КАО ИДЕАЛ ЧОВЕКА И УМЕТНИКА

Аутор је слободни уметник из Прокупља, докторанд на Факултету примењених уметности Универзитета уметности у Београду.

Пред нашом будућношћу стоји пучина неоткривених могућности за човечанство, али и велики мрак због неизвесности и због наше неспособности да се носимо с таквим открићима. Ниједно велико научно откриће

Ако живот евидентно већ постоји, онда свакако треба усмерити сву пажњу на његовог Саздатеља, сазнати његове намере и усмерити своја дела у складу с његовим нормама.

злоупотреба није заобишла, а досадашња достигнућа већ прете истребљењем живота на Земљи. Услед дугогодишњег филтрирања научно-образовног система од стране државног репресивног апарата материјалистичке идеологије, дошло је до великог затишја академског мњења. Пред сваким од нас стоји праг ка вечности кроз незаобилазну смрт, мада најизвеснија будућност сваког без изузетка остаје тема пред којом се затварају очи као пред ружним сном.

Тему смрти нико од великана историје није заобилазио, но у данашњем друштву она је сведена само на део црне хронике. Како се постиже очување живота на Земљи и стицање вечног на небу кроз сећање на смрт – тек о томе се данас мало говори. Ако живот евидентно већ постоји, онда свакако треба усмерити сву пажњу на његовог Саздатеља, сазнати његове намере и усмерити своја дела у складу с његовим нормама. Дијаметрална супротност савременим теоријским погледима на еволуирало постхуманистичко друштво је православни монах – схимник, равноанђеоски свечовек.

Становишта ова два идеала налазе се на крајње супротним странама, јер се идеја схимника заснива на вери у Бога,

док се постхуманистичко друштво заснива на идеологији еволуције, у чијој позадини стоји атеизам.

У савременим уметничким токовима извор надахнућа јесу уметност „акције“ и футуристички свет роботике као производи модерних достигнућа из области технологије, микробиологије и генетског инжењеринга. Тежња данашњих научника да направе постхуманистичког човека, киборга, звучи нестварно, као научна фантастика, али на основу постигнутих резултата, рекло би се да су наомак остваривању свог циља. Историчар Јувал Ноа Харари, са Јеврејског универзитета у Јерусалиму, сматра да је наша врста на добром путу да постане више вештачка него биолошка. Многе компјутерске игре, анимирани и играни филмови испуњени су представама развијеним на основу претпоставке како би могао изгледати свет у блиској будућности. Сходно томе, како су представили својим виђењем социолози и уметници футуристи, пред нама стоји свет преиспуњен мраком и насиљем, свеопштим падом морала, постчовечанство деградираних хуманистичких вредности.

Савремени човек, немајући вере, очајнички вапи за овековечењем својег биолошког бића, с надом да ће своју кончину отклонити или одложити пренебрегавајући своје порекло у божанском стварању.

Насупрот грубо еволуираном човеку ега,

Дијаметрална супротност савременим теоријским погледима на еволуирало постхуманистичко друштво је православни монах – схимник, равноанђеоски свечовек.

Схимник је теолошки сведок специфичног стила живота, којег се прихватају само ретки међу људима.

стоји изворно саздан благи свечовек. А изворно саздани благи свечовек, у начелу, остварује се у фигури монаха – схимника. Схимник је теолошки сведок специфичног стила живота, којег се прихватају само ретки међу људима. Изузетно благе нарави, продорна бистра ума, увидевши заведеност обманутог света, он читав свој живот посвећује задобијању истинске, преизобилне, неугасиве пламтеће радости. Тај пламен радости чува се у срцу, у специфичним и најзахтевнијим условима, под строгом пажњом и с великом обазривошћу, јер га и најслабији ветрић сујете и егоизма може угасити.

Схимници су они који су се целим својим животом устремили

ка Првоуметнику, који су се приљубили Богу као свепривлачног. А они, привучени, заличили су на свога Саздатеља. Они су ти који су се од Првоуметника учили највећој уметности – уметности живљења. У друштвеној средини у којој обитавају, они зраче позитивним сведочанством, изазивајући осећање пријатности. Друштвена средина, препознавши особине и силу Првоуметника код схимника, усмерава своју пажњу к њима, привучена силом задобије-

ном од Свепривлачног. Али као и код уметничких дела, јавност тешко разликује веродостојне од опонашајућих уметника живљења. Код схимника постоји и тежња да се сакрију од јавности. Њима је једино битно освечочење њихових дела пред Првоуметником, пред оним који једини зна да процени вредности, да предочи недостатке, да их благо коригује и ободри на даље усавршавање.

Уметност схимника заснивала се на акцији непрекидне молитве у свеноћном бдењу и пошћењу. Трудећи се у рукодељу, које се састојало у предењу вуне, ткању врећа и сликању икона, зарађивали су новац који би одмах раздавали сиромасима, не остављајући ништа за себе. Све што су радили било је конструктивно и јасно, организовано и корисно. Једна од главних њихових акција било је уздржавање од све хране осим хлеба и мало соли са водом. То уздржавање није било због земаљских посматрача, већ због Првоуметника, тако да су се његови схимници уздржавали свагда и доживотно. Тако се акционистичко друштво, познато као „монашко општежиће”, претворило у обиталиште савршене хармоније и организације, слично каквој кошници и мравињаку. Никада се нису лењили ни празнословили и све су радили заједнице ради и ради очувања живота на Земљи, баш као и пчеле. Сваком схимнику је драже било да не једе, само да његов брат или било какав Божји угодник има да утоли глад. То су били људи који све подносе, све трпе и увек се радују. Храбро су исповедали своју уметност и неговали је до смрти.

Предивно је то што нам Бог, као неисцрпна инспирација, давши нам елементе за стварање, даје још и идеје шта створити, како и зашто. Још се суптилност Божјег деловања огледа и у начину на који нам пружа, а ми примамо, идеје. Бог нас разним животним околностима инспирише, надахњује (у оном степену колика је наша љубав према предмету или појави инспирације) и наводи до одређене стваралачке мисли, па у датом моменту тако неприметно и тако ненаметљиво, мотрећи на наше хтење,

Изузетно благе нарави, продорна бистра ума, увидевши заведеност обманутог света, он читав свој живот посвећује задобијању истинске, преизобилне, неугасиве пламтеће радости.

Тај пламен радости чува се у срцу, у специфичним и најзахтевнијим условима, под строгом пажњом и с великом обазривошћу, јер га и најслабији ветрић сујете и егоизма може угасити.

пушта мисао као готово решење у наше мисли, која је као светлост која одједном обасја мрак у којем смо лутали. Долазак мисли делује као да се разданило и све постало јасно и осветљено. А тако јасно и осветљено бива јер нас је сам он, као врховна светлост, посетио. Зато се у илустрацијама тренутак добијања идеје приказује паљењем сијалице над главом просвећеног. Господ сиђе,

Упознавши схимника, човек упознаје одраз љубави Божје.

виде наш труд и упали нам светло. Како узвикује свештеник на Литургији пређеосвећених дарова: *Свейлосѣи Христѣова ѣросвећује све!*

Попут доброг уметника, добар човек започиње свој живот да гради од Бога као целине. Дobar је схимник благи свечовек, који свој живот утемељује на целини, на тврдом камenu, и живот се његов не може пољуљати. Љубав схимника положена је на целину и зато се његова радост не може разочарати и угасити. По делу стварања закључујемо да је прва особина Првоуметника љубав и извор љубави, а даље да је светлост и извор светлости, кротости и милости. Схимници монаси су ти који су потпуно посвећено кренули у потрагу за лицем Божјим, који су се одрекли све лепоте овог света и приљубили се њему.

Као један од најређих који су докучили лепоту створеног света и задовољили се уживањем у

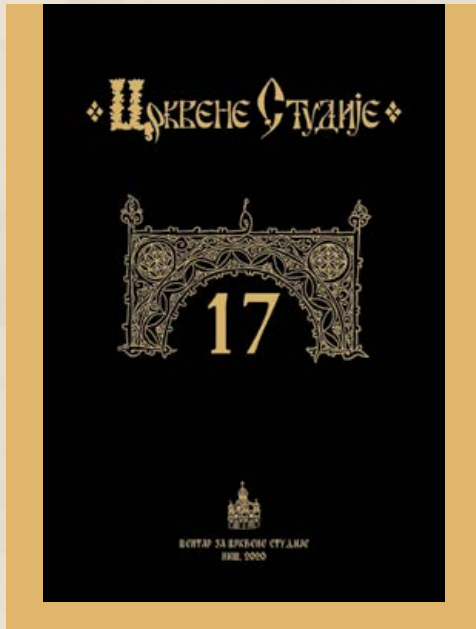
њему, схимник се не задовољава само уметничким делом, већ одлази корак даље ка упознавању Првоуметника, који богатством својих врлина ни за цео живот упознавања и бивствовања са њим не може довести тражитеља до потпуне

спознаје. Уметник преноси своју импресију на платно, то јест опонаша оно што је видео или спознао. Схимници су уметници који, видевши Бога и доживевши силу љубави која се излива од њега, вешто преносе своје импресије љубави на свет око себе. Благим речима молитве они сликају своју душу љубављу Божјом, као и душе оних за које се моле. Упознавши схимника, човек упознаје одраз љубави Божје. Зато су схимници савршени уметници, који су се уподобили Првоуметнику и сами постали савршено дело Божјег стварања. Ако су уметници ти који најбоље могу да препознају трагове стваралаштва у нечему, онда су схимници свакако уметници који су у створеном свету препознали савршени траг савршеног Створитеља. ■

Зато су схимници савршени уметници, који су се уподобили Првоуметнику и сами постали савршено дело Божјег стварања.

Стефан Пешић,
Схимници,
акрил на платну
100x140cm

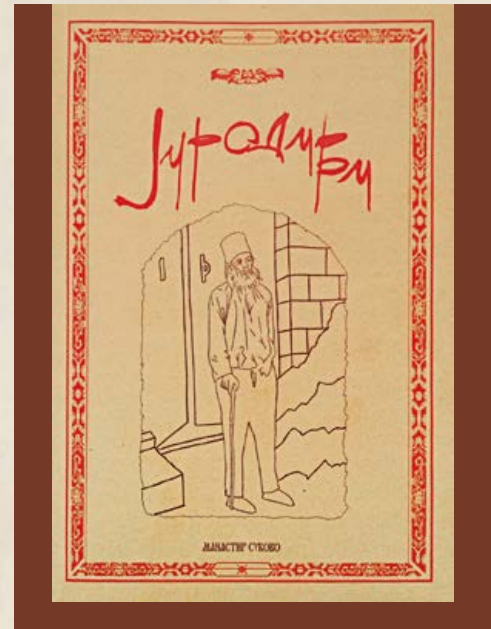
СЕДАМНАЕСТИ БРОЈ ГОДИШЊАКА ЦРКВЕНЕ СТУДИЈЕ

Црквене студије,

Година XVII, Број 17, Ниш:

Центар за црквене студије, Универзитет у Нишу, Центар за византијско-словенске студије, Међународни центар за православне студије, 2020.

Након великог успеха који је Центар за црквене студије, заједно са својим саиздавачима, Центром за византијско-словенске студије Универзитета у Нишу и Међународним центром за православне студије, постигао 2019. године, објављивањем два тематска броја *Црквених студија* и посебног издања двотомног зборника исте садржине, под насловом *Свети Сава и осам векова Српске цркве*, поводом обележавања осамстогодишњице оснивања Српске православне цркве, ове године изашао је и нови, седамнаести број реномираног годишњака. Он садржи тридесет три оригинална научна рада, подељена у четири тематске целине, са још четири актуелна приказа и извештајем о активностима центара између овог и претходног броја, све укупно на 497 страна. Између осталих, у овом броју истичу се студије Милана Кострешевића о рецепцији Јаковљеве посланице у источној и западној цркви, и Спироса Пападопула (на енглеском) о грчким преводима латинских агиографских текстова током средњег византијског периода, као и приказ Слађане Ристић Горгиев, рецензенткиње недавно објављене монографије Јаниса Какридиса о аргументацији код православних Словена, и приказ нове књиге Драгише Бојовића, *Српска књижевност и Свето љредање*, који је потписао професор др Александар Наумов. ■

ПРЕВОД ЖИТИЈА ЈУРОДИВИХ

Јуродиви,

Суково: Братство Манастира Успења Пресвете Богородице 2020.

С благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, братство Манастира Успења Пресвете Богородице у Сукову уредило је и објавило нову монографску публикацију. Овога пута реч је о три житија Христа ради јуродивих: Атанасија Андрејевића Сајка из Орела, Старца Пајсија Кијево-Печерског и подвижнице Серафимо-Дивјејевског манастира, Пелагије Ивановне Сребреникове. Део превода ових житија са руског преузет је из необјављених хиландарских превода, а остатак је сачинила Драгана Тодоровић. Монографија обима 236 страна, објављена је у тиражу од 1500 примерака. Христа ради јуродиви (луди) су нарочита категорија светих, карактеристична за православну хришћанску веру. Смисао ове врсте подвига дочаран је нашој читалачкој публици деведесетих година прошлог века, када је студију о њима објавио блаженопочивши игуман хиландарски, архимандрит Пајсије (Танасијевић). У уводу овог издања употребљен је његов предговор другом издању те студије, које је публиковано 1996. године. „Јуродство значи правити се луд, али значи и бити луд – за Христом. Из те речи ‘луд’ исјава тајна највећег подвига православног хришћанства. Они Христа ради излажу себе ударцима људске суровости и наталоженог гнева, себе чине сметлиштем на које људи избацују сву своју нечистоћу, горчину и бес, и молитвом превијају ране“ – стоји, између осталог, у овом предговору. ■

Протојереј ставрофор
др Милош Весин

ЈАВНА ИСПОВЕСТ ЈЕДНОГ ЧОВЕКА

Ненад Гиздавић,
Дешавања у мени,
Прокупље, 2018.

Сведоци смо веома жалосне, али све присутније и пуне непокоја појаве у нас Срба, да је болно велики број оних наших сународника који посташе острашћени зависници од такозваних програма „показивања стварности“ (reality show). Није највећи проблем болног губљења времена око нечег тако безвредног само у томе што многи, у власти те зависности,

Вредност овог заиста исповедног дела јесте, пре свега, у храбрости и решености да се на неулешан и неизвештачен начин свој пример пружи другима као молитвени залог нашег заједништва у вери. Постају неми посматрачи нечије туђе, па уз то и изопачене „стварности“, него што се у том истом, залуд изгубљеном времену пропушта непоновљива прилика за уочавање своје сопствене стварности, онакве каква она заиста јесте, али и каква би требало да буде. Неулешане, немаскиране, ненашминкане, неизвештачене, али и без нахушкане агресије и скрнављења људскости без премца. О скрнављењу боголикости сваког људског бића да и не говоримо. То уочавање, а заправо – суочавање, могуће је једино у додиру са одсјајем из огледала из кога кроз наше лице проговара, признајмо, нашим нема-

ром затамњен и ућуткан лик Онога по чијем смо образу и подобију саздани.

Брат Ненад Гиздавић нам својом, по броју страница невеликом, али по садржајној дубини и искрености и те како значајном књигом *Дешавања у мени* указује на оно заиста једино потребно показивање стварности, а то је стварност неопходности покајања. Вредност овог заиста исповедног дела јесте, пре свега, у храбрости и решености да се на неулешан и неизвештачен начин свој пример пружи другима као молитвени залог нашег заједништва у вери. Не штедећи себе од самоосуде, али без ичега патолошког у тој самоосуди, зарад странпутице којом је у животу кренуо, а са које га је Господ на заиста чудесан начин преусмерио ка покајној стази, аутор нам питким језиком и веома сажето даје опис свога детињства и младости. Говорећи о свом полаганом препуштању криминалу, наркоманији и свеопштој животној заблуделости, брат Ненад се не размеће својим „подвизима“ негативца, већ добронамерно упозорава на сву погубност неограничене и злоупотребљене слободе.

Говорећи о свом полаганом препуштању криминалу, наркоманији и свеопштој животној заблуделости, брат Ненад се не размеће својим „подвизима“ негативца, већ добронамерно упозорава на сву погубност неограничене и злоупотребљене слободе.

Мада је писац сам поделио своје дело на неколико тесно повезаних одељака, слободни смо да овде укажемо на оне, хронолошки повезане, суштинске делове ове заиста необичне књиге:

- 1) детињство, 2) младост и улазак у свет криминала, дроге и распусног живота,
- 3) клиничка смрт као последица два убода ножем и период коме у трајању од петнаест дана,
- 4) осамнаест неизвесних месеци лечења, 5) дуго депресивно стање током лечења и после лечења са очигледном будућношћу инвалида, и коначно - б) нови живот на уској стази покајања.

Признајем да сам се, читајући прве странице Ненадове исповести, не једном запитао зашто све ово аутор жели да подели са својом браћом и сестрама у истој вери, нади и љубави. Одговор сам пронашао у речима зарад којих сам се и одазвао на ауторов позив да напишем предговор његовом делу, речима којима Ненад Гиздавић даје „расплет“ свих својих животних дешавања, када каже: „Нисам никакав подвижник, молитвеник, теолог, филозоф, психолог... Ја сам само обичан покајник у покушају...“ Речи *обичан*

покајник у покушају зазвучале су ми толико искрено и спонтано, а истовремено и снажно, да сам у трену престао да се питам да ли је или није било потребно са овом исповешћу излазити „пред свет“. Ненад заправо и не „излази пред свет“, али и те како жели да наш православни српски „свет“ буде сведок његовог излажења пред Господа, али и да свако од нас, по мери вере и снаге у себи, исповедно изађе пред Христа.

Ненад Гиздавић је свестан да сам сноси одговорност за све своје поступке. Он не тражи „кривца“ у другима, не оптужује „околности“, као што не посеже ни за самооправдањима, па зато и вели: „Нећу у множини, да смо ми ово и оно, грехови су моји. Ја сам их чинио. У јединици се све и на исповести прича.“

Тим речима брат Ненад нас не суочава само са својим пређашњим слабостима, него нас искуствено подучава, а да му то по скромности и није намера, о томе какав би увек требало да је приступ светој тајни исповести. Потресно је, али и те како драгоцено Ненадово суочавање са новонаста-

лим стањем инвалидитета, којег он не проклиње и не тужи над собом, него се напротив радује, јер каже: „Постао сам физички спречен да даље живим без кочница, граница и устручавања, јер сасвим је извесно на којој страни бих завршио.“

Живети без кочница, ма како то можда „ослобађајуће“ звучало, представља заправо највећи степен одсуства сваке слободу, у чијем је корену – одговорност. Одговорност према себи, али исто тако и према другима око себе.

Вредност Ненадове јавне исповести, јер књига *Дешавања у мени* и јесте јавна исповест, јесте и у томе што њен аутор није подлегао очајању, него је покајничким трудом и вољом ломио нимало безопасна копља депресије у себи, те зато и може да поручи: „Увек ћу радије изабрати да будем покајник него очајник.“ Колико ли је око нас неуспелих покајника, и то само зато што нису довољно желели, хтели, или се ни најмање нису потрудили да се извуку из опаке замке очајања? Наравно да ни сва наша жеља, ни хтења, као ни труд, не могу сами од себе донети плода ако се не обратимо Господу. Брат Ненад данас није „само“ верник, него он из сопственог искуства зна да нам се Бог открива и јавља једино ако га тражимо.

Пут Ненадовога боготражитељства је био препун ризика, опасности и тегоба, али је *глас њих и њиханак* прострујао Ненадовим бићем, те зато ону драгоцену нит, а заправо котву која га не престано држи уз Господа – молитву, не схвата ни обичајно, ни магијски, него у свој пуности њене снаге. Зато и пише: „Молитва је разговор са Богом и ту се не изражавају жеље.“ Вредност ових речи не умањује чињеница да су оне, као и многе друге речи из ове књиге, а аутор то и не крије већ радосно објављује, или светоотачки надахнуте, или пак директан навод неке светоотачке мудрости, коју је аутор чуо и запамтио, многе и записао, па у свој потресни животопис вешто уткао. ■

Речи ОБИЧАН ПОКАЈНИК У ПОКУШАЈУ зазвучале су ми толико искрено и спонтано, а истовремено и снажно, да сам у трену престао да се питам да ли је или није било потребно са овом исповешћу излазити „пред свет“.

ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР МИЛАН НИКОЛИЋ (1952–2020)

Протојереј ставрофор Милан Николић (1952–2020) био је један од најобразованијих свештеника у граду Нишу. Након свршене богословије, желећи да студира и да изађе у сусрет изазовима друштвених наука, уписао је и успешно завршио студије социологије. У једном животном тренутку схватио је да жели целокупан свој живот и рад да посвети својој цркви.

Након рукоположења 1996. године и постављања на место пароха у Лесковцу, имао је благослов и поверење Његове светости Патријарха Иринеја, тада Епископа нишког, да интелектуалним радом допринесе активностима цркве. У начину на који је он, онда као лесковачки парох, повезивао градске медије, градске институције и цркву, показали су се најбољи плодови његовог образовања, као и одговарајућег умећа комуникације, коју је и касније примењивао у својој служби.

Са светима
упокој Христe,
душе слугу
Твојих, тамо
где нема
ни болести
ни жалости,
ни уздисања,
но где је живот
бесконачни!

Доласком на место пароха у Нишкој Бањи 1999. године, отпочео је други период у његовом животу, искуство пастира који се на свестран начин посвећује својој служби.

Уочио је у томе од најбољих духовника, пре свих од знаменитог игумана Илије, који је у то време служио у околини Ниша, а након свог одласка из ових крајева своју бројну духовну децу усмеравао да се обратe њему. Отац Милан је својим трудом привукао пажњу многих, од учених студената теологије до простих боготражитеља и намерника из народа. Пажња и љубав којом су му људи узвраћали остала је приметна и након његовог умировљења, све до последњег дана његовог живота, имајући у виду начин на који су му се обраћали и интересовали се за њега.

Врата његовог дома била су отворена за све. Он је са својом породицом, госпођом Добрилом и децом Данијелом и Далибором, двадесет четири сата дневно служио својим парохијанима. Свако ко је имао потребу да буде саслушан, могао је да се обрати оцу Милану, да уђе у његов дом и да добије све што му је потребно, од духовне до материјалне подршке, разговора, савета, исповести и молитве. Сву пажњу народа који му је долазио он је преумеравао ка Богу. Свакодневно је, нетипично за парохијског свештеника, читао велики

број молитвословља за здравље људима који су му долазили с многих страна, никада не прихватајући заслуге ни похвале за то, чак ни после живих духовних посведочења којима је Господ на те молитве одговарао.

Није се његова пастирска служба само на томе задржала. Као парох у Нишкој Бањи предузео је велики труд на обнови једне од цркава у својој парохији, Храма Светих архангела у Првој Кутини. Обилазећи Брзи Брод, још једно од многољудних насеља његове парохије на периферији Ниша, уверио се у многе невоље с којима су се становници овог места суочавали, од социјалних до духовних. Отац Милан је својим снагама, без икакве подршке општинских и градских власти, само на основу добровољних прилога истакнутих појединаца и верног народа, подигао у овом насељу велелепни Храм Света три јерарха, муко трпно се трудећи наредних година на свему

што је било потребно да би се тај објекат легализовао. Јула 2011. године, Његова светост Патријарх Иринеј поставио је оца Милана на место старешине и првог пароха брзобродског.

Отац Милан је са још већим интензитетом развио свој пастирски рад и служење, организујући читаво ово нишко насеље око цркве, окупљајући народ свих година и покрећући важне грађанске иницијативе.

Био је један од ретких нишких свештеника који је свесрдно подржавао рад Центра за црквене студије, удружења научних истраживача из Ниша који изучавају православну традицију, присуствујући свим значајнијим манифестацијама ове установе. То показује да отац Милан ни у старијим годинама није заборавио своју младалачку посвећеност науци и светоотачкој литератури. Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније осветио је Храм Света три јерарха у Брзом Броду јула 2018. године, када је протојереј Милан Николић добио и највише свештеничко звање протојереја ставрофора, са правом ношења напдног крста.

Упокојио се у Господу 4. априла 2020. године.

МИЛАН МАНДИЋ (1980-2020)

Дана 11. априла 2020. године у Клиничком центру Ниш упокојио се г. Милан Мандић, дугогодишњи певач и члан управе Црквене певачке дружине „Бранко“, у својој четрдесетој години живота. Оставио је неизбрисив траг у раду нишког хора, дајући немерљив допринос у певачком, али и организационом и сваком другом погледу. Име Милана Мандића уписано је златним словима у историју хора, а у срцима и сећању певача остаје упамћен као ревносни хришћанин, драг пријатељ и надарен певач. Блага и кротка нарав, брза и непосредна комуникација са свима, насмејано лице и топле речи овог великог човека, освајали су све пријатеље Црквене певачке дружине „Бранко“ широм планете. На вечни починак испратиле су га супруга Наташа и кћи Андреа, родитељи и брат са породицом, а на четрдесетодневном парастосу, са сузама у очима и великом љубављу, његов хор певао му је заупокојену службу.

Са светима упокој
Христe, душе слугу Твојих,
тамо где нема ни болести
ни жалости, ни уздисања,
но где је живот бесконачни!

ДР МИОДРАГ ЛАЗИЋ (1955-2020)

Дана 14. априла 2020. године, упокојио се у Господу др Миодраг Лазић, руководилац Ургентног центра Клиничког центра Ниш и чувени српски хирург. Студије медицине завршио је у Нишу. У својој тридесетој години постао је један од најмлађих хирурга тадашње Југославије. Као добровољац управљао је ратном болницом у Српском Сарајеву од септембра 1992. до фебруара 1996. године. За то време је кроз болницу прошло око 15.000 рањеника, а доктор Лазић је извршио преко 3.500 операција. Поред вођења записа о збрињавању рањених бораца и цивила, од којих је настао његов чувени *Дневник рајној хирурџи*, др Миодраг Лазић је тих година написао шеснаест стручних радова, учествовао на три велика међународна конгреса и стекао звање примаријуса. Његова светост Патријарх српски г. г. Павле одликовао га је Орденом Светог Саве 1994. године. Исте године био је награђен и од стране Војске Републике Српске Медаљом „Милан Тепић“ за храброст, а двадесет година након рата одликовао га је председник Републике Српске Орденом „Крст милосрђа“. Грађани Ниша и целе Србије са великим болом дочекали су вест о губитку овог великог човека. Затворени у својим домовима услед здравствених мера, они су исте вечери одали пошту свом лекару дуготрајним аплаузом са својих прозора и пуштањем композиције *Марш на Дрину*, према његовој последњој жељи. Др Миодраг Лазић постхумно је одликован Орденом Светог Романа првог степена, највишим признањем Православне еперхије нишке, који је његовој ћерки уручен на Видовданској академији 2020. године. На сам дан празника одржан је помен др Миодрагу Лазићу на нишком Новом гробљу, којем је присуствовало око двеста педесет његових сабораца и сарадника из Борачке организације „Илиџански борац“ из Српског Сарајева.

ВАСКРШЊЕ СЛОВО ЕПИСКОПА НИШКОГ Г. АРСЕНИЈА

Драга браћо и сестре, драга ми у Христу децо духовна, који сте данас у време пандемије вируса корона били спречени да учествујете у светој литургији и празник Васкрсења Господа нашег Исуса Христа дочекали и прославили у својој домаћој цркви са својим породицама, најсрдачније вам честитам овај празник победе живота над смрћу, најрадоснијим хришћанским поздравом, који је истовремено и поздрав наше наде и утехе: Христос васкрсе!

Емитовано
на таласима
Радија Глас
Епархије
нишке, на
празник
Васкрсења
Господњег
2020. године

Знам колико је свима вама било тешко да не учествујете у оној радосној васкршњој ноћи, која је светлија од свакога дана, и да заједно појемо тропар Васкрсења: „Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и онима који су у гробовима живот дарова!“ Радост те васкршње ноћи не познаје само онај који није у њој никада учествовао.

Света четрдесетница и празник Васкрсења ове године су можда и најтежи у нашем животу. Али не клонимо духом! Не будимо маловерни, већ све своје наде положимо у васкрслог Господа! Господ нам поручује: „Трпљењем својим спасавајте душе своје.“ Сада нам је трпљење потребније него икада. У ове дане када смо принуђени да време проводимо затворени у својим домовима, када смо лишени оних најмањих животних радости, да будемо са нашим ближњима, да се држимо са људима које волимо, па чак и ствари која нам се до скоро чинила обичном и свакодневном и на коју нисмо до сада обраћали пажњу, а то је слобода кретања.

Ипак, нама хришћанима најтеже од свега пада немогућност да саборно учествујемо у светим литургијама и да на наш највећи празник, Васкрсење Христово, будемо лишени учешћа у заједничкој чаши Тела и Крви Христове. Ускраћени смо за све то, али нисмо ускраћени за молитву. Зато, драги моји, домове ваше учините домовима молитве, а своје слободно време претворимо у дела љубави и милосрђа. Покажимо својим ближњима колико их волимо, указујући им потребну

пажњу, бригу и старање. Овде пре свега мислим на наше најстарије, којима је наша брига и помоћ сада најпотребнија. Морамо бити свесни да су све ове мере предузете како би се сачували људски животи, а оне су привремене.

Молимо се васкрсом Христу да одагна од нас ову страшну заразну болест од које страда цео свет и да Господ дарује здравље свима онима који су од ње оболели. Молимо се Господу и за наше лекаре и све здравствене раднике, који су показали у овим тешким тренуцима дивовску храброст, не штедећи своје животе да би помогли другима. Молимо се васкрсом Господу и за упокојење душа свих наших ближњих који су изгубили битку против овог невидљивог и надмоћнијег непријатеља, у нади на васкрсење и живот вечни.

Драга браћо и сестре, нека је свима вама срећан и благословен данашњи празник, који проводите у кругу својих породица! Нека вам васкрсли Господ дарује здравље и изобиље своје божанске благодати. А свима нама нека дарује снаге да истрајемо у овој нашој заједничкој борби против ове тешке и опаке болести. Бог вас благословио!

**ХРИСТОС
ВАСКРСЕ!**

Најлепши, најсветлији и најрадоснији хришћански празник, Васкрсење Христово, отвара нам врата Царства небеског. Сам Бог у личности Господа Исуса Христа

силази из Очевог загрљаја, улази у свет, време и простор, и облачи људско грешно одело, које представља завесу његовог божанства. Он поживе с нама и освети ову планету која се Земљом

зове, да би она била благословена колевка човеку, од Адама, па до данашњих дана. Прими страдање, смрт и васкрсење и вазнесе се на небо, севши са десне стране свога Оца да суди живима и мртвима. И данас живо осећамо десницу Божју, која нас подиже из греха овога света и води тихом пристаништу, Царству небеском, припремљеном онима који га љубе. У ове дане светског искушења и пандемије која нам је цркве затворила, уздајмо се у васкрслог Христа који спаја небо и земљу, који је лекар и исцелитељ душа и тела наших, који нас грешне чини праведнима, болесне здравима, уплашене храбрима, који мржњу претвара у љубав и који нас кроз капију смрти води у царство бесмртности. Христос воскресе!

Емитовано на таласима
Радија Глас Епархије нишке,
на празник Васкрсења Господњег
2020. године

Подсећам себе и све вас да је Свети апостол Павле у својој посланици још пре више од две хиљаде година казао: „Да Христос није васкрсао, узалуд би била вера наша!“ Заиста, основни темељ, снага

и сила која се даје овоме свету и човеку као миљенику Божјем у њему, и које црква преноси, ево, више од две хиљаде година, јесте истина васкрсења, истина победе над смрћу. Нека је срећан празник! Нека се ваши домови пуне радошћу, овом великом тајном победе над смрћу, победе живота, и нека заиста у нашим срцима, у нашим домовима, у нашим односима увек буде Христос међу нама. Увек нека сија, нека нас снажи и крепи његова богочовечанска личност и истина коју је донео на овај свет, победивши смрт, ђавола и грех. Христос васкрсе! Ваистину васкрсе!

Из васкршњег слова
протојереја Светислава
Петровића, старешине
Храма Светог Луке
у Нишу

Христос Васкрсе!

Christ Ressuscité!

ქრისტე აღდგა!

Hristos Înviat!

Mesih yükseldi!

Cristo ha resucitado!

Krist je Uskrsnuo!

Քրիստոս յարեալ!

Данашњи дан треба да носимо у срцу током читаве године, да га се сећамо, да памтимо велику победу Христову над смрћу и да знамо да је жалац смрти, како каже Свети апостол Павле, отупео,

Из васкршњег слова протојереја Зорана Филиповића, старешине Храма Светог Николаја у Нишу

да је смрт побеђена и да она више нема силе над нама. Ми смо, Срби, паметан народ, интелегентан, и вазда се бојимо да нас неко не превари, да не

будемо обманути, да нас неко не одведе у пропаст. А немамо много поверења, немамо много наде на Господа и врло често због тога на себе узимамо ствари које нисмо спремни да изведемо до краја, узимамо на себе одговорности које нису наше, које су туђе, мешамо се свакоме у његову дужност, свакоме у његову одговорност и оно што му је Бог дао. Са васкрсењем Христовим сва сила вражја пада – тако треба да падну и наша брига и наш страх и наше неповерење. И да знамо да оно што нам је Господ ставио на плећа, да то треба у миру да изнесемо, радујући се Господу, знајући да нам је то на корист и да ће нас Господ подићи чак и из пепела, из мртвих, да ће нам даровати вечни живот. Кад је тако, онда треба сваки од нас да се забрине за оно што је његова одговорност, његова дужност, дакле за своје. А оно што му је Бог ставио на плећа, за то му је дао и снаге и благодати да то може до краја да изнесе – не нешто друго за шта му није дао ни одговорности ни права да се у то меша. Нека ова ствар буде на уму сваком Србину и сваком човеку у овој земљи и свуда на свету вазда, да са надом на Господа и на његово васкрсење живимо, не у кризи, у патњи и свакодневном страху, већ у радости и поверењу у Господа, да тако добар крај доживимо. ■

Кoliko се савршенство огледа у једноставности, о томе нам сведоче речи васкршњег тропара. У овој лепоти речи коју приносимо Господу у цркви, смештена је цела истина наше вере, а у њима

је и темељ наше вере. Господ који је васкрсао, смрћу смрт уништио и свима у гробовима живот даровао, заправо је донео свим људима, његовој деци и његовој творевини, могућност вечнога живота – тако што је својим васкрсењем победио највећег непријатеља човековог, а то је грех и смрт. Није циљ васкрсења био да Господ покаже своју моћ и јачину у односу на човека. Када је Господ васкрсли као Бог својим васкрсењем победио сатану и својом човечанском природом победио грех у свету, и тако као Богочовек, васкрснвши, донео је нама људима могућност вечнога живота. Најрадоснији догађај, дан васкрсења Господњег, није само догађај који се имао збити, него се кроз цркву и у цркви и дан данас преноси и збива, најпре у лепоти богослужења и радости ишчекивања дана васкрсења Господњег. Господ је својим васкрсењем победио страх и дао је човеку снагу да може и у овом свету таме да се погледа очи у очи са истином, зато што изнад себе имамо васкрсење Господње, имамо победу живота над смрћу. Пасха значи прелазак из смрти у живот, јер Господ васкрсавајући води са собом и наше прародитеље Адама и Еву и све нас који смо зачети у греху. Господ својим васкрсењем, дарујући могућност спасења, својим сунцем, својом радошћу и светлошћу васкрсења обасјава и највећег грешника. ■

Из васкршњег слова протојереја Предрага Радосављевића, старешине Храма Св. цара Константина и царице Јелене у Нишу

Желим вам да овај празник, који је фестивал радости, живота, победе живота над смрћу, нетрулежности над трулежношћу, вечности над оним што је пролазно,

буде и у вашем дому све оно

Из васкршњег слова протојереја Ивана Цветковића, старешине Храма Свете Петке у Нишу

што понајбоље доноси кроз живот сваког од нас. Проживљавамо, макар ове године, период који и није најсјајнији што се тиче здравствене ситуације, али овај празник

нам заиста говори колико је васкрсење као централни догађај у животу цркве нешто што потпуно осмишљава на православан и правове-ран начин оно за шта ми живимо и постојимо. Желим вам да овај празник проведете у хармонији са својом породицом и у литургијски активном животу – онима који на сам дан празника, сходно санкцијама, нису у могућности да се причесте, биће свих наредних дана у цркви дата та могућност. ■

Χριστός Ανέστη!
Christ is Risen!
Христос Възкръсна!
基督復活了!
Krishti u Ringjall!
Christus Ist
Auferstanden!
Cristo è Risorto!
Христос Воскресе!

Славећи васкрсење Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа, ми не прослављамо просто само један догађај из историје спасења, већ прослављамо сам смисао нашег православног живота.

Да није било васкрсења Христовог, овај живот би заиста био, по речима Јустина Ћелијског, једна воденица смрти. Међутим, пошто је Господ

Из васкршњег слова протојереја Бобана Стојковића, старешине Храма Васкрсења у Нишу

васкрсао из мртвих, окусио смрт и био предан смрти ради нас и ради нашега спасења, ми се радујемо особито о овом празнику, који је темељ и суштина саме хришћанске вере. Нажалост, због ове опште пандемије у свету, ми смо спречени да у својим храмовима прославимо Васкрсење Господа Исуса Христа. Али у исто време смо позвани да као хришћани будемо одговорни, и према себи и према ближњима, и према Богу и према властима, зато што бити добар хришћанин значи бити одговоран хришћанин. Васкрсење је управо победа живота над смрћу; зато се и надамо да ћемо, као много пута до сада, када смо побеђивали и наше духовне и наше телесне страсти и наше болести, и духовне и телесне, са надом на васкрсење и у васкрслог Христа победити и ову пошаст која уништава сав људски род. Нека би Господ дао да, после свега што нам се десило, ми као људи будемо бољи, да се прочистимо, да се духовно очистимо, да спознамо, да наш живот не буде исти као што је био пре ове болести која обузима цео свет. На тренутак, овај вирус нас је подсетио да није све у материјалном, да није све у тој журби, у нестрпљивости у којој смо били пре ове епидемије. Нека би Господ дао да вером у њега и наше душе васкрсну, да бисмо се заједно са њим нашли тамо где се непрестано слави распети и васкрсли Господ Бог, а то је Царство небеско. ■

МОЛИТВЕНА ПОДРШКА СВЕШТЕНСТВУ И НАРОДУ ЦРНЕ ГОРЕ

С благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, у Нишу је 19. фебруара 2020. године други пут одржан молебан и крсни ход подршке обесправљеном свештенству и верницима Српске православне цркве у Црној Гори. Молебан Пресветој Богородици одржан је након вечерње службе у Храму Светог цара Константина и царице Јелене, након чега је неколико стотина ве-

рних са иконама кренуло у крсни ход до Храма Светог Василија Острошког у изградњи. Испред храма служен је акатист Светом Василију, а надахнуту беседу одржао је протојереј Предраг Радосављевић, старешина Храма Светог цара Константина и царице Јелене. Нови талас подршке уследио је 14. маја 2020. године, поводом хапшења и задржавања у притвору Епископа Јоаникија и свештеника Епархије будимљанско-никшићке од стране полиције у Црној Гори. Његово преосвештенство Епископ нишки

г. Арсеније издао је саопштење у којем је изразио најенергичнији протест против насиља, те упутио јавни апел властима у Црној Гори за тренутно пуштање на слободу и престанак даљег прогона цркве и њених представника. У знак молитвене подршке Епископу Јоаникију и свештенству, Епископ нишки је 15. маја 2020. године у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу служио молебни канон Пресветој Богородици. Овај канон служен је, с његовим благословом, и у осталим храмовима Епархије нишке.

ОСВЕЋЕЊЕ ЛЕТИЛИЦА НА НИШКОМ ВОЈНОМ АЕРОДРОМУ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је, на позив 98. Ваздухопловне бригаде и ПВО Републике Србије,

свету архијерејску литургију 20. фебруара 2020. године у Храму Покрова Пресвете Богородице, који се налази у саставу Специјалне јединице 63. Падобранске бригаде. Након завршетка свете литургије, Епископ нишки је осветио нови хангар и летилице Војске Републике Србије на нишком војном аеродрому, укључујући оне које су и раније биле у саставу материјалног обезбеђења Војске Србије.

ЕПИСКОП НИШКИ СЛУЖИО СВЕТУ АРХИЈЕРЕЈСКУ ЛИТУРГИЈУ У ХИЛАНДАРУ

Света царска лавра Хиландар прославила је 26. фебруара 2020. године своју ктиторску славу, Светог Симеона Мироточивог. Гост хиландарског братства био је Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније, који је начествовао празничним бденијем и светом архијерејском литургијом. У Хиландар су том приликом пристигли монаси из Манастира Ватопеда и Григоријата, хиландарских келија са Свете Горе, монаштво и свештенство из Србије и српских земаља, као и поклоници са разних

страна. Високопреподобни архимандрит Методије, игуман Манастира Хиландар, упутио је током свете литургије реч благодарности Преосвећеном г. Арсенију.

НАСТАВЉА СЕ ПОДЕЛА ХУМАНИТАРНЕ ПОМОЋИ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније обишао је 12. марта 2020. године села и мештани који живе на крајњим границама Епархије нишке, уз административну линију разграничења са Косовом и Метохијом. Благодарни труду, залагању и помоћи Кола српских сестара из Лесковца, најугроженијим мештанима парохије у Косаничкој Рачи уручена је помоћ у храни, хигијени и опреми за бебе. Епископ нишки са пратњом посетио је село на врху планине Радан и две породице које у њему живе. Затим је у селу Мердаре посетио новоизграђени Храм Светог Николаја

Чудотворца, након чега је обишао још две многодетне породице из околних места. Његово преосвештенство Епископ нишки други пут је посетио парохију рачанску 16. маја 2020. године. Повод новог доласка Преосвећеног владике био је подела хуманитарне помоћи потребитим породицама ове парохије. Чланице Кола српских сестара из Крушевца, Александровца и Лесковца известиле су том приликом Преосвећеног владика о свом досадашњем раду и плановима за даље деловање на пољу добротворне делатности. Православна епархија нишка је 9. априла 2020. године доставила помоћ потребитим породицама из парохија у Медвеђи и Сијаринској Бањи, прикупљену донацијом Хуманитарне организације „Наши Срби“ из Чикага, а посредством Верског добротворног старатељства СПЦ из Београда.

Коло српских сестара из Лесковца, на челу са председницом, гђом Јеленом Ераковић, одлучило је да и ове године за највећи хришћански празник, Васкрс, обрадује пригодним поклонима децу из Медвеђе и околних места. С благословом Његовог преосвештенства Епископа нишког г. Арсенија, деца су организована да са родитељима дођу до храма у Медвеђи и селу Газдару на Велики петак и приме пригодне поклоне уз једно васкршње јаје, поштујући мере о кретању, прописане од стране Владе Републике Србије. Његово преосвештенство Епископ нишки посетио је 17. јуна 2020. године потребите породице парохије сијаринскобањске у селима Маровац и Реткоцер, уручио им помоћ у основним намирницама за живот, а дванаесточланој породици Ве-

личковић осветио је кућу коју им је саградила екипа ТВ серијала „Кућа од срца“. Дана 24. јуна 2020. године, Епископ Арсеније је, заједно са председником Општине Медвеђа и аутором поменутог серијала, присуствовао састанку у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Владе Републике Србије, где је први пут постигнут договор о значајнијој подршци државних власти хуманитарним акцијама Православне епархије нишке.

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ЕПИДЕМИЈЕ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније објавио је 18. марта 2020. године саопштење поводом епидемије „Covid-19“, по препоруци Светог архијерејског синода Српске православне цркве, а на основу указане потребе, у складу са одлуком Владе Републике Србије о проглашењу ванредног стања и донетим мерама

На основу указане потребе, а у складу са одлуком Владе Републике Србије о проглашењу ванредног стања поводом епидемије „Covid-19“, мером, као и донетим мерама за безбедност грађанства, а по препоруци Светог Архијерејског Синода, донетим тако одлуку да се поштовање Васкршњих водика одложи за период Петровског поста.

Обавештавамо свештеништво и верни народ да ово држи да се одгодило у складу са проглашењем ванредног стања поводом епидемије „Covid-19“ мером, као и донетим мерама за безбедност грађанства, а по препоруци Светог Архијерејског Синода, донетим тако одлуку да се поштовање Васкршњих водика одложи за период Петровског поста.

Старија суграђанима који обавезно узимају мере не смеју да извршавају своје дужности, а и да до краја Светог Почињања, препоручујемо да се јавно својим веројасним свештеницима који ће доћи и причастиће их у наредном догађају.

У време поштовања, хришћанима укључујући и оне који су се одлучили да извршавају своје дужности, а и да до краја Светог Почињања, препоручујемо да се јавно својим веројасним свештеницима који ће доћи и причастиће их у наредном догађају.

• С благословом Главног нишког Арсеније

за безбедност грађанства. У саопштењу је исказана одлука о одлагању освећења васкршњих водика за период Петровског поста. Управама градских храмова у Епархији нишкој (у Нишу, Лесковцу, Пироту, Алексинцу, Прокупљу и Власотинцу) наложено је да недељом и празником организују служење двеју литургија, а верном народу препоручено да на свету литургију долази средом, петком и суботом, док су прописане мере на снази.

ВАСКРСЕЊЕ ГОСПОДЊЕ 2020. ГОДИНЕ

На празник Васкрсења Господа Исуса Христа, 19. априла 2020. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је пасхално јутрење и свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светог Духа на апостоле у Нишу, уз саслужење братства Саборног храма. Због прописаних мера забране кретања поводом пандемије „Covid-19“, ове године за највећи хришћански празник није било верног народа. Богослужење је уживо преносила ТВ „Коперникус“.

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ Г. ИРИНЕЈ У ПОСЕТИ СВЕТИЊАМА ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ

Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј дошао је 25. маја 2020. године у дводневну посету манастирима Епархије нишке. Домаћин приликом ове посете био је Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније. У последодневним часовима 25. маја Патријарх српски и Епископ нишки обишли су манастире Светог Георгија у Темској, Светог Јована Богослова у Поганову и Успења Пресвете Богородице у Сукову. Наредног дана високи гост посетио је

манастире Рођења Пресвете Богородице у Височкој Ржани и Светог Илије у Рсовцима. Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј је после десет година поново дошао у Град Пирот, где су га дочекали свештеници са верним народом и мноштвом деце, а градоначелник Пирота тим поводом уприличио је свечани пријем. У остатку дана, Најсветији патријарх и Преосвећени епископ обишли су манастире Светог Димитрија у Дивљани и Светог Стефана у Липовцу.

СВЕЧАНО ОБЕЛЕЖЕНА СЛАВА ГРАДА НИША - ПРАЗНИК СВ. ЦАРА КОНСТАНТИНА И ЦАРИЦЕ ЈЕЛЕНЕ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је у навечерје празника Св. цара Константина и царице Јелене - славе Града Ниша и храмовне славе једног од највећих нишких храмова, 2. јуна 2020. године, свечано празнично бденије у Храму Светог цара Константина и царице Јелене. Прослава овог празника започела је

у присуству верног народа и представника културног и јавног живота града Ниша, нешто скромније него ранијих година, без уобичајене литије, изостављене због мера заштите које су и даље биле на снази. На крају празничног бденија, Епископ нишки свечано је предао лабарум градоначелнику Ниша, а затим се пригодним словом обратио верном народу. На дан градске и храмовне славе, 3. јуна, Његово преосвештенство г. Арсеније служио је свету архијерејску литургију у Храму Светог цара Константина и царице Јелене, у присуству број-

ног верног народа, представника Нишавског управног округа, Града Ниша, Скупштине града Ниша, нишких градских општина, Војске Републике Србије, Жандармерије, Полиције и других истакнутих појединаца и представника културног и јавног живота града Ниша.

ПРОСЛАВЉЕН ПРАЗНИК ПЕДЕСЕТНИЦЕ, СЛАВА САБОРНОГ ХРАМА У НИШУ

Велики нишки Саборни храм прославио је своју црквену славу на празник Силаска Светога Духа на апостоле, 7. јуна 2020. године. Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је свету архијерејску литургију уз са-служење братства Саборног храма и бројних гостију – свештенослужитеља из разних крајева Православне епархије нишке. У наставку свете литургије служена је Вечерња служба Педесетнице. Владика нишки је након тога предводио свечану празничну литију улицама у близини храма. Молитвено учешће у крсном ходу узело је неколико стотина верника, у чијем присуству су затим у порти храма освећени славски дарови. Свечаности празничне литије допринело је учешће војног оркестра Копнене војске Србије,

чланова Нишке црквене певачке дружине „Бранко“, као и бројних представника културног и јавног живота града Ниша.

ОСВЕЋЕЊЕ ЗАСТАВА СПЕЦИЈАЛНИХ ЈЕДИНИЦА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ И ЊИХОВО УРУЧЕЊЕ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је 10. јуна 2020. године чин освећења заставе Специјалне јединице Војске Србије у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу. Чину освећења присуствовао је пуковник др Саша Милутиновић, начелник Одељења за веру Генералштаба Војске Србије, са припадницима 63. Падобранске бригаде и 72. Бригаде за

специјалне операције. У недељу 14. јуна 2020. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније, који је уједно и Архијереј надлежан свештеницима у Војсци Србије, присуствовао је свечаности поводом уручења војних застава 72. Бригади за специјалне операције и 63. Падобранској бригади у Такову.

ВИДОВДАНСКА АКАДЕМИЈА 2020. ГОДИНЕ У НИШУ

Традиционална Видовданска академија, у организацији Православне епархије нишке, Саборног храма Силаска Светога Духа на апостоле, ансамбла Нишке црквене певачке дружине „Бранко“ и Градске општине Медијана, уз подршку Катихетског одбора Епархије нишке, Града Ниша, Команде Копнене војске Србије и осталих нишких градских општина, одржана је 27. јуна 2020. године у порти Саборног храма, на платоу испред Светосав-

ског дома у Нишу. Овогодишњи бeсeдник Видовданске академије био је др Иван Николић, професор Медицинског факултета Универзитета у Нишу. Уредник програма академије био је протојереј саврофор Ненад Микић, а посебни делови ове свечаности били су постхумна додела највишег епархијског одликовања др Миодрагу Лазићу и традиционална промоција „витезова знања“ – најбољих ученика и студената нишких школа и факултета. Више о осталим тачкама и о учесницима програма овогодишње Видовданске академије видите на странама 35-37 овог броја. ■

Медијско-информативна служба
Епархије нишке

СЛУЖЕЊА ЕПИСКОПА НИШКОГ ГОСПОДИНА АРСЕНИЈА

У периоду од 28. јануара до 28. јуна 2020. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније је:

9. фебруара – у Недељу о митару и фарисеју служио свету архијерејску литургију са освећењем звоника у Храму Васкрсења у Нишу;

12. фебруара – на празник Света три јерарха служио свету архијерејску литургију у Храму Светог архангела Михаила у Манастиру Крка (Епархија далматинска);

14. фебруара – у петак Недеље о блудном сину, на празник Светог мученика Трифуна саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његово високопреосвештенство Митрополит загребачко-љубљански г. Порфирије, у Саборном храму Светог Николаја у Карловцу (Епархија горњокарловачка);

15. фебруара – на празник Срећења Господњег служио свету архијерејску литургију у Храму Покрова Пресвете Богородице у Манастиру Ђунис;

16. фебруара – у Недељу о блудном сину служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

20. фебруара – у четвртак Недеље месопусне служио свету архијерејску литургију у Храму Покрова Пресвете Богородице у саставу Јединице специјалне 63. падобранске бригаде Војске Србије;

23. фебруара – у Недељу месопусну служио свету архијерејску литургију у Храму Светог великомученика Харалампиа у Костуру (Архијерејско намесништво пиротско), на дан храмовне славе;

26. фебруара – на празник Светог Симеона Мироточивог служио свету архијерејску литургију у Храму Ваведења Пресвете Богородице у Манастиру Хиландар, на дан ктиторске манастирске славе;

1. марта – у Недељу сиропусну служио свету архијерејску литургију у Храму Светог великомученика Теодора Тирона у Азбресници (Архијерејско намесништво топличко), на дан храмовне славе;

4. марта – у среду прве седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

6. марта – у петак прве седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Храму Светог цара Константина и царице Јелене у Нишу;

7. марта – у суботу прве седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију у Храму Васкрсења у Нишу;

8. марта – у Недељу православља, прву Часног поста служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

11. марта – у среду друге седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Храму Светог Николаја у Алексинцу;

13. марта – у петак друге седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију пређеосвећених дарова у Саборном храму Свете Тројице у Лесковцу;

14. марта – у суботу друге седмице Часног поста служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Николаја у насељу Манастир у Сићевачкој клисури;

15. марта – у Недељу другу Часног поста служио бденије са монашењем уочи Недеље друге Часног поста, а свету архијерејску литургију на дан Недеље друге Часног поста у Храму Светог великомученика Георгија у Манастиру Ајдановац;

12. априла – у Недељу шесту Часног поста, на празник Уласка Господа Исуса Христа у Јерусалим – Цвети, служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

16. априла – на Велики четвртак служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

19. априла – на празник **Васкрсења Господа Исуса Христа** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

20. априла – **другог дана празника Васкрсења Господа Исуса Христа** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

21. априла – **трећег дана празника Васкрсења Господа Исуса Христа** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

26. априла – у **недељу прву по Пасхи** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

3. маја – у **недељу другу по Пасхи** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

6. маја – на празник **Светог великомученика Георгија** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

10. маја – у **недељу трећу по Пасхи** служио свету архијерејску литургију у Храму Светих архангела у Манастиру Концељ;

12. маја – на празник **Светог Василија Острошког чудотворца** служио празнично бденије у Храму Светог цара Константина и царице Јелене у Нишу уочи празника, а на дан празника свету архијерејску литургију у Храму Светог Василија Острошког у изградњи у Нишу;

17. маја – у **недељу четврту по Пасхи** служио свету архијерејску литургију у Храму Успења Пресвете Богородице у Манастиру Суково;

21. маја – у **четвртак недеље пете по Пасхи, на празник Светог апостола и јеванђелисте Јована** служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Јована Богослова у Манастиру Поганово, на дан манастирске славе;

22. маја – у **петак недеље пете по Пасхи, на празник Преноса моштију Светог оца Николаја** служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Николаја у Нишу, на дан храмовне славе;

24. маја – у **недељу пету по Пасхи, на празник Светих Кирила и Методија**, служио свету архијерејску литургију у Храму Васкрсења у Нишу;

28. маја – на празник **Вазнесења Господа Исуса Христа** служио свету архијерејску литургију у Храму Вазнесења Господњег у Медвеђи (Архијерејско намесништво јабланичко), на дан храмовне славе;

30. маја – у **суботу недеље шесте по Пасхи** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

1. јуна – у **недељу шесту по Пасхи** служио свету архијерејску литургију у Капели Светих врачева Козме и Дамјана у комплексу Војне болнице у Нишу;

3. јуна – на празник **Светих цара Константина и царице Јелене** служио свету архијерејску литургију у Храму Светог цара Константина и царице Јелене у Нишу, на дан храмовне славе и славе Града Ниша;

7. јуна – на празник **Силаска Светога Духа на апостоле – Духова** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу, на дан храмовне славе;

8. јуна – на **други дан празника Силаска Светога Духа на апостоле – Духова** служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Лесковцу;

9. јуна – на **трећи дан празника Силаска Светога Духа на апостоле – Духова** служио свету архијерејску литургију у Храму Силаска Светога Духа на апостоле у Власотинцу;

13. јуна – у **суботу недеље прве по Духовима** служио свету архијерејску литургију у Храму Усековања главе Светог Јована Крститеља у Лебану (Архијерејско намесништво јабланичко);

28. јуна – у **недељу трећу по Духовима, на празник Светог великомученика кнеза Лазара и Светих српских мученика – Видовдан**, служио свету архијерејску литургију у Храму Светих архангела у Манастиру Концељ. ■

Медијско-информативна служба
Епархије нишке

Епископ нишки
Арсеније

КОЛИКА ЈЕ ИСТИНСКА ЧОВЕКОВА СЛАВА

Беседа Његовог преосвештенства
Епископа нишког г. Арсенија
на празник Вазнесења, у Храму
Вазнесења Господњег
у Медвеђи

Господ наш Исус Христос се вазнео на небо и сео са десне стране Бога Оца, наравно не у просторном, већ у тајанственом смислу, узевши при том с десне стране Оца и нашу човечанску природу, која је некада била пала и огреховљена, а сада је у њему исцељена и обновљена.

Драга браћо и сестре! Срећан вам празник Вазнесења Господњег, које је слава ваше општине и слава овога светога храма у коме смо се данас сабрали. Данашњим светим празником Господ Христос завршава спасење људи и казује нам ради чега је дошао у овај свет. Дошао је и узео на себе тело људско, постао човек, да би показао човеку какав је пут његов на земљи и куда он иде са земље. Он је узнео тело наше из овога света изнад времена, изнад простора и унео у вечност. То је наш пут и циљ.

Зато је Господ и основао цркву своју и дао нам свете тајне, да се кроз њих очистимо и ослободимо греха и страсти, од сваке нечистоте, и припремимо себе за вечни живот.

Господ је по свом славном васкрсењу четрдесет дана био са својим Светим апостолима, говорећи им о Царству Божјем. По тумачењу светих отаца, он је њима говорио о устројству цркве Божје, цркве његове на земљи, и у четрдесети дан узнео се пред њима у слави у Царству небеском. Пре тога је рекао: „Где сам ја, онде ће бити и слуга мој.“ А Господ је у Царству небеском. Господ наш Исус Христос се вазнео на небо и сео са десне стране Бога Оца, наравно не у просторном, већ у тајанственом смислу, узевши при том с десне стране Оца и нашу човечанску природу, која је некада била пала и огреховљена, а сада је у њему исцељена и обновљена.

Он, безгрешни, узео је човечанску природу и узнео је пред престо славе Свете и живоначалне Тројице и тиме показао каква је и колика је истинска човекова слава и које је и какво је достојанство човековог лика – да је човек призован да учествује у слави Божјој.

То је, дакле, циљ и смисао нашега живота овде на земљи, да се удостојимо да и ми уђемо у Царство Божје, да заиста као слуге Божје будемо онде где је Он, у Царству небеском. Тај циљ можемо остварити као и сви свети у цркви Христовој од почетка века, до данас и до краја света, вером у Христа и животом по Јеванђељу Христовом, животом у цркви Христовој, у заједници тела и крви његове за трпезом Господњом, и ми можемо остварити тај циљ.

Када су они, свети, могли да остваре тај циљ, а ми смо од истога тела, од истих снага које нам је Бог дао, па зашто да и ми то не можемо? Можемо само ако хоћемо и ако се потруди-мо, јер оно што превазилази наше снаге у задацима нашега времена, то ће, по речи Божјој, увек учинити свесилни Бог, јер је његова благодат увек присутна, ако је ми не одгурнемо и ако је заслужимо.

Честитајући крсну славу свима вама, драга браћо и сестре, молим се да Господ свима нама који смо се овде сабрали дарује Царство Божје и да будемо онде где је наш Спаситељ, по његовој речи.

Амин. ■

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА НИШКА

ИНТЕРНЕТ ПРОДАВНИЦА ВЕРСКИХ ПРЕДМЕТА

[HTTPS://PRODAVNICA.EPARHIJANISKA.RS](https://prodavnica.eparhijaniska.rs)

ПРИМАЊЕ ПОРУЧБИНА НОН-СТОП
(ВИКЕНДОМ И ПРАЗНИЦИМА 00-24ч)

ИСПОРУКА РОБЕ РАДНИМ ДАНИМА 08-16ч
(ВИКЕНДОМ И ПРАЗНИЦИМА НЕ ИСПОРУЧУЈЕМО)

E-MAIL: [PRODAVNICA@EPARHIJANISKA.RS](mailto:prodavnica@eparhijaniska.rs)

ТЕЛЕФОН: +381 (0)18 415 05 05

Радио Православне епархије нишке

ГЛАС

92 MHz

 www.radioglas.rs

 [@radioglaseparhijeniske](https://www.facebook.com/radioglaseparhijeniske)

